

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Державна гідрометеорологічна служба Міністерства охорони
навколишнього природного середовища України
Український науково-дослідний гідрометеорологічний інститут

УКРАЇНСЬКІ ГІДРОЛОГИ, ГІДРОХІМІКИ, ГІДРОЕКОЛОГИ

ДОВІДНИК

За редакцією В.К. Хільчевського

Київ
Ніка-Центр
2004

ББК 26.22я222

У45

УДК 551.48+556.114+574.64

У45 УКРАЇНСЬКІ ГІДРОЛОГИ, ГІДРОХІМІКИ, ГІДРОЕКОЛОГИ: Довідник / В.К. Хільчевський, В.І. Осадчий, В.В. Гребінь, В.О. Манукало, В.М. Самойленко. – К.: Ніка-Центр, 2004. – 176 с.
ISBN 966-521-277-X

У довіднику наведено біографічні дані та наукові й практичні здобутки провідних українських гідрологів, гідрохіміків і гідроекологів.

Для наукових працівників, виробничників, студентів профільних спеціальностей, усіх, хто цікавиться історією науки в Україні.

UKRAINIAN HYDROLOGIST, HYDROCHEMISTS, HYDROECOLOGISTS: Reference book / V.K. Khilchevskiy, V.I. Osadchiy, V.V. Grebin, V.O. Manukalo, V.M. Samoilenko. – Kyiv: Nika-Centre Publishing House, 2004. – 176 p.

The biographical facts, scientific and practical achievement of leading Ukrainian hydrologists, hydrochemists and hydroecologists are given in the referenc book.

For scientific empolagees, production workers, students of profile fields and all who take an interes in history of science in Ukraine.

Рецензенти:

Гопченко Є. Д., доктор географічних наук,
професор (Одеський державний екологічний
університет)

Закревський Д. В., доктор географічних наук,
ст. науковий співробітник (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

ISBN 966-521-277-X

© В.К. Хільчевський, В.І. Осадчий, В.В. Гребінь,
В.О. Манукало, В.М. Самойленко, 2004

Робота над довідником «Українські гідрологи, гідрохіміки, гідроекологи» тривала чотири роки. Створення подібного довідника стало давно на часі. Адже коли відбувається становлення й підйом певної науки та реалізація її можливостей на практиці, тоді історія твориться, а не пишеться. І лише згодом нащадки звертають свій погляд у ретроспективу, щоб оцінити внесок своїх попередників, усвідомити сьогодення і поглянути в перспективу своєї справи.

Виходячи з історичних передумов, становлення гідрології в Україні слід розглядати на загальному тлі розвитку гідрологічної науки в Російській імперії, а пізніше — СРСР.

Гідрологічні дослідження водних об'єктів суші тісно пов'язані із запитам практиці. В 70-х роках XIX ст. почалися великомасштабні водні дослідження на території Російської імперії, коли для перевезення вантажів стало необхідним розвивати водний транспорт. У зв'язку з цим була створена навігаційно-описова комісія Міністерства шляхів сполучення, яка за два десятки років своєї діяльності (1875–1894 рр.) виконала велику роботу з вивчення річок, зокрема Дніпра, Прип'яті, Десни.

Для використання заболочених земель і боліт та оздоровлення місцевості в 1873–1898 рр. виконані дослідження і роботи з осушення боліт Полісся, в 1880–1891 рр. — із зрошення півдня Росії та України.

Кінець XIX – початок XX ст. — це період зйомочно-описових робіт, проведених майже на всіх великих річках, створення стаціонарної водомірної мережі, чим покладено початок гідрометричним роботам, видання праць по узагальненню гідрологічних характеристик, встановлення основних залежностей між стоком і кліматичними чинниками тощо. Гідрологія почала виділятися в самостійну галузь знань. Проте обсяг накопичених знань був ще невеликим. Це зумовлювалося не тільки складністю гідрологічних процесів і явищ, але й малим водогосподарським будівництвом, яке не ставило перед гідрологією складних наукових проблем.

Розвиток промисловості, транспорту, сільського господарства з початку XX ст. поставив нові вимоги до дослідження та освоєння водних об'єктів — перехід від досліджень у вузьковідомчих цілях до комплексних проектів в інтересах усіх зацікавлених у використанні водних ресурсів галузей економіки.

Велике значення в організації планомірних досліджень водних об'єктів і розвитку гідрології як науки мав план ГОЕЛРО (1920 р.), який передбачав поряд з іншими заходами широке комплексне використання водних ресурсів країни і будівництво гідроелектростанцій. Здійснення плану вимагало від широкого кола учених не тільки вивчення

У 1960–1970 рр. виконані роботи з видання нового водного кадастру за тематичними і регіональними серійними узагальненнями.

Характерною особливістю розвитку гідрології у другій половині ХХ ст. є не лише вирішення прикладних завдань, але й виконання серйозних наукових узагальнень. Значним є внесок у розвиток гідрології суші в цей період таких учених як Б. О. Аполов, П. С. Кузін, Л. К. Давидов, Г. В. Лопатін, Д. І. Соколовський, Г. П. Калінін, О. І. Чеботарьов, М. І. Львович (гідрологія річок); Д. М. Анучин, Л. С. Берг, Г. Ю. Верещагін, Л. Л. Россолімо, Б. Б. Богословський, О. І. Тихомиров (гідрологія озер); С. В. Колесник, Г. К. Тушинський, В. М. Котляков (гідрологія льодовиків); О. Ф. Лебедев, О. К. Ланге, Б. І. Куделін, О. В. Попов (гідрологія підземних вод); О. Д. Дубах, К. Є. Іванов (гідрологія боліт) та ін. Досягнення гідрологічної науки і практики обговорювалися на Всесоюзних гідрологічних з'їздах, яких було проведено п'ять (1924, 1928, 1957, 1973 і 1986 рр.). Вони узагальнювали досягнення та визначали основні напрямки гідрологічних досліджень і розвиток гідрологічної науки на перспективу.

Значний внесок у розвиток і становлення гідрологічної науки зробили українські вчені. Основоположником гідрології в Україні був академік АН України Є. В. Опоков (1869–1938). Ним дана оцінка гідрологічної ролі боліт і можливого впливу їх осушення на режим судноплавних річок, досліджений режим стоку в басейні Верхнього Дніпра та залежність висоти рівнів води у річках від атмосферних опадів, уточнене рівняння водного балансу. Він вивчав також режим підземних вод, водні ресурси України, процеси утворення річкових долин, займався вдосконаленням гідрометричних робіт. За його ініціативою в Києві у 1926 р. був створений Науково-дослідний інститут водного господарства, який Є. В. Опоков очолював до 1937 р.

Наукові дослідження до війни проводилися також у Гідромеліоративному інституті, Інституті гідрології і гідротехніки, науково-дослідній гідрометеорологічній обсерваторії та інших установах, а результати гідрологічних спостережень і досліджень публікувалися у різних виданнях.

Визначний внесок у розвиток гідрології в Україні, зробив А. В. Огієвський (1894–1952), який був учнем Є. В. Опокова. Він працював над дослідженням режиму річкового стоку, прогнозуванням характеристик водного режиму річок України; розробив макrogenетичну теорію формування стоку і методику визначення розрахункових максимальних витрат води річок за наявності та відсутності спостережень за стоком. Він займався також питаннями сезонного та багаторічного регулювання стоку, впливу водосховищ на паводковий стік та ін. А. В. Огієвським написаний підручник «Гідрологія суші», який тричі перевидавався (востаннє в 1952 р.).

Розвиток гідрології в Україні в середині та другій половині ХХ ст. значною мірою пов'язаний з іменами таких відомих вчених як В. О. На-

природного режиму водних об'єктів, а й оцінки майбутнього штучно зміненого гідрологічного режиму річок, зокрема Дніпра.

Зростання запитів на гідрологічну та метеорологічну інформацію вимагало об'єднання та впорядкування гідрометеорологічних досліджень та спостережень, що вже проводилися в широких масштабах різними відомствами. З цією метою Декретом Ради Народних Комісарів України 19 листопада 1921 р. створено єдину державну метеорологічну службу України — Укрмет. У грудні 1929 р. організовано Гідрометеорологічний комітет, до складу якого увійшли всі метеорологічні та гідрологічні служби, що існували в Україні.

На гідрометеорологічну службу було покладене вивчення гідрометеорологічних умов з метою задоволення відповідних запитів галузей економіки. Для цього створюється опорна мережа гідрологічних станцій і постів, інформація яких обробляється і публікується. До складу гідрометеорологічної служби входили науково-дослідні інститути, котрі вели наукові дослідження в галузі гідрології поряд з установами водогосподарського профілю інших відомств.

Голова Державної гідрометслужби В.М.Ліпінський вітає колег на першому святкуванні встановленого Указом Президента України професійного свята – Дня гідрометеоролога, 19 листопада 2003 р., м. Київ, УкрНДГМІ

Значною подією в розвитку гідрології стали роботи із складання водного кадастру (1931 р.) — систематизованого зведення даних про режим річок, озер, морів, льодовиків, підземних вод.

У 20–30 роки ХХ ст. гідрологія суші сформувалася як самостійна наука, до розробки теоретичних основ якої доклали вагомих зусиль визначні вчені-гідрологи В.Г.Глушков, Д.І.Кочерін, М.А.Веліканов, Б.В.Поляков, Є.В.Близняк та інші.

Відбудова зруйнованого Великою вітчизняною війною господарства, подальший розвиток у повоєнний час промисловості і сільського господарства, грандіозне гідротехнічне будівництво на Дніпрі, Волзі, річках Сибіру, Центральної Азії та Кавказу, широко впровадження водних меліорацій поставили перед гідрологічною наукою багато складних завдань, які були успішно вирішені.

заров (1887–1961), Б.А.Пишкін (1893–1970), Г.І.Швець (1898–1987), В.І.Мокляк (1909–1976), Н.Й.Дрозд (1901–1983), Л.Г.Онуфрієнко (1911–1988), А.М.Бефані (1909–2003), Й.А.Железняк (1918–1997), В.М.Лило (1918–1991), С.М.Перехрест (1903–1981), П.Ф.Вишневецький (1910), та інших.

Надалі продовжувачами досягнень в області гідрології стали відомі в Україні вчені — доктори наук, зокрема А.М.Оліферов (1986 р., дослідження селеутворення в Криму), О.Ф.Литовченко (1986 р., фізичне моделювання паводкового стоку), О.Г.Іваненко (1986 р., дощовий стік і розрахунок паводків), Я.О.Мольчак (1987 р., дощовий стік в умовах осушувальних меліорацій), М.І.Кирилюк (1989, водний баланс гірських водозборів Карпат), В.М.Тімченко (1992 р., гідрологічні фактори водних екосистем), Є.Д.Гопченко (1994 р., максимальний стік з річкових водозборів), А.В.Яцик (1997 р., комплексне використання та охорона водних ресурсів), В.М.Самойленко (2000 р., стохастична гідрологія в постчорнобильський період), О.Г.Ободовський (2002 р., гідролого-екологічний аналіз руслових процесів), Н.М.Лобода (2003 р., річковий стік в умовах антропогенного впливу), В.І.Вишневецький (2003 р., антропогенний вплив на річки України).

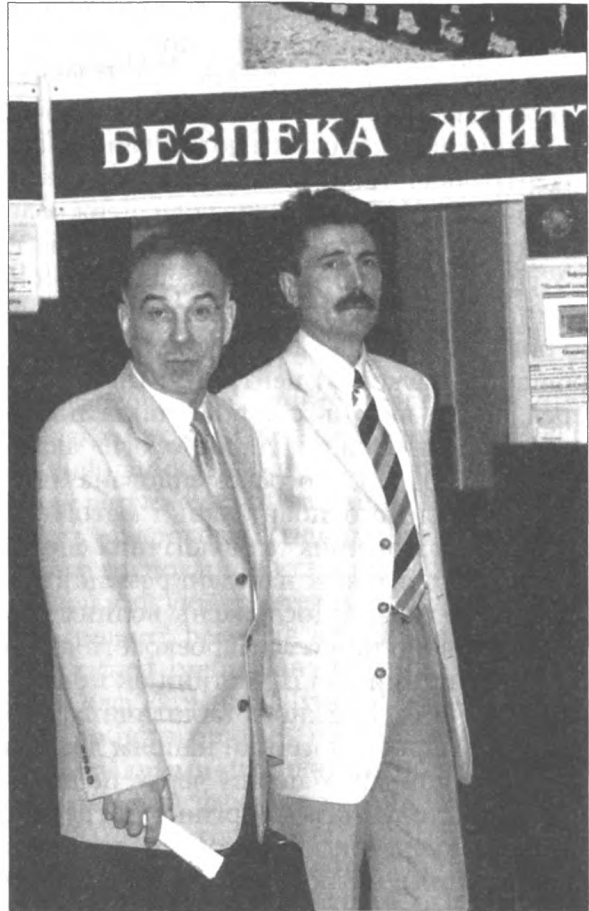
Гідрохімічні дослідження поверхневих вод, які мали певну систематичність, почалися в Україні з 20-х років ХХ ст. Дослідними центрами у довоєнні роки були: Дніпровська біологічна станція, реорганізована в 1939 р. в Інститут гідробіології АН України; Дніпропетровський університет (Інститут біології); Всеукраїнська державна Чорноморсько-Азовська науково-промислова станція в Херсоні; Інститут геологічних наук АН України; Харківський університет. Вивчається хімічний склад вод у гирловій ділянці Дніпра, солоних озер і лиманів. З 1938 р. організовуються регулярні спостереження за хімічним складом річкових вод на мережі гідрометслужби (Дніпро, Дністер, Південний Буг, річки Криму). Після побудови ДніпроГЕСу (1932 р.) розпочалися гідрохімічні дослідження Дніпровського водоймища в районі Запоріжжя.

У повоєнні роки гідрометслужбою України значно розширюється мережа пунктів спостереження за хімічним складом поверхневих вод. У 1947 р. в Інституті гідробіології АН України створюється відділ гідрохімії, який приймає активну участь в комплексних гідрохімічних і гідробіологічних дослідженнях у гирлі Дунаю, а також на Дніпрі, у зв'язку з проектуванням і будівництвом каскаду дніпровських водоймищ, Південному Бугі. Значним є внесок в організацію та проведення цих досліджень відомого українського вченого-гідрохіміка О.М.Алмазова (1912–1966). Надалі гідрохімічні дослідження в цьому інституті продовжували відомі гідрохіміки — доктори наук Б.Й.Набиванець (1969 р., важкі метали у поверхневих водах), О.І.Денисова (1981 р., прогноз гідрохімічного режиму дніпровських водосховищ), Л.О.Журавльова (1991 р., гідрохімічний режим Дніпровсько-Бузького лиману),

П. М. Линник (1991 р., міграційні властивості важких металів у поверхневих водах).

Вагомим є внесок у розвиток гідрохімії в Україні наукової гідрохімічної школи Київського національного університету імені Тараса Шевченка. У 1970 р. при кафедрі гідрології суші географічного факультету (яка заснована в 1949 р.) була створена проблемна науково-дослідна гідрохімічна лабораторія. Дослідження лабораторії та кафедри (з 1976 р. — кафедра гідрології та гідрохімії, з 2002 р. — кафедра гідрології та гідроекології) вирізняються комплексністю і в той же час різноманітністю, що сприяло становленню в університеті цілої низки відомих учених в області гідрохімії. Зокрема, докторів наук: В. І. Пелешенка (1981 р., взаємозв'язок хімічного складу різних типів природних вод); Л. М. Горєва (1987 р., гідрохімія зрошуваних земель); Д. В. Закревського (1992 р., гідрохімія осушуваних земель); В. К. Хільчевського (1996 р., вплив агрохімічних засобів на якість поверхневих вод); С. І. Сніжка (2002 р., виділення гідрохімічних систем); М. І. Ромася (2003 р., гідрохімія водних об'єктів атомних і теплових електростанцій).

Слід відзначити, що помітний імпульс у розвиток гідрохімічних досліджень останнього часу в Україні вносить відділ гідрохімії, створений у 90-ті роки в Українському науково-до-

На відкритті виставки «Гідрометеорологічна інформація та прогнози на службі економічного розвитку та національної безпеки України» в Національному експоцентрі України в м. Києві, зліва направо: завідувач кафедри гідрології та гідроекології КНУ ім. Т.Шевченка В.К.Хільчевський та директор УкрНДГМІ В.І.Осадчий, 23 червня 2003 р.

слідному гідрометеорологічному інституті (УкрНДГМІ) Мінприроди та НАН України. Дослідження, які виконуються в УкрНДГМІ, присвячені як фундаментальним, так і прикладним завданням сучасної гідрохімії. До перших відноситься вивчення міграційних властивостей окремих компонентів у гетерогенних середовищах водних екосистем. Серед прикладних питань вирізняються системні регіональні гідрохімічні дослідження з використанням сучасних інформаційних технологій. Розробляються методологічні та методичні підходи щодо кількісної оцінки сучасного екологічного стану поверхневих і морських вод та прогнозування його змін у часі та просторі (В. І. Осадчий та інші).

Важливими суб'єктами практичного ведення моніторингу якості природних вод, які отримують значні обсяги гідрохімічної інформації, є Центральна геофізична обсерваторія Державної гідрометслужби Мінприроди України, підрозділи Держводгоспу України, державні управління Мінприроди України в областях та ін.

У гідроекологічних дослідженнях в Україні можна виділити два напрями, які склалися історично. Перший — це гідроекологічний напрям, що розвивається на базі гідробіологічних досліджень. Тут, безперечно, провідним науковим центром є Інститут гідробіології НАН України. Серед низки видань співробітників цього інституту особливе місце займає праця «Основи гідроекології» академіка НАН України В. Д. Романенка (2001 р.), що рекомендована як підручник для студентів і в якому викладено основи знань і методичних підходів для підготовки фахівців з екологічних та біологічних спеціальностей у вищих навчальних закладах, а також наведені результати виконаних в інституті комплексних наукових досліджень водних об'єктів України. У цій праці сформульовано поняття гідроекології як біологічної науки, що вивчає водні екосистеми або їх частини як цілісну систему взаємодіючих живих (біотичних) і неживих (абіотичних) компонентів.

Другий гідроекологічний напрям досліджує низку проблем, що не є суто біологічними. У першу чергу, це питання якості води як ресурсу, що використовується для різних потреб (господарсько-питне водопостачання, культурно-побутове водокористування, рибогосподарське використання); антропогенний вплив на басейни річок в цілому, так звані постчорнобильські радіоекологічні дослідження водних об'єктів та ін. Цей напрям поєднує зусилля фахівців різного профілю: гідрохіміків, гідрологів, географів, водогосподарників, гігієністів, хіміків, фізиків та ін. У цьому розумінні гідроекологія розглядається як вчення про взаємозв'язки між гідрологічними, гідрохімічними і гідробіологічними процесами у водах, які містяться у різних компонентах навколишнього середовища та впливають на життєдіяльність організмів і мають склад і властивості, сформовані під дією природних і антропогенних чинників (В. К. Хільчевський та ін., 1995).

Виходячи з вище сказаного, слід зазначити, що перелік персоналій, які в тій чи іншій мірі в наш час зайняті дослідженнями з гідроекологічної проблематики може бути досить значним. Але в даному довіднику вміщені матеріали про тих вчених, які відгукнулися на анкету, розроблену авторами-укладачами.

Наукові установи та навчальні заклади. На сьогодні слід констатувати, що наукові установи, які займаються проблемою водних ресурсів, на відміну від часів колишнього СРСР, розробляють тематику, яка має комплексне гідролого-гідрохімічно-гідроекологічне спрямування. Серед них — Інститут гідробіології НАН України (Київ), Український науково-дослідний гідрометеорологічний інститут Мінприроди та НАН України (Київ), Український науково-дослідний інститут екологічних проблем Мінприроди України (Харків), Науково-дослідний інститут гідротехніки і меліорації УААН (Київ), Український науково-дослідний інститут водогосподарсько-екологічних проблем (Київ), ВАТ «Укрвод-проект» (Київ). Певною мірою з розробкою гідроекологічної тематики пов'язані Інститут геологічних наук НАН України (Київ), Інститут колоїдної хімії та хімії води НАН України (Київ), Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України (Київ) тощо.

Наукові дослідження та підготовка фахівців у даній галузі проводиться у таких навчальних закладах, як Одеський державний екологічний університет та Київський національний університет імені Тараса Шевченка (у цих університетах випускаються фахівці за напрямом «гідрометеорологія», спеціальність «гідрологія і гідрохімія»), Український державний університет водного господарства та природокористування (Рівне), Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. До певної міри проблема водних ресурсів досліджується у Львівському національному університеті імені Івана Франка, Волинському державному університеті імені Лесі Українки (Луцьк), Луцькому державному технічному університеті та інших вищих навчальних закладах.

Наукові видання. Спеціалізованими періодичними виданнями даного профілю, які входять до переліку фахових видань ВАК України за науковою спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія», є: журнал «Водне господарство України» (Держводгосп України); наукові збірники — «Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія» (Київський національний університет імені Тараса Шевченка); «Метеорологія, кліматологія і гідрологія» (Одеський державний екологічний університет) та «Наукові праці Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту». Визнаним науковим виданням є міжнародний «Гидробиологический журнал», що видається на базі Інституту гідробіології НАН України.

Наукові зібрання. Серед наукових зібрань, які мають об'єднуючий та узагальнюючий характер у даній області досліджень, можна виділи-

ти Всеукраїнські наукові конференції «Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія» (перша — 2001 р., на базі Київського національного університету імені Тараса Шевченка; друга — 2003 р., на базі Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту); Міжнародну науково-технічну конференцію «Гідрометеорологія і охорона навколишнього середовища — 2002» (2002 р., на базі Одеського державного екологічного університету); а також роботу профільних секцій на з'їздах Українського географічного товариства та Українського гідроекологічного товариства.

Спеціалізовані вчені ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата географічних наук за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія» діють в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (з 1993 р.) та в Одеському державному екологічному університеті (з 1993 р.).

У довіднику трапляється матеріал, вміщений про ті чи інші персоналії, який за обсягом не є пропорційним їх внеску в науку чи практику в даній області, як це прийнято в енциклопедіях. По-перше, це пов'язано з тим, що використовувалися різні першоджерела: анкети, заповнені власноруч; анкети, заповнені колегами тих, хто пішов з життя; стислі матеріали українських енциклопедичних видань про відомих учених-гідрологів старшого покоління. По-друге, автори-укладачі залишали якомога більше інформації про сучасників, усвідомлюючи, що її втрата буде незворотною. Адже за переліком проектів і заходів, наукових праць вчених і практиків можна глибше прослідкувати розвиток гідрології (в широкому розумінні цього поняття) у нашій країні.

АЙЗЕНБЕРГ
Мордко
Матусович
гідролог

Народився 2 лютого 1923 р. у м. Янушпіль Житомирської області.

Закінчив Військовий гідрометеорологічний інститут (1945 р.) за спеціальністю «гідрологія суші». Учасник Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. У 1946–1966 рр. — інженер, старший інженер, начальник відділу гідрографії, начальник гідрографічної партії Управління гідрометеорологічної служби України; у 1966–1982 рр. — старший науковий співробітник Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (УкрНДГМІ). Кандидат географічних наук (1965 р.) за спеціальністю «гідрологія суші».

Наукові дослідження присвячені гідрографії та селевим явищам у гірських районах України.

Автор 86 наукових праць, серед яких статті: *К вопросу об изучении селевых потоков в селеопасных районах Украинской ССР*// Труды УкрНИГМИ. — вып. 9 (1957 р.); *Селевые паводки в Карпатах и задачи их комплексного изучения в связи с проблемой регулирования карпатских рек*//Труды III Всесоюзного гидрологического съезда. — т. VII (1959 р.); *Сели в горных районах Украины* //Инф. бюллетень МГГ (1963 р.); *Расчетные характеристики селевых паводков в Карпатах* //Материалы научн. конф. по проблемам изучения и использования производительных сил Украинских Карпат (Львів, 1967 р., у співавторстві); *О влиянии снежных лавин на процессы селеобразования в Карпатах* //Труды УкрНИГМИ. — вып. 104 (1971 р.).

Нагороджений 6 медалями.

Помер 23 вересня 1982 р. у Києві.

АЛІЄВ
Кемалій
Алійович
гідротехнік, гідролог

Народився 5 травня 1941 р.

У 1968 р. закінчив Новочеркаський інженерно-меліоративний інститут.

У 1966–1990 рр. — інженер, головний інженер проекту, начальник відділу, заступник головного інженера, головний інженер інституту «Укрдіпроводгосп»; 1990–2000 рр. — заступник голови Держводгоспу України.

Стажувався у Франції, працював в Алжирі та Тунісі.

Кандидат технічних наук, у 1992 р. захистив дисертацію «Раціональне використання водних ресурсів при зрошенні».

Основні наукові досягнення були реалізовані в проектах та при будівництві Північно-Рогачицької і Приазовської зрошувальних систем, реконструкції Краснознам'янського магістрального каналу та спорудженні низки відповідальних гідротехнічних споруд в Україні та за кордоном. Наукові та виробничі інтереси — гідроекологічні проблеми та системи захисту від шкідливої дії вод. Автор понад 50 опублікованих наукових праць, зокрема «Водний фонд України: Довідковий посібник» (2001 р., у співавторстві), 7 винаходів та 3 методик.

АЛМАЗОВ
Олександр
Маркович
гідрохімік

Народився 5 червня 1912 р.

Закінчив хімічний факультет Київського університету (1934 р.) та аспірантуру кафедри фізичної хімії університету (1937 р.).

У 1938–1939 та 1948–1953 рр. — старший науковий співробітник, у 1953–1966 рр. — зав. відділом гідрохімії Інституту гідробіології АН УРСР.

Учасник Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. Кандидат хімічних наук (1939 р.) та доктор географічних наук (1961 р.).

Створив самостійний напрям у вивченні процесів формування гідрохімічного режиму гирлових областей річок у зв'язку з регулюванням річкового стоку. Брав участь у проектуванні низки водогосподарських об'єктів як спеціаліст з гідрохімічних прогнозів.

Лауреат Державної премії УРСР в області науки і техніки 1962 р.

Автор понад 60 праць, зокрема: *Гидрохимическая характеристика низовых рек Днепра и Ингульца и прогноз режима Каховского водохранилища* (1954 р., у співавторстві); *Гидрохимия Днестровского лимана* (1955 р., у співавторстві); *Гидрохимия Днестровско-Бузького лиману* (1959 р., у співавторстві); *Гидрохимия устьевых областей рек* (1962 р.); *Гидрология устьевой области Дуная* (1963 р., у співавторстві); *Гидрохимия Днепра, его водохранилищ и притоков* (1967 р., у співавторстві).

Помер 20 вересня 1966 р.

АМЕЛІЧЕВ
Геннадій
Миколайович
географ, гідроеколог

МОЯ СІМ'Я
ВІСНИК
ПІСЬМА

МА
МА

Народився в 13 червня 1962 р. у Сімферополі. Закінчив Сімферопольський державний університет (1988 р.) за спеціальністю «географія» і аспірантуру (1994 р.).

У 1988–1997 рр. — стажист-дослідник, аспірант, асистент кафедри загального землезнавства Сімферопольського держуніверситету, з 1997 р. — доцент кафедри Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, у 1997–1999 рр. — заступник декана географічного факультету.

Кандидат географічних наук, у 1994 р. захистив дисертацію «Географічні умови розвитку та висотна диференціація гірського карсту» зі спеціальності 14.00.01 — «фізична географія, геофізика та геохімія ландшафту».

Брав участь у створенні карти хімічної денудації карстових районів Гірського Криму, розробці методики кількісної оцінки інтенсивності розвитку гірського карсту. Вивчав гідрологію та гідрогеологію закарстованих територій, гідрохімію карстових вод, розробляє теоретичні основи гідрогеології карсту Антарктиди.

Експедиційні дослідження — оз. Амткелі, Голубе, Ріца, річки Бзіб, Гега, Юпшара, Джампалі, Хіпста, Мчішта (Західна Абхазія, 1986–1988 рр.), карстові річки Гірського Криму (1989 р.), оз. Псенодах, річки Агура, Хоста, Мацеста, Біла (масив Фішт, Зах. Кавказ, 1989–1990 рр.), карстові джерела масиву Чатирдаг, Довгоруківського масиву та Керченського півострова (Крим, 1966–1999 рр.), субмаринне розвантаження карстових вод (Крим, 2000).

Автор 35 наукових праць, серед яких: *Амткельская карстовая водоносная система (условия возникновения, функционирования и развития)* (1990 р., у співавторстві) та статті: *Оценка химической денудации карстовых массивов Горного Крыма // Геологический журнал. — №4 (1990 р., у співавторстві); Карстолого-экологическое районирование массива Ахун (Зап. Кавказ) // Изучение и использование карста Западного Кавказа (1991 р.); Гидрохимия Бзыбского карстового массива // 4-е Всеуральское совещание по подземным водам Урала и сопредельных территорий (Пермь, 1994 р.).*

АНИСИМОВА

**Світлана
Вікторівна**

гідроеколог

Народилася 26 січня 1952 р. у Харкові.

Закінчила у 1974 р. Харківський інженерно-будівельний інститут за спеціальністю «інженер-будівельник з водопостачання та каналізації»

Працює у Всесоюзному науково-дослідному інституті охорони вод (ВНДІВО) Мінводгоспу СРСР: 1977–1982 рр. — молодший наук. співробітник; з 1982 по 1986 рр. — старший наук. співробітник; з 1986 по 2000 рр. — провідний наук. співробітник. З 2000 р. — викладач Харківського фінансово-економічного коледжу (ХФЕК).

Кандидат географічних наук, у 1987 р. захистила дисертацію «Методи опрацювання систем заходів з охорони малих річок як компонентів природних комплексів та господарчого розвитку» за спеціальністю 11.00.11 — «охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів».

Наукові дослідження пов'язані з комплексною оцінкою стану природного середовища і автоматизованих систем природоохоронного менеджменту.

Експедиційні дослідження — басейни річок Псел, Ворскла, Кубань, Десна, Північна Двіна та ін.

Автор понад 30 наукових праць, зокрема: *Основные положения по составлению схем охраны вод малых рек* (1984 р., у співавторстві), підручники для 10 та 11 класів «*Основы экологии*» (2001, у співавторстві).

Нагороджена почесною грамотою Міністерства освіти і науки України за створення підручників з екології для учнів старших класів.

АНИЩЕНКО

**Людмила
Яківна**

гідроеколог

Народилася в 1938 р. у Харкові.

Закінчила Харківський інститут інженерів комунального будівництва (1960 р.) за спеціальністю «міське будівництво та господарство», у 1970 р. — аспірантуру Всесоюзного науково-дослідного інституту гідротехніки і меліорації.

У 1960–1966 рр. — інженер, старший інженер «Південдіпрошахт»; 1970–1994 рр. — провідний інженер, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник, з 1994 р. — завідувач лабораторії Всесоюзного науково-дослідного інституту охорони вод (ВНДІВО) Мінводгоспу

СРСР, перетвореного в Український центр охорони вод (УкрНЦОВ) Мінприроди України (1991 р.) та в Український науково-дослідний інститут екологічних проблем (УкрНДІЕП) Мінекобезпеки України (1997 р.). У 1989-1991 рр. — доцент кафедри інженерної екології міста Харківського інституту інженерів міського господарства.

Кандидат технічних наук, у 1987 р. захистила дисертацію «Моделювання та оптимізація водоохоронних комплексів регіональних водогосподарських систем» за спеціальністю «гідрологія суші, водні ресурси».

Займалася розробкою науково-методологічних проблем оцінки впливу об'єктів гідротехнічного та водогосподарського призначення на довкілля і питань методики проведення їх державної екологічної експертизи, розробкою водоохоронних заходів та розділів ОВНС для проектів гідротехнічних споруд у басейнах рік Обі, Іртиша, Дона, Сирдар'ї, Дніпра, а також об'єктів у Фінляндії та Монголії, в організації та проведенні державної екологічної експертизи проектів будівництва Дністровської ГАЕС, проектів реконструкції ГЕС Дніпровського каскаду. Останнім часом займається розробкою нормативної та методичної бази ОВНС і екологічної експертизи, заходів і рекомендацій зі збереження та відновлення річкових екосистем з використанням результатів досліджень на дослідному полігоні (канал Дніпро-Донбас), комп'ютерним моделювання внутрішньоводоймових біологічних процесів формування якості води.

Автор понад 40 наукових праць, серед яких статті: *Управление качеством воды в региональных водохозяйственных системах // Управление водными ресурсами суши: теория и практика* (1989 р.); *Підсумки та подальші перспективи досліджень по розробці методології ОВНС і екологічної експертизи // Проблемы охраны окружающей природной среды* (1996 р.); *Date collection for the improvement of environmental impact assessment (EIA) procedures and of hydro-technical units in the Ukraine // Date Sharing for International Water Resource Management: Eastern Europe, Russia and CIS* (1999 р.); *Моделирование продукционных процессов в водотоках с азотным лимитированием фитопланктона // Проблемы охорони навколишнього середовища та техногенної безпеки* (2000 р., у співавторстві).

**БАРСАМОВА
(СААДЖАН)
Зінаїда
Аркадіївна**
гідролог

Народилася 27 лютого 1933 р. в Одесі.
У 1955 р. закінчила Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «інженер-гідролог».

З 1955 по 1961 рр. працювала асистентом, у 1961–1988 рр. — старшим викладачем кафедри водних досліджень Одеського гідрометеорологічного інституту.

Займалася інженерно-гідрологічними дослідженнями.

Експедиційні дослідження — Червона Поляна, Адлер (1969 р.).

Автор близько 20 наукових та науково-методичних праць, зокрема: *Влияние структуры порового пространства на водопроницаемость пород; Методика построения генетико-статической формулы для определения водопроницаемости горных пород; Исследования значений числа Рейнольдса для фильтрационного потока.*

Нагороджена медаллю «Ветеран праці».

**БЕНДА
Броніслава
Федорівна**
гідролог

Народилася 17 червня 1933 р. у с. Вища Дубечня Вишгородського району Київської області.

Закінчила у 1956 р. Київський державний університет ім. Т.Г.Шевченка за спеціальністю «гідрологія суші».

Працювала інженером-гідрологом гідрологічної станції Бельци Гідрометслужби Молдавії (1956–1959 рр.); з 1960 р. працює у Гідрометслужбі України, з 1982 р. — начальник відділу (надалі — сектора) Державного водного кадастру.

Редактор видань «Гидрологический ежегодник», «Государственный водный кадастр. Ежегодные данные о режиме и ресурсах поверхностных вод суши», «Государственный водный кадастр. Основные гидрологические характеристики», «Государственный водный кадастр. Многолетние данные о режиме и ресурсах поверхностных вод суши», «Ресурсы поверхностных вод СРСР. Уровненный режим».

Нагороджена відзнакою «Відмінник Гідрометслужби СРСР» (1977), медаллю «Ветеран праці» (1984 р.). Почесний працівник Гідрометслужби України.

БЕФАНІ
Анатолій
Миколайович
гідролог

Народився 2 січня 1909 р. у м. Спасск-Дальній Приморського краю (Росія).

Закінчив у 1930 р. Саратовський інститут сільсько-го господарства та меліорації.

Працював інженером, зав. проектним бюро, головним інженером в організаціях водного господарства на Далекому Сході. У 1933 р. — зав. відділом меліорації Далекосхідної філії ВАСГНІЛ СРСР. З 1934 по 1946 рр. працював в Омському сільськогосподарському інституті: 1934–1938 рр. — доцент, зав. кафедри гідрології, 1941–1946 рр. — професор, зав. кафедри меліорації і зав. кафедри гідрології. Ступінь кандидата технічних наук (1938 р.) присвоєний за сукупністю наукових праць.

У 1940 р. захистив дисертацію «Загальна теорія стоку поверхневих вод та її застосування в області гідротехніки та меліорації», доктор технічних наук.

У 1946–1986 рр. — зав. кафедри гідрології Одеського гідрометеорологічного інституту, з 1986 р. — професор кафедри гідрології суші.

Підготував 37 кандидатів і 11 докторів наук.

Напрямок наукових досліджень пов'язаний з водними ресурсами та питаннями гідроекології. Створив генетичну школу наукової та прикладної гідрології, що розкриває природу гідрологічних процесів у їх регіональній обумовленості на основі теорії моделювання, експерименту та спостережень. Розробив методи гідрологічних розрахунків і прогнозів на генетичній базі.

Науковий керівник та учасник експедиційних досліджень в Карпатах, у гірських районах Сіхоте-Аліню, Приханкайської низовини, в Приамур'ї, на Далекому Сході, в Закавказзі, на півдні Молдавії та України.

Автор майже 240 наукових робіт, зокрема: *Учение о поверхностном стоке с малых водосборов* (1939 р.), *Основы теории ливневого стока* (ч. 1 — 1949 р., ч. 2 — 1958 р.), *Теоретическое обоснование методов исследования и расчета паводочного стока рек Дальнего Востока* (1966 р.); *Вопросы региональной гидрологии: Паводочный сток* (1980 р.), *Региональные модели формирования паводочного стока на территории СРСР* (1981 р.); *Теория, моделирование и расчет подземного стока рек СССР* (1988).

Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.

Помер у 2003 р.

БЕФАНІ
Неоніла
Феофанівна
гідролог

Народилася 15 лютого 1924 р. у с. Чайчиці Краснолободського району Мінської області (Білорусь). Закінчила у 1947 р. Одеський гідрометеорологічний інститут, а у 1950 р. — там же аспірантуру. Працювала старшим викладачем, доцентом кафедри гідрології і метеорології Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова з 1950 по 1957 рр. У 1956 р. захистила дисертацію «Розрахунок основних елементів схилового стоку», кандидат технічних наук.

З 1957 р. в Одеському гідрометеорологічному інституті — асистент кафедри водних досліджень, з 1957 р. — доцент на кафедрі гідрології суші, а після реорганізації — доцент на кафедрі гідропрогнозів та моделювання, з 1976 р. — професор, з 1997 р. — професор кафедри гідрології суші інституту.

У 1974 р. захистила дисертацію «Дослідження дощового стоку гірських річок та територіально загальні методи його вираховування», доктор географічних наук.

Підготувала 5 кандидатів наук.

Напрямок наукових досліджень — прогнозування та моделювання паводкового стоку річок

Учасник експедиційних досліджень в Карпатах, в гірських районах Сіхоте-Аліню, Приханкайської низовини, в Приамур'ї, на Далекому Сході, у Закавказзі, на півдні Молдови та України.

Автор майже 70 наукових праць, 8 монографій, підручників для вищих навчальних закладів, зокрема: *Прогнозирование дождевых паводков на основе территориально общих зависимостей* (1977 р.), *Управление и методические разработки по гидрологическим прогнозам* (1983 р., у співавторстві).

БЕЛОВ
Володимир
Вікторович
гідролог

Народився 12 жовтня 1942 р. у м. Улан-Батор (Монголія).

Закінчив у 1969 р. Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «гідрологія суші».

Працював у 1969–1978 рр. головним спеціалістом «Спецгазпроекту»; у 1978–1990 рр. — старшим науковим співробітником, зав. сектором в Одеському державному університеті ім. І.І. Мечникова. З 1990 р. — на кафедрі гідроекології та водних досліджень Одеського екологічного університету, асистент, з 1997 р. — доцент.

Кандидат географічних наук. У 1989 р. захистив дисертацію «Гідролого-морфологічні умови зародження та розвитку ярів» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія».

Напрямок наукових досліджень пов'язаний з оцінкою, потенційної яружної небезпеки, прогнозом розвитку ярів, розрахунками гумусонакопичення в природних та аграрних умовах, стратегією виживання біосистем в умовах стресу, математичним моделюванням природних систем.

Експедиційні дослідження проводив по Дунаю, Дністру, Північно-Західному Причорномор'ю.

Автор 40 наукових праць, серед яких: *Обоснование закономерностей ответных реакций растений на стресс с использованием термодинамических особенностей их функционирования* (1994 р., у співавторстві) та статті: *Математическая модель структуры эрозионных форм рельефа и ее применение к прогнозу развития оврагов*//*Метеорология, климатология и гидрология.* — Вып. 16 (1980 р.); *Розрахунок інтенсивності гумусонагромадження в умовах природного ґрунтоутворювального процесу* // *Агрохімія і ґрунтознавство.* — Вып. 55 (1992 р., у співавторстві); *Математическая модель выживания биосоциальных систем в экстремальных условиях* // *Материалы II международной конф. «Актуальные проблемы фундаментальных наук».* — Т. 1 (Москва, 1994 р., у співавторстві); *Динамічна модель накопичення ґрунту* // *Україна та глобальні процеси: географічний вимір.* — Т. 2 (2000 р.).

БИШОВЕЦЬ

Людмила

Броніславівна

гідролог, гідроеколог

Народилася 4 березня 1931 р. у Києві.

Закінчила у 1956 р. Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка за спеціальністю «гідрологія суші».

Працювала інженером-гідрологом мостового відділу Київської філії Державного проектного інституту «Союзшляхпроект» (1956–1959 рр.); інженером-геодезистом в управлінні головного архітектора м. Уссурійська (1959–1960 рр.), ст. лаборантом Приморського сільськогосподарського інституту (1961–1963 рр.) У 1963 р. — аспірант, з 1966 р. — молодший науковий співробітник лабораторії регулювання стоку Українського гідрометеорологічного інституту. У 1971–1980 рр. — ст. науковий

співробітник Українського гідрометеорологічного інституту, ст. науковий співробітник Української філії Центрального НДІ комплексного використання водних ресурсів, а з 1991 р. — Українського НДІ водогосподарсько-екологічних проблем.

Кандидат технічних наук, у 1968 р. захистила дисертацію «Руслова ємність малих річок УРСР та облік її впливу при розрахунку гідрографа весняного стоку» за спеціальністю «інженерна гідрологія»,

Займалася розробкою та розрахунком переміщення паводкових хвиль в річках і водосховищах, моделюванням розрахункових паводків в природних умовах і умовах регулювання стоку водосховищами, оцінкою впливу господарської діяльності на водні ресурси, визначенням рівнів води в природних і проектних умовах з урахуванням протипаводкових заходів (водосховища, обвалування русла), оцінкою впливу меліорації земель на характеристики стоку гумідної зони України, роллю ставків і малих водосховищ в господарському комплексі України і їх впливом на стік малих річок, розрахунком і нормуванням антропогенного навантаження на басейни річок, його системним аналізом і екологічною класифікацією стану басейнів річок України, визначенням комплексу заходів з відновлення природної рівноваги в басейнах річок тощо.

Експедиційні дослідження Іртиша, Ками, Дністра, малих річок Башкирії, Кустанайської та Закарпатської областей; басейну Ятрані та річок Рівненської і Волинської областей.

Автор 70 наукових і методичних робіт, зокрема: *Методические рекомендации по учету влияния хозяйственной деятельности на сток малых рек при гидрологических расчетах для водохозяйственного проектирования* (1986 р.), *Методика визначення екологічно допустимих рівнів відбору води з річок з метою збереження сталого функціонування їх екосистем* (2002 р.) та статей: *Метод расчета стока весенних половодий // Материалы международного симпозиума по паводкам и их расчетам* (1969 р., у співавторстві); *Методика расчета перемещения паводковых волн на горных реках Днестра // Труды НИГМИ. — вып. 177* (1980 р.); *Сучасний аналіз антропогенного навантаження на басейни трансграничних річок Білорусі та України. Забезпечення сталого функціонування їх екосистем // Матеріали міжнародної виставки ЕКВАТЕК* (1998 р., у співавторстві).

**БІЛОУС
Йосип
Максимович**
гідроеколог

Народився 22 липня 1934 р. у с. Стара Ягільниця Чортківського району Тернопільської області. Закінчив у 1958 р. географічний факультет Чернівецького державного університету.

Працював в Управлінні гідрометслужби Казахської РСР начальником авіаметеорологічної станції м. Семипалатинська (1958 р.) інженером, начальником відділу Алма-Атинської гідрометеорологічної обсерваторія (1959–1966 рр.). У 1966–1969 рр. — аспірант Головної геофізичної обсерваторії, в 1970–1971 рр. працював у Казахському науководослідному гідрометеорологічному інституті старшим інженером, старшим науковим співробітником, з 1971 р. працює у Львівській гідрогелолого-меліоративній експедиції старшим гідрогелологом, начальником комплексної гідрогелологічної партії. Кандидат географічних наук; у 1970 р. у Головній геофізичній обсерваторії захистив дисертацію «Ожеледе-паморозеві явища та обледеніння провідів на території Казахстану».

Наукові дослідження пов'язані з оцінкою впливу гідрометеорологічних факторів на формування режиму, складових хімічного складу та балансу поверхневих та підґрунтових вод в зоні осушення, прогнозуванням гідромеліоративного стану і врожайності сільськогосподарських культур на осушуваних землях; встановленням причин формування катастрофічних паводків.

Автор 118 наукових праць, серед яких статті: *Результаты экспериментальных наблюдений над представляющими баланс грунтовых вод на осушаемых землях Украины по данным Кременецкого и Малиновского водно-балансовых участков // Материалы межведомственного совещания по мелиоративной гидрогеологии и инженерной геологии. — Вып. 11 (1972 р., у співавторстві); Роль водности отдельных периодов года в формировании урожайности зерновых культур в условиях осушительной мелиорации // Мелиорация и водное хозяйство. — Вып. 66 (1987 р.); Особливості формування поверхневого і підземного стоків на осушуваних землях Волино-Подільської височини (Львівське плато) // Агротехнічні основи та шляхи удосконалення обробітку ґрунту, удобрення і захисту рослин у сівозміні. Зб. наук. праць (1995 р., у співавторстві); Оцінка еколого-меліоративної обстановки на осушуваних землях західного регіону України. // Гідротехніка і меліорація в Україні. —*

Вип. 4 (1995 р.); *Екологічні аспекти проходження повеней і паводків у Карпатському регіоні України // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — Т.1 (2000 р., у співавторстві).*

**БОГАТИР
Тимофій
Кирилович**
гідрометеоролог

Народився 2 травня 1905 року в селі Пушкарне, Охтирського повіту, Харківської губернії (зараз Краснопільський район Сумської області).

У 1932 р. закінчив Харківський фізико-хіміко-математичний інститут, отримавши кваліфікацію «викладач фізики для вищих учбових закладів».

В 1932–1935 рр. працював заступником директора та директором Харківського гідрометеорологічного інституту.

З 1935 р. працює на різних посадах гідрометеорологічної служби України — начальником відділу аерології, директором Бориспільської обсерваторії, начальником метеорологічного відділу Управління гідрометслужби України.

У 1939 р. призначений начальником Управління гідрометслужби України.

У 1943–1944 рр. працював директором Центрального інституту прогнозів (Москва).

З 1944 р. до виходу на пенсію (1973 р.) очолював гідрометеорологічну службу України.

Під його керівництвом у повоєнні роки відбудовувалася гідрометеорологічна служба України, розвивалася база гідрологічних та гідрохімічних досліджень на території України. Зокрема, розширилася мережа гідрологічних та гідрохімічних спостережень, збільшилася кількість плавзасобів для проведення гідрологічних робіт на річках і водосховищах.

Учасник Великої Вітчизняної війни. Нагороджений великою кількістю вітчизняних і закордонних нагород.

Помер у 1977 році.

**БОЙКО
Вікторія
Михайлівна**
гідролог

Народилася в 1957 р. у с. Червона Слобода Київської області.

Закінчила географічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка (1979 р.) за спеціальністю «гідрологія суші» та аспірантуру Одеського Гідрометеорологічного інституту (2000 р.).

У 1979–1984 рр. — старший інженер-гідролог, провідний інженер-гідролог, з 1993 р. — начальник відділу гідрологічних прогнозів Українського Гідрометцентру. Стажувалася у Данському Гідровлічному інституті (м. Хорсхольм, 2001).

Кандидат географічних наук, у 2003 р. захистила дисертацію «Розрахункова методика для визначення максимального весняного стоку в басейні р. Сейм» за спеціальністю «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія».

Займається методичним і організаційним забезпеченням функціонування служби гідрологічних прогнозів в Україні; розробкою нормативних документів, які регламентують роботу організацій гідрометслужби у період розвитку небезпечних і стихійних гідрологічних явищ; складанням довгострокових та короткострокових оперативних прогнозів водності Дніпра для забезпечення функціонування дніпровського каскаду водосховищ; брала участь у розробці інформаційно-прогностичної системи «Тиса»; у розробці регламентів гідрометорологічного співробітництва на прикордонних водах.

Постійний член Міжвідомчої комісії при Держводгоспі України зі встановлення режимів роботи дніпровських та Дністровського водосховищ, інших водогосподарських комплексів; член робочої групи Ради з екологічних проблем басейну Дніпра та якості питної води; керівник української частини робочої групи з питань гідрометеорології Українсько-Словацької комісії по прикордонних водах; експерт з гідрометеорології в рамках Міждержавних угод у галузі співробітництва на прикордонних водах; експерт робочої групи проекту НАТО в Україні «Протиповеневий захист у Карпатському регіоні». Була членом комісії з гідрології ВМО.

Автор 10 наукових праць, зокрема статей: *Розрахунок шарів весняного водопілля в басейні річки Сейм // Метеорологія, кліматологія і гідрологія. — вип. 40 (2000 р.); Обґрунтування параметрів формули швидкості руслового добігання весняного стоку в басейні в. Сейм // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — Т.2 (2001 р.); Розрахункові характеристики графіків схилового припливу в басейні р. Сейм та суміжних водозборах у період сніготанення // Метеорологія, кліматологія і гідрологія. — вип. 44 (2001 р., у співавторстві); Встановлення складових розра-*

хункової схеми максимального весняного стоку в басейні р. Сейм за фактичними гідрометеорологічними даними // Метеорологія, кліматологія і гідрологія. — вип. 46 (2002 р.); Розрахункова схема максимального весняного стоку в басейні р. Сейм // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — Т. 3 (2002 р., у співавторстві).

Нагороджена відзнакою Голови Київської міської держадміністрації (2001).

**БОРІК
Степан
Андрійович**
гідролог

Народився 22 червня 1946 р. у с. Лапшин Березанського району Тернопільської області.

Закінчив у 1969 р. Одеський гідрометеорологічний інститут (ОГМІ).

Працював старшим інженером БОМ ОГМІ (1974 р.); асистентом кафедри водних досліджень (1974–1976 рр.); старшим викладачем кафедри водних досліджень (1976–1988 рр.); доцентом кафедри водних досліджень (1988–1990 рр.), з 1990 р. — доцентом кафедри гідрології суші. З 1988 по 1994 рр. — заст. декана по роботі з іноземними студентами; з 1994–1998 рр. — проректор по заочному навчанню, а з 1998 р. — проректор з навчально-методичної роботи ОГМІ.

Кандидат географічних наук, у 1987 р. захистив дисертацію «Комплексні експериментальні дослідження та оцінка впливу руслових кар'єрів на гідрологічний режим рівнинної ріки (на прикладі Нижнього Дністра)».

Наукові дослідження пов'язані з динамікою руслових процесів.

Експедиційні дослідження на Дністрі, Турунчуку, в Ізраїлі.

Автор 25 наукових праць.

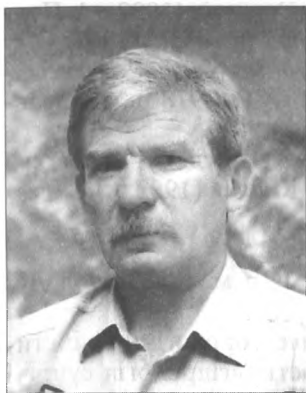
**БОЯРИНЦЕВ
Євген
Львович**
гідролог

Народився 3 червня 1949 р. у м. Архангельську (Росія).

Закінчив у 1972 р. Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «гідрологія суші».

Працював інженером налідно-сніголавинної партії Колимського управління гідрометслужби; інженером, старшим інженером, начальником Колимської воднобалансової станції (1972–1986 рр.).

Кандидат географічних наук, у 1982 р. захистив дисертацію «Максимальний стік весняної повені річок Магаданської області та його розрахунок».

З 1986 р. — старший науковий співробітник, з 1991 р. — доцент, декан заочного факультету Одеського державного екологічного університету.

Наукові дослідження пов'язані з аналізом формування елементів водного балансу та схилового стоку в умовах багаторічної мерзлоти.

Експедиційні дослідження елементів водного балансу та схилового стоку в умовах багаторічної мерзлоти в центральних районах Магаданської області. Автор близько 50 наукових праць, зокрема статей: *Условия формирования и расчет максимального стока весеннего половодья рек зоны Магаданской области // Мат. Научной конференции по проблемам гидрологии рек зоны БАМ и Дальнего Востока (1986 р.)*; *Уточнение карты слоя стока весеннего половодья рек Чукотки // Труды ДВНИГМИ. — вып. 126 (1986 р.)*; *Азональные факторы формирования дождевого стока на территории Колымской ВБС // Труды ДВНИГМИ. — вып. 135 (1988 р.)*; *Режим поверхностного стока на малых горных водосборах зоны многолетней мерзлоты в междождевые периоды // Труды ДВНИИ. — вып. 142 (1989 р., у співавторстві)*; *Влияние инфильтрующихся осадков на температурный режим деятельного слоя склонов зоны многолетней мерзлоты // Труды ДВНИГМИ. — вып. 137 (1992 р., у співавторстві)*.

Нагороджений відзнакою «Почесний працівник гідрометслужби України» (1999 р.).

БУДЖІНА
Людмила
Григорівна
гідролог

Народилася 2 січня 1935 р. у смт Устинівка Кіровоградської області.

Закінчила у 1957 р. Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка за спеціальністю «географ-гідролог».

Працювала інженером-методистом заочного відділу географічного факультету Київського університету (1957–1959 рр.). Аспірант (1959–1962 рр.); асистент (1962–1968 рр.), доцент кафедри гідрології і гідрохімії географічного факультету (1968–1995 рр.). Кандидат географічних наук, у 1963 р. захистила дисертацію «Гідрологічне районування лісостепової зони УРСР» за спеціальністю «гідрологія суші».

Напрямок наукових досліджень пов'язаний з гідрологічними розрахунками та статистичними методами розрахунків в гідрології та гідрохімії.

Автор 106 наукових та навчально-методичних праць, зокрема: *Основи загальної гідрології (1972 р.,*

**БУДНІК
Світлана
Василівна**
гідролог

у співавторстві); *Загальна гідрологія* (1999 р.); *Природа України*, розділ *Внутрішні води* (1982 р., у співавторстві); атлас *Природные условия и естественные ресурсы Украинской ССР* (1978 р., у співавторстві).

Нагороджена медалями «За трудову відзнаку» (1982 р.) та «До 1500-річчя Києва» (1982 р.).

Народилася 14 січня 1967 р. в м. Краснодон Луганської обл.

Закінчила Одеський гідрометеорологічний інститут (1989 р.) за спеціальністю «гідрологія суші» і заочну аспірантуру Сімферопольського державного університету (1996 р.).

У 1989–1990 рр. — інженер-гідропрогнозист Амурського Гідрометцентру (м. Благовещенськ, Росія); 1990–1996 рр. — інженер Українського НДІ захисту ґрунтів від ерозії, пізніше перетвореного (1994 р.) в Інститут охорони ґрунтів УААН (м. Луганськ); 1996–1998 рр. — інженер Луганської обласної державної сільськогосподарської дослідної станції; 1998–1999 рр. — доцент кафедри архітектури будівель та споруд будівельного факультету Луганського сільськогосподарського інституту; з 1999 — старший науковий співробітник Інституту гідротехніки та меліорації УААН (м. Київ).

Кандидат географічних наук, у 1996 р. захистила дисертацію «Оптимізаційні моделі функціонування агро ландшафтів Криму на основі досліджень басейнових систем» за спеціальністю 11.00.01 — «фізична географія, геофізика і геохімія ландшафтів».

Дослідження пов'язані з оптимізаційним моделюванням функціонування агроландшафтів на основі досліджень басейнових систем, чому присвячена кандидатська дисертація на прикладі Кримського регіону, з вивченням гідродинаміки та гідрохімії ерозійних процесів на схилах, конструюванням структури агроландшафтів, математичним моделюванням.

Експедиційні дослідження присвячені вивченню р. Дністер.

Автор близько 30 наукових праць, серед яких статті: *Модели оптимизации функционирования агроландшафтов на основе исследования бассейновых систем* // *Вісник аграрної науки* — №9 (1996 р., у

співавторстві); *Представление математических уравнений в свете многомерных структур // Материали IV Всеукраїнської конференції з геоінформаційних технологій: теорія, технологія, впровадження ПС* (Київ, 1998 р.); *Измерение уклонов водной поверхности на временных водотоках склонов // Почвоведение. — №5 (1999 р.); Аспекти рельєфообразования на склонах в системе элементов организации территории землепользования // Картографія та вища школа — вип. 4 (2000 р., у співавторстві); Гидродинамические особенности склоновых водотоков // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — Т.1 (2000 р.).*

БУРЛАЙ

Іван

Федорович

гідротехнік, гідролог

Народився 4 січня 1900 р. у с. Стратилитівка Ізюмського району Харківської області

У 1927 р. закінчив інженерно меліоративний факультет Новочеркаського політехнічного інституту за спеціальністю «інженер-меліоратор».

Працював на виробництві інженером, ст. інженером, заступником головного інженера, керівником інженерних робіт об'єктів.

З 1935 по 1941 рр. — викладач у Ленінградському інженерно-будівельному інституті, а з жовтня 1942 р. працював у Одеському гідрометеорологічному інституті, де по 1971 р. завідував кафедрою водних досліджень, гідравліки та геодезії.

У 1944 р. рішенням Вченої ради Ташкентського інституту інженерів іригації та механізації сільського господарства присвоєно науковий ступінь кандидата технічних наук.

Докторську дисертацію «Деякі питання гідрометрії підземних вод» захистив у 1966 р., доктор технічних наук.

Займався проблемами морфології в гідравліці поверхневих і підземних вод, гідрології та водному господарстві, у сільськогосподарській меліорації земель.

Експедиційні дослідження проводив на іригаційних системах Середньої Азії та на Кавказі.

Автор 40 наукових праць, зокрема: *Расчеты фильтрации под гидротехническими сооружениями* (1941); *Инженерная подготовка территорий* (1949, у співавторстві); *Морфология наносов* (1961) та статті: *Определение частной водопроницаемости горных пород // Труды ОГМИ. — вып. 6 (1954 р.);*

Уравнения движения грунтовых вод //Труды ОГУ. — том. 2 (1954 р.); До питання польового та лабораторного методів визначення коефіцієнта водовіддачі //Труды ОГМИ. — вып. 4 (1957 р.); Статистические методы регулирования стока //Труды III Всесоюзного гидрологического съезда (1958 р.); Морфологические критерии наносов //Метеорология, климатология и гидрология. — вып. 1 (1965 р.). Нагороджений медаллю «За доблесну працю у період Великої Вітчизняної війни».
Помер у 1980 р.

БУРЛУЦЬКА
Марія
Едуардівна
гідролог

Народилася 10 вересня 1959 р. в Одесі. Закінчила Одеський гідрометеорологічний інститут (1990 р.) за спеціальністю «інженер-гідролог». З 1988 р. — технік науково-дослідного сектора, з 1990 р. — молодший науковий, а з 2000 р. — старший науковий співробітник інституту. Кандидат географічних наук, дисертацію «Максимальний стік весняної повені річок Донського району» захистила у 1998 р. Автор 17 наукових праць, серед них статті (у співавторстві): *Нормирование характеристик максимального стока весеннего половодья в бассейне р. Дон (1997 р.); О закономерности движения паводочных волн по долине р. Дон (1997 р.); Расчетная продолжительность притока талых вод со склонов в русловую сеть в бассейне р. Дон (1997 р.); Расчетный слой стока весеннего половодья в бассейне р. Дон (1998 р.); Максимальный сток весеннего половодья в бассейне р. Дон (1999 р.).*

ВАСЕНКО
Олександр
Георгійович
гідроеколог

Народився 6 травня 1950 р. у м. Балаклія Харківської області. Закінчив Харківський державний університет (1972 р.) за спеціальністю «біологія» і аспірантуру Всесоюзного науково-дослідного інституту охорони вод Мінводгоспу СРСР (ВНДІВО) (1976 р.). Працював у Всесоюзному науково-дослідному інституті охорони вод Мінводгоспу СРСР (ВНДІВО) (з 1991 р. — Український центр охорони вод (УкрНЦОВ) Мінприроди України, з 1997 р. — Український науково-дослідний інститут екологічних проблем (УкрНДІЕП) Мінекобезпеки України): у 1972–1973 рр. — інженер, 1973–1976 рр. — аспі-

рант, 1976–1978 рр. — молодший науковий співробітник, 1978–1982 рр. — старший науковий співробітник, 1982–1995 рр. — завідувач лабораторії, 1995–1996 рр. — заступник директора з науководослідної роботи, з 1996 р. — заступник директора, керівник наукового напрямку, завідувач лабораторії.

Кандидат біологічних наук, у 1979 р. захистив дисертацію «Зообентос озера Лиман і вплив на нього скидових підігрітих вод Зміївської ГРЕС».

Здійснював наукове керівництво розробкою проекту Національної програми екологічного оздоровлення басейну ріки Дніпро та поліпшення якості питної води, займається проблемами змін екологічного стану басейну великих річок, зокрема басейну р. Дніпро, екологічного управління водоохоронною діяльністю на рівні річкових басейнів та водогосподарських комплексів, розробкою заходів з ліквідації наслідків екстремальних екологічних ситуацій.

Підготував одного кандидата наук.

Експедиційні дослідження — збір та переселення представників понто-каспійської фауни у водоймища Харківської області (Крим, 1969 р.); дослідження заполярних гідробіонтів прісних водойм (Кандалакша, Мурманськ, Ковда та ін., 1970 р.); визначення точкових джерел забруднення (Чечено-Інгушетія, Дагестан, Азербайджан, Вірменія, Грузія, 1974 р.); дослідження впливу сільськогосподарської діяльності у Середній Азії (Каракумська зрошувальна система, 1976 р.); керівник дослідження водних об'єктів, які знаходяться у зоні впливу АЕС та ТЕС (1979–1994 рр.); керівник наземної частини першої Українсько-Канадської експедиції з визначення екологічного стану басейну ріки Дніпро (1994), досліджень екологічного стану водних об'єктів Запорізького регіону (1995, 1996), Міжнародних екологічних досліджень транскордонного забруднення басейну р. Дніпро (2000, 2001).

Автор 12 винаходів та понад 120 наукових праць, головні з яких: *Environmental Situation in the Lower Dnipro River Basin* (1998 р.); *Система управління охороною вод у басейні Дніпра* (1999 р., у співавторстві); *Екологічні основи водоохоронної діяльності в теплоенергетиці* (2000 р.); *Комплексне планування та управління водними ресурсами* (2001 р., у співавторстві).

Нагороджений срібною та бронзовою медалями ВДНГ СРСР за наукові розробки, дипломом Українського ядерного товариства

ВЕРНИЧЕНКО

**Ганна
Антонівна**

гідроеколог

Народилася 15 жовтня 1939 р.

Закінчила Харківський державний університет (1962 р.) за спеціальністю «мікробіологія» та аспірантуру Українського науково-дослідного інституту рослинництва, селекції та генетики ім. В.Я. Юр'єва (УкрНДІРСіГ).

У 1966–1971 рр. — науковий співробітник УкрНДІРСіГ; 1971–1972 рр. — науковий співробітник УкрНДІВОДГЕО; 1972–2001 рр. — старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Всесоюзного науково-дослідного інституту охорони вод (ВНДІВО) Мінводгоспу СРСР, перетвореного в Український центр охорони вод (УкрНЦОВ) Мінприроди України (1991 р.) та в Український науково-дослідний інститут екологічних проблем (УкрНДІЕП) Мінекобезпеки України (1997 р.). Відповідальний виконавець від СРСР за темою РЕВ (1976–1980 рр.).

Кандидат біологічних наук, у 1972 р. захистила дисертацію «Взаємовідношення актиноміцетів та озимої пшениці в умовах чорноземних ґрунтів Східного Лісостепу України» за спеціальністю «мікробіологія».

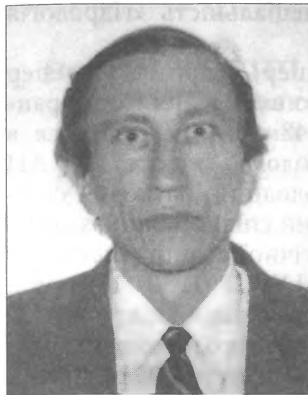
Основні досягнення пов'язані з розробкою проблем комплексних оцінок якості поверхневих вод і екологічного нормування та вдосконаленням методичних основ біомоніторингу, що також складає предмет наукових інтересів останнього часу.

Експедиційні дослідження — водні об'єкти і рісові системи Краснодарського краю (1972–1977 рр.), обстеження поверхневих вод СРСР при аварійних ситуаціях (Калмикія, Полтавська, Одеська, Харківська області та ін.).

Автор і співавтор 6 нормативних документів та 120 наукових праць, зокрема (у співавторстві): *Единые критерии качества вод* (1980 р.); *Концепция построения автоматизированной системы экологического контроля вод Украины* (1997р.); *Водне господарство в Україні* (2000 р.); *Комплексне планування та управління водними ресурсами* (2001 р.). Має звання «Винахідник СРСР».

ВИШНЕВСЬКИЙ

**Віктор
Іванович**
гідролог

Народився 16 січня 1955 р. у Києві.

Закінчив у 1979 р. Київський державний університет ім. Тараса Шевченка за спеціальністю «географ-гідролог».

Працював інженером Українського державного інституту інженерно-технічних вишукувань (1979–1981 рр.); інженером Українського науково-дослідного інституту гідротехніки і меліорації (1981–1986 рр.); молодшим науковим співробітником Інституту гідробіології НАНУ (1986–1987 рр.); старшим науковим співробітником (1987–1994 рр.), провідним науковим співробітником (з 1994 р.) Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту.

Кандидат технічних наук, у 1987 р. у Київському автомобільно-дорожньому інституті захистив дисертацію «Гідравлічні особливості великих меліоративних каналів з урахуванням впливу вітру на водну поверхню» за спеціальністю 05.14.09 — «гідрравліка та інженерна гідрологія».

Доктор географічних наук, у 2003 р. у Львівському національному університеті ім. І.Франка захистив дисертацію «Антропогенний вплив на річки України» за спеціальністю 11.00.11 — «конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів».

Наукові дослідження пов'язані з аналізом антропогенного впливу на річки.

Експедиційні дослідження всіх великих річок України, а також річок Росії, Білорусі, Молдови, Казахстану.

Автор понад 100 наукових праць, зокрема: *Річки і водойми України. Стан і використання* (2000 р.), *Гідрологічні характеристики річок України* (2003 р., у співавторстві.) та статей: *О природоохранном режиме эксплуатации Днестровского водохранилища // Водные ресурсы. — № 5 (1993 р.); Про стан малих річок // Меліорація та водне господарство. — вип. 80 (1994 р.); Вплив антропогенного фактора на стік найбільших річок України // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — т. 2 (2001 р.); Зміни клімату і річкового стоку на території України і Білорусі // Наук. праці УкрНДГМІ. — вип. 249 (2001 р.); Про водогосподарський напрям в гідрології // Наук. праці УкрНДГМІ. — вип. 249 (2001 р.).*

ВИШНЕВСЬКИЙ
Паладій
Федорович
гідролог

Народився 5 грудня 1910 р. у с. Прибудок Радомишльського району Житомирської області.

У 1928–1932 рр. — десятник-будівельник райвиконкомів у містах Хабне та Бишів Київської обл.; 1932–1938 рр. — студент Харківського гідрометеорологічного інституту (спеціальність «гідрологія суші»);

У 1938–1946 рр. — інженер, старший інженер Харківського та Київського відділення Союзтранспроєкту НКШС; 1946–1948 рр. — навчається в аспірантурі Інституту гідрології і гідротехніки АН УРСР, 1949–1963 рр. — молодший науковий співробітник, старший науковий співробітник, завідувач Богуславської гідрологічної станції Інституту гідрології і гідротехніки АН УРСР (1952–1959 рр.); 1963–1996 рр. — старший науковий співробітник, начальник лабораторії Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (УкрНДГМІ), з 1996 р. — консультант.

У 1951 р. захистив кандидатську дисертацію «Дощові паводки на території Української РСР», у 1968 р. — докторську дисертацію «Зливи і злизовий стік». Доктор технічних наук.

Основними досягненнями є теоретичні та прикладні розробки з вивчення дощових паводків та злив і злизового стоку, насамперед для території України, районування території України за характером злизової діяльності і водної ерозії ґрунтів.

Автор понад 80 наукових праць, зокрема: *Гідрологічні розрахунки для річок України (при відсутності спостережень)* (1962 р., у співавторстві); *Зливи і злизовий стік* (1964 р.); *Расчет максимального ливневого стока при проектировании противозерозийных сооружений в юго-западной части ЕТС* (1971 р.) та статей *Максимальні дощові витрати річок Української РСР // Вісті інституту гідрології і гідротехніки. — т. 7* (1951 р.); *О редуциии осадков на площади // Труды ОГМИ. — вып. XXV* (1958 р.); *Ливни и ливневые паводки // Вісті інституту гідрології і гідротехніки. — т. 13* (1955 р.); *Особенности формирования и причины уменьшения стока рек на юге Украины в 1948–1962 гг. // Труды УкрНИГМИ. — вып. 66* (1966 р.); *Экспериментальные исследования дождевого стока в Карпатах // Труды УкрНИГМИ. — вып. 69* (1967 р.); *Расчет максимального ливневого стока при проектировании противозерозийных мероприятий // Труды Укр-*

НИГМИ. — вып. 88 (1970 р.); Влияние урбанизации и других видов хозяйственной деятельности на средний многолетний сток малых рек Донбасса // Труды УкрНИГМИ. — вып. 158 (1977 р.).
Нагороджений 2 медалями.

ВОЙЦЕХОВИЧ

Олег

Вадимович

гідролог, гідроеколог

Народився 22 листопада 1955 р. у Києві.

Трудовий шлях розпочав в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті (УкрНДГМІ) (1973–1974 рр.). Закінчив Одеський гідрометеорологічний інститут (ОГМІ) за спеціальністю «гідрологія суші» у 1979 р.). Потім працював у інституті «Укрдніпровдгосп» (1979–1986 рр.). З 1986 р. — в УкрНДГМІ, старший науковий співробітник, зав. лабораторією, зав. відділом, заступник директора, з 2002 р. — завідувач відділу.

Кандидат географічних наук, у 1986 р. захистив дисертацію «Динаміка вздовжберегових течій та потоків наносів у північно-західній частині Чорного моря» за спеціальністю «океанологія».

Експедиційні дослідження проводив у Північно-західному Причорномор'ї (1979–1986 рр.), на Дніпровській водній системі (1986–2002 рр.), озерах Камбрії (Велика Британія, 1994 р.), Боденському озері (Німеччина, 1997–1998 рр.), Чорному морі (1998–2000 р.)

Основні дослідження присвячені радіоекології водних об'єктів, ізотопній гідрології, екологічним ризикам забруднення природного середовища, океанологічним дослідженням Чорного моря, оптимізації природоохоронної діяльності

Науковий керівник Концепції водоохоронних заходів у Зоні відчуження ЧАЕС (1992 р.), науковий керівник серії науково-методичних керівництв з моніторингу радіоактивного забруднення природного середовища (2000–2002 рр.), науковий керівник програми МАГАТЕ «Впровадження ізотопних технологій вивчення геофізичних процесів у Чорному морі».

Автор 80 наукових праць, зокрема: *Управление качеством поверхностных вод в зоне влияния аварии на Чернобыльской АЭС* (2001 р.); *Мониторинг радиоактивного загрязнения поверхностных и подземных вод после Чернобыльской аварии* (2001 р., у співавторстві); *Радиация и вода: Опыт обеспечения радиологической защиты в управлении качеством*

води после аварии на Чернобыльской АЭС (2001 р., у співавторстві).

Нагороджений медаллю учасника ліквідації аварії на ЧАЕС та Грамотою Міністра Міністерства з надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків аварії на ЧАЕС

ВОЛОШИН

Іван

Іванович

гідролог

Народився в 1933 р. у с. Кадубівці Заставнівського району Чернівецької області.

Закінчив кафедру гідрології географічного факультету Чернівецького державного університету (1958 р.) за спеціальністю «гідрологія суші» і аспірантуру НДІ Держкомгидромету СРСР (1971 р.), а також Міжнародні Вищі гідрологічні курси для викладачів та фахівців гідрологів (Москва, 1971 р.).

У 1958–1964 рр. — старший інженер, начальник гідрографічної партії Омського УГМС; у 1964–1966 рр. — старший інженер Чортківської гідрологічної станції Українського УГМС; 1966–1981 рр. — молодший науковий співробітник, старший науковий співробітник Українського гідрометеорологічного інституту; з 1981 р. — доцент Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Кандидат географічних наук (1975 р.) за спеціальністю «гідрологія суші», дисертація присвячена дослідженню впливу карсту на стік річок Північного Заходу України.

Вивчав закономірності впливу карсту на основні характеристики стоку річок України.

Проводив експедиційні дослідження поверхневих вод на цілинних і перелогових землях (південь Омської обл. Росії та північ Кокчетавської і Павлодарської областей Казахстану, 1961–1964 рр.); впливу карсту на водні ресурси (Волинське, Чернігівське, Новгород-Сіверське Полісся, Подільська височина, Покуття, Донбас і Приазов'я, 1968–1974 рр.). Автор понад 60 наукових та навчально-методичних праць, зокрема: *Ресурси поверхневих вод СРСР. Описання річок, озер і розрахунки основних характеристик їх режиму.* — Т. 6. вип 1. (1978 р., у співавторстві); *Гідрологія річки Дунай* (1988 р., у співавторстві); *Географія Світового океану* (1996, у співавторстві). *Загальне землезнавство* (1998 р.); *Загальне землезнавство (практикум)* (1998 р., у співавторстві).

Нагороджений медаллю «Ветеран праці», Почесною грамотою Міносвіти України.

ГАЛУЩЕНКО
Микола
Григорович
гідролог

Народився 28 травня 1936 р. у с. Щербані Машівського району Полтавської області.

У 1960 р. закінчив Київський державний університет ім. Тараса Шевченка за спеціальністю «географ-гідролог» і аспірантуру УкрНДГМІ (1963–1966 рр.).

У 1960–1963 рр. — інженер, начальник пошукової партії Київського відділення Всесоюзного науково-проектного інституту «Теплоэлектропроект».

1966–1975 рр. — головний інженер, молодший науковий співробітник, старший науковий співробітник УкрНДГМІ; у 1975–2001 рр. — доцент кафедри гідрології і гідрохімії географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Кандидат географічних наук, у 1971 р. захистив дисертацію «Дослідження витрат атмосферних опадів при формуванні дощових паводків» за спеціальністю «гідрологія суходолу».

Наукові та виробничі інтереси стосувалися вивчення та розрахунків водних ресурсів і водних балансів річкових водозборів території України. Розробив і впровадив у навчальний процес спецкурси «Гідрометрія», «Воднобалансові дослідження і розрахунки», «Гідрологія України».

Проводив експедиційні дослідження для гідрологічного забезпечення будівництва ТЕС (Північний Казахстан, Південний Урал, 1960–1963 рр.); вивчення умов формування дощових паводків (Українські Карпати, 1966–1970 рр.); вивчення швидкісної структури водних потоків (Північно-Кримський канал, траса каналу «Дунай — Дніпро»).

Має понад 70 наукових та навчально-методичних праць, співавтор монографій *Ресурсы поверхностных вод СССР* (1969 р.); *Гидрология реки Дунай* (1988 р.), посібників *Гидрологические и воднобалансовые расчеты* (1987 р.) та *Гідрологія України* (2000 р.).

ГАНДЗЮРА
Володимир
Петрович
гідроеколог

Народився 10 червня 1957 р. у Києві в родині письменника.

Закінчив біологічний факультет Київського державного університету ім. Тараса Шевченка в 1979 р. за спеціальністю «зоологія і ботаніка».

З 1979 р. — старший лаборант, інженер, асистент, з 1992 р. — доцент кафедри зоології біологічного факультету.

У 1986 р. захистив дисертацію «Накопичення і трансформація азоту і фосфору молоддю риб дніпровських водосховищ» за спеціальністю 03.00.18 — гідробіологія.

У 2003 р. підготував до захисту докторську дисертацію «Продуктивність біосистем у токсичному середовищі» за спеціальністю 03.00.16 — екологія. Наукові дослідження присвячені з'ясуванню особливостей структурно-функціональної організації гідроєкосистем в умовах різного рівня антропогенного навантаження, ролі гідробіонтів у процесах трансформації речовини та енергії, кількісній оцінці якості водного середовища за продукційно-енергетичними показниками гідробіонтів.

Підготував 1 кандидата наук

Експедиційні дослідження: каскад дніпровських водоймищ, водойми-охолоджувачі ТЕС та АЕС, р. Південний Буг, річки Кавказького заповідника (Російська Федерація), басейни Азовського, Балтійського та Чорного морів.

Представляє Україну в робочих групах НАТО з проблем екології та екобезпеки у військовому секторі. Очолював делегації України на засіданнях робочої групи НАТО з систем управління станом середовища у військовому секторі (Тун–2001, Братислава–2003), з проблем застосування ядерної, біологічної та хімічної зброї у військових операціях (Брюссель–2001) та Головної групи НАТО з океанографії (Гдиня–2001, Брюссель–2002).

Автор понад 50 наукових праць, зокрема: *Продуктивність біосистем за токсичного забруднення середовища важкими металами* (2002 р.) та посібника *Екологія (системний підхід)* (2003 р.).

ГОЛЬДІН
Борис
Михайлович
гідролог

Народився 24 жовтня 1912 р. у м. Джанкой (Крим). У 1929–1930 рр. — робітник; 1930–1934 рр. — студент Гідрометеорологічного технікуму (м. Феодосія); 1934–1937 рр. — спеціаліст-гідролог Гідрометеорологічної станції (м. Баку, Азербайджан); 1937–1939 рр. — спеціаліст сектора мережі та обробки, інженер сектора морської гідрометеорологічної мережі та обробки і групи морських гідропрогнозів Севастопольського управління гідрометслужби; у 1939–1941 рр. — керівник Морського гідрометеорологічного сектора Мурманського відділу Гідрометслужби; 1941–1946 рр. — старший

лейтенант гідрометеорологічної служби флоту на Північному і Чорноморському флотах. Брав участь у визволенні Румунії і Болгарії під час Другої Світової війни.

Після війни у 1950 р. закінчив Кримський державний педагогічний інститут ім. М.В.Фрунзе за спеціальністю «географія». У 1950–1955 рр. — викладач сільськогосподарської метеорології Кримського сільськогосподарського інституту; 1947–1959 рр. — керівник, старший інженер-гідролог Сімферопольської гідрометслужби; 1959–1972 рр. — старший інженер-гідролог Кримського гідрометбюро (з 1964 р. — Кримська гідрометобсерваторія). Учасник організації гідрометеорологічної служби на Північному флоті під час Великої Вітчизняної війни. Започаткував дослідження селевих паводків в Криму; проводив картування селенебезпечних басейнів України, визначення гідрометеорологічних особливостей формування селевих паводків; дослідження гідрографічних особливостей кримських річок; узагальнення та аналіз гідрологічних режимних спостережень в Криму.

Проводив експедиційні дослідження в Криму, зокрема гідрографічні дослідження річок та снігомірні зйомки (Гірський Крим), вивчення селевих басейнів та визначення фізико-географічних умов формування селевих паводків (Південно-Східний Крим) (1947–1972 рр.).

Автор понад 50 наукових праць, зокрема: *Реки и озера* із серії «Природа Крыма» (1966 р., у співавторстві) та статей: *Крым // Сели в СССР и меры борьбы с ними* (1964 р., у співавторстві); *Селевые потоки в Крыму и меры борьбы с ними // Материалы II межведомственной науч. конф. «Природные и трудовые ресурсы Левобережной Украины и их использование»*— Т. 7. Геоморфология. Климат. Почвы. *Растительность и животный мир. Физическая география.* (1966 р.); *О некоторых характеристиках селевых бассейнов Крыма // Инженерно-геологическое изучение селей* (1969 р.); *О гидрографо-климатических характеристиках проекта карты селевых бассейнов Крыма // Материалы III науч. конф. «Комплексное картографирование Украинской ССР»* (1970 р.)

Нагороджений орденом Червоної Зірки; медалями «За оборону Радянського Заполяр'я» та «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні»

ських ссавців, моніторингові спостереження, спрямовані на дослідження ролі антропогенного фактору в смертності морських ссавців (Азово-Чорноморському регіон, з 1989 р.).

Автор 7 авторських свідоцтв та близько 80 наукових праць, головні з яких: *Микроскопические водоросли как трофоингибиторы вредных насекомых // Сельскохозяйственная биология.* — № 6 (1987 р., у співавторстві); *Algological factor in pest control and its horizons // Proceedings of the II International Conference on the Mediterranean Coastal Environment MEDCOAST95* (Таррагона, Іспанія, 1995 р.); *Фаголизаты цианобактерий: их биоцидность и использование // Микробиологический журнал.* — № 5 (1996 р., у співавторстві); *The blue-green algae as the producers of the natural pesticides // Альгология.* — № 1 (1998 р., у співавторстві); *Harmful Microalgae: Their Role in the Black Sea and Biotechnology // Land-Ocean Interactions: Managing Coastal Ecosystems: Proceedings of the Joint Conference: The IV International Conference on the Mediterranean Coastal Environment MEDCOAST 99 & The IV International Conference on Environmental Management of Enclosed Coastal Seas EMECS 99* (Анталья, Туреччина, 1999 р.).

ГОПЧЕНКО
Євген
Дмитрович
гідролог

Народився 3 січня 1936 р. у с. Лазірки Полтавської області.

Закінчив у 1961 р. Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «гідрологія суходолу» та аспірантуру ОГМІ у 1966 рр.

Працював інженером, ст. інженером Ярославської гідрологічної станції (Росія) (1961–1963 рр.). З 1966 р. — в Одеському гідрометеорологічному інституті (зараз — Одеський державний екологічний університет): асистент, ст. викладач (1967–1971 рр.), доцент (1971–1988 рр.), декан гідрологічного факультету (1968–1973 рр.), проректор з навчальної і наукової роботи (1973–1982 рр.), з 1982 р. — проректор з наукової роботи, завідувач кафедри гідрології суші з 1986 р., з 1988 р. — професор, проректор з навчально-методичної роботи.

У 1970 р. захистив кандидатську дисертацію «Умови формування і методика розрахунку максимальних витрат води річок північного сходу»; у 1994 р. — докторську дисертацію «Максимальний стік з річкових водозборів (теоретичне обґрунтування,

методика побудови і практична реалізація розрахункових моделей» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія». Доктор географічних наук.

Академік Академії наук вищої школи України. Підготував понад 30 кандидатів та 1 доктора наук. Наукові дослідження пов'язані з проблемами теорії формування максимальних витрат води катастрофічних паводків і повеней та розробкою методів їх розрахунку, дослідженням екологічного стану озер і водоймищ.

Експедиційні дослідження в Карпатах, Молдові, в басейні р. Дністер, на північному Кавказі, західному Закавказзі, в басейні р. Зеї, на Колимі, в Якутії, в Ізраїлі на р. Йордан.

Основні праці: *Экспериментальные исследования дождевого стока в буковых лесах бассейна р. Мзимта* (1968 р., у співавторстві); *Региональные модели формирования паводочного стока на территории СССР* (1981 р., у співавторстві); *Современное состояние и пути дальнейшего развития методов расчета максимальных расходов* (1981 р., у співавторстві); *Гидрология с основами мелиорации* (1989 р., у співавторстві); *Гидрология суши с основами водных мелиораций* (1994 р., у співавторстві); *Теплообмен у водних об'єктах* (1997 р., у співавторстві) та статті: *Некоторые проблемные вопросы расчета максимального паводочного стока // ДАН СССР. — Т. 302. — №4 (1988 р.)*; *О перспективах дальнейшего использования формул предельной интенсивности для расчета максимального стока с малых водосборов // Метеорология и гидрология. — №9 (1997 р.)*; *Эффекты трансформации паводочных волн в гидравлических моделях движения воды по русловым системам // Метеорология, климатология и гидрология. — Вып. 38 (1999 р.)*; *Математическая модель для расчета экстремально высоких паводков и паводочных волн на территории Придунайских озер // Метеорология, климатология та гідрологія. — Вып. 42 (2001 р., у співавторстві).*

ГОРЕЦЬКА
Зінаїда
Олексіївна
гідролог

Народилася 15 січня 1931 р. у Тбілісі (Грузія). Закінчила Київський державний університет ім. Т.Г.Шевченка у 1956 р. за спеціальністю «гідрологія суші». У 1957–1963 рр. — інженер, молодший науковий співробітник Інституту гідрології і гідро-

техніки АН України; 1963–1986 рр. — молодший науковий співробітник, старший науковий співробітник Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (УкрНДГМІ).

Кандидат географічних наук, у 1975 р. захистила дисертацію «Стік завислих наносів річок України» за спеціальністю «гідрологія суші».

Основні досягнення полягають у розробці методів розрахунку стоку води і наносів для обґрунтування протиерозійних заходів.

Автор 38 наукових праць, зокрема статті: *Сток наносов // Ресурсы поверхностных вод СССР, т.6, вып. 2* (1971 р., у співавторстві); *Закономерности распределения стока взвешенных наносов рек территории Украины // Труды УкрНИГМИ, вып. 127* (1974 р.); *Сток взвешенных наносов рек Украинских Карпат // Сб. докладов конференции по гидрологии Карпат* (Братислава, ЧССР, 1981 р.); *Оценка стока наносов со склонов и малых водосборов за период весеннего снеготаяния на равнинной территории Украины // Труды УкрНИИ Госкомгидромета — вып. 192* (1982 р., у співавторстві); *Изменчивость средней мутности воды рек Украины // Труды УкрНИИ Госкомгидромета. — вып. 207* (1984 р.).

ГОРСЬ Леонід

Миколайович

гідрохімік, гідроеколог

Народився 3 серпня 1939 р. у м. Ромни Сумської області.

Закінчив геологічний факультет Київського державного університету ім. Тараса Шевченка у 1963 р. за фахом «геолог-гідроеолог» і аспірантуру УкрНДІ гідротехніки та меліорації у 1969 р.

Працював у геологічній партії тресту «Київгеологія» Міністерства геології УРСР інженером, старшим інженером, з 1966 р. — начальником партії.

З 1971 р. — науковий співробітник проблемної лабораторії гідроекології та гідрохімії у Київському університеті. З 1973 по 1978 р. — асистент, з 1978 по 1987 р. — доцент, з 1987 р. — професор. Очолював кафедру гідрології та гідрохімії протягом 1993–1999 рр.

Кандидат геолого-мінералогічних наук (1971 р.), доктор географічних наук (1987 р.). Академік Української екологічної академії наук (УЕАН) та кількох інших громадських академій.

Створив новий науковий напрямок в області гідрохімії — меліоративну гідрохімію. Займався теоре-

тичними основами гідрохімії, основами моделювання в гідрохімії і гідроекології, оптимізацією екологічних середовищ, проблемами оцінки, прогнозування, регулювання, менеджменту й оптимізації якості природних вод, підвищення ефективності зрошувальних меліорацій. Створив 7 нових спекурсів для студентів кафедри. Автор понад 200 наукових публікацій, зокрема 41 монографії, серед яких: *Гидрохимическое картирование с применениемвероятностно-статистических методов* (1979 р., у співавторстві); *Водно-физические и физико-химические процессы в почвогрунтах при орошении* (1982 р., у співавторстві); *Мелиоративна гідрохімія* (1984 р., у співавторстві); *Методика гідрохімічних досліджень* (1985 р., у співавторстві); *Регіональна гідрохімія* (1988 р., у співавторстві); *Основи меліоративної гідрохімії* (1991 р., у співавторстві); *Методика оптимізації природного середовища мешкання* (1992 р., у співавторстві); *Радіоактивність природних вод* (1993 р., у співавторстві); *Природно-економічні основи оптимізації екосередовищ у 3-х томах* (1994 р., у співавторстві); *Гідрохімія України* (1995 р., у співавторстві); *Основи моделювання в гідроекології* (1996 р., у співавторстві); *Оптимізація екосередовищ у 3-х томах* (1997 р., у співавторстві); *Гідроекологічні моделі у 2-х томах* (1999 р., у співавторстві). Відзначений премією ім. В.І.Вернадського УЕАН та премією ім. Туган-Барановського. Помер 18 листопада 1999 р. у Києві.

ГРЕБІНЬ

Василь

Васильович

гідролог, гідроеколог

Народився 20 грудня 1964 р. у м. Чита (Російська Федерація).

Закінчив Київський державний університет ім. Т.Г.Шевченка (1987 р.) за спеціальністю «гідрологія суші» та заочну аспірантуру університету (1994 р.). У 1987–1992 рр. — інженер, молодший науковий співробітник проблемної науково-дослідної лабораторії гідрохімії та гідроекології, з 1992 р. — асистент, з 1999 р. — доцент кафедри гідрології та гідроекології географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Кандидат географічних наук, у 1998 р. захистив дисертацію «Формування стоку важких металів у лісо-степовій зоні України (на прикладі басейну р. Рось)» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія»,

Досліджує умови формування та основні характеристики стоку води і наносів річок в межах України. Основні досягнення полягають у розробці на основі наукових досліджень двох нових спекурсів — «Гідрологія гірських регіонів» і «Гідрологічне картографування та районування».

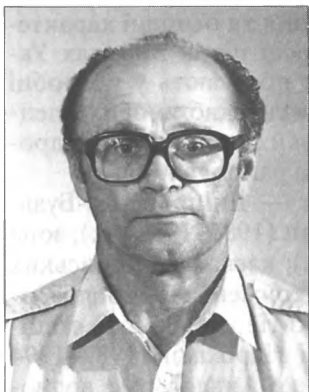
Експедиційні дослідження — Дніпровсько-Бузький та Дністровський лиман (1985–1986 рр.); зона відчуження ЧАЕС (1986 р.); каскад дніпровських водосховищ (1987 р.); експериментальні водозбори Богуславського гідролого-гідрохімічного стаціонару кафедри гідрології і гідрохімії (1987–1994 рр.); Придеснянська та Велико-Анадольська воднобалансові станції (1993 р.); водойми-охолоджувачі Хмельницької, Южно-Української та Запорізької АЕС (1987–1992 рр.); притоки р. Прип'ять — Горинь і Стир (1987–1992 рр.), Уж (1987–1990 рр.); притоки р. Південний Буг — Іква, Корабельна (1988–1990 рр.); річки Закарпаття (1996–2001 рр.). Має понад 40 наукових та навчально-методичних праць, серед них: *Загальна гідрологія* (2000 р., у співавторстві) та статті: *Гідролого-гідрохімічне районування: історія та сучасний стан // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — вип. 1 (2001 р.)*; *Використання географо-гідрологічного методу в сучасних гідролого-гідрохімічних дослідженнях // Україна та глобальні процеси: географічний вимір. Зб. наук. праць — Т. 1 (2000 р.)*; *Оцінка режиму наносів річок басейну Дніпра (в межах України) // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — Т. 1. (2000 р.)*; *Просторово-часова динаміка стоку річок Закарпаття // Науковий вісник Чернівецького університету. Географія — Вип. 120 (2001 р.)*.

**ГРИБ
Йосип
Васильович**
гідроеколог

Народився 2 липня 1940 р. у с. Красне Холмського повіту Люблінського воєводства (Польща).

Закінчив у 1963 р. загальнотехнічний факультет Українського інституту інженерів водного господарства; у 1967 р. Ленінградський хіміко-фармацевтичний інститут за спеціальністю «біосинтез біологічно активних речовин».

Працював старшим інженером, завідувачем лабораторії басейнового управління річок Полісся (до 1978 рр.), ст. інспектором обласної інспекції, апарату Держкомприроди УРСР (до 1987 р.), старшим науковим співробітником відділу екології малих

річок Інституту гідробіології НАН України з 1987 р., пізніше — відділу гідрології та управління водними екосистемами Інституту гідробіології НАН України.

У 1981 р. захистив кандидатську дисертацію «Вплив господарської діяльності людини на гідрохімічний режим поверхневих вод Західного Полісся України» за спеціальністю «гідрохімія»; у 2002 р. — докторську дисертацію «Екологічна оцінка стану екосистем річкових басейнів рівнинної частини території України (охорона, відновлення, управління)» за спеціальністю «екологія», доктор біологічних наук.

Працював експертом, пізніше — керівником робочої групи експертів з контролю за станом прикордонних річок (за програмою СЕВ у 1970–1974 рр.). Наукові дослідження пов'язані з методологією комплексної оцінки екосистем річкових басейнів; концепцією екологічно обґрунтованих витрат води в створах спостережень, типізацією суцесій гідробіоценозів; розробив концепцію гідроекологічної валентності, як показника трансформації поверхні водозбору; розробник системи третинного доочищення стічних вод на пересувних аеробіофільтрах з волокнистою штучною насадкою (авторське свідоцтво). Розробник концепції гідроекологічних коридорів та системи заповідності за басейновим принципом. Співавтор карти «Екологічна оцінка стану поверхневих вод України» (1996 р.).

Підготував одного кандидата наук.

Проводив експедиційні дослідження малих річок України (1990–1995 рр.), екологічної ситуації у басейнах рр. Десна, Рось, Ворскла, Тетерів, Прип'ять (1987–2002 рр.), державний екологічний моніторинг річок Полісся та Західного Бугу, озер межиріччя Західного Бугу та Прип'яті (1968–1974, 1999–2002 рр.).

Автор 100 наукових і навчально-методичних праць, серед яких: *Відновна гідроекологія порушених річкових та озерних систем (гідрохімія, гідробіологія, гідрологія, управління)* у 2-х томах (1999 р., у співавторстві); *Гідрологічні дослідження якості води. Розрахунок рівня антропогенного навантаження на водні екосистеми. Для студентів вузів з спеціальності 7.070801 «Екологія»* (1996 р., у співавторстві) та статті: *Гідроекологічна валентність ме-*

гаекосистем річкових басейнів // Доповіді НАН України. — № 9 (2001 р.); Природні локальні рибовідтворювальні ділянки на річковій мережі рівнинної частини території України // Доповіді НАН України — № 11 (2001 р.); До питання заповідання басейну Західнобузько-При'ятського річково-озерного комплексу // Доповідь НАН України. — № 6 (2002 р., у співавторстві); О периодичности характеристик в экологической оценке качества поверхностных вод // Гидробиол. журн. — вып. 29, № 3 (1993 р.).
Відзначений Золотою медаллю ВДНГ України за 1991 р., медаллю «За трудову відзнаку».

ГРИНЬКО
Олена
Степанівна
гідролог

Народилася 30 липня 1944 р. у Миколаєві.
Закінчила у 1967 р. Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «гідрологія суші».
У 1967-1969 рр. — інженер виробничо-технічного відділу Українського республіканського центру з меліорації; у 1969–1983 р. — інженер-гідролог Дніпровсько-Бузької гирлової станції, Миколаївської гідрометобсерваторії; з 1983 р. — начальник відділу гирлової та морської гідрометеорології Миколаївського Центральної гідрометеорологічної обсерваторії.
Займається дослідженнями основних закономірностей гідрологічного та гідродинамічного режиму і динаміки гідрографічної мережі гирлової області Дніпра та Дніпровсько-Бузької гирлової області.
Експедиційні дослідження — гирлова область Дніпра.
Автор близько 10 наукових праць, серед яких: *Динамика гидрографической сети неприливых устьев рек* (1977 р., у співавторстві) та статті: *Закономерности современного распределения расходов воды по рукавам дельты Днепра при отсутствии значительных сгонно-нагонных колебаний уровня* // Труды ГОИН. — вып. 129 (1976 р.); *Основные закономерности гидрологического режима дельты Днепра* // Труды ГОИН. — вып. 142 (1978 р.); *Расчет распределения стока воды в устьях рек для оценки их загрязнения (на примере устья Днепра)* // Труды ГОИН. — вып. 145 (1978 р., у співавторстві); *Изменение распределения стока воды по рукавам дельты Днепра под влиянием водохозяйственных мероприятий* // *Водохозяйственные мероприятия и их влияние на устья рек Азово-Черноморского бассейна* (1981 р., у співавторстві).

ГРИЦЕНКО
Анатолій
Володимирович
гідроеколог

Народився 12 серпня 1949 р. у с. Рокитне Нововодолазького району Харківської області. У 1968–1970 рр. служив у лавах Радянської Армії.

Закінчив у 1976 р. Харківський політехнічний інститут за спеціальністю «промислова теплоенергетика». У 1976–1979 рр. працював інженером, старшим інженером, у 1979–1984 р. — заступником голови, головою профкому Харківського заводу тракторних самохідних шасі.

У 1984–1986 рр. — старший інженер, керівник групи, начальник філіалу Інституту «Укрколгосппроект», м. Харків.

У 1986–1996 рр. — перший заступник начальника Харківського обласного комітету з охорони природи Держкомприроди УРСР; перший заступник начальника Державного управління охорони навколишнього природного середовища в Харківській області.

У 1996–2001 рр. — директор Українського науково-дослідного інституту екологічних проблем, м. Харків (до 1997 р. — Український науковий центр охорони вод).

У 2002 р. призначений на роботу в Міністерство екології та природних ресурсів України (м. Київ) заступником Державного секретаря, а з 2003 р. — заступник Міністра охорони навколишнього природного середовища.

Наукова, педагогічна та державна діяльність тісно пов'язана з природоохоронною проблематикою. Зробив значний внесок у вивчення регіональних гідроекологічних питань, розробку заходів з охорони водних об'єктів від забруднення стічними водами.

В 1991 р. захистив кандидатську дисертацію у Все-союзному науково-дослідному інституті охорони вод (м. Харків) на тему «Методи і організація оперативного контролю складу і властивостей стічних вод, що надходять на очисні споруди», кандидат технічних наук.

В 1994 р. захистив у Харківському державному університеті докторську дисертацію на тему «Поверхневі води України та науково-практичні основи підвищення ефективності їх охорони», доктор географічних наук. Вчене звання доцента отримав у 1992 р., професора — 1995 р.

Присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» в 2002 р.

Працює з молодими вченими, підготував трьох кандидатів наук.

Автор понад 120 наукових і навчально-методичних праць, зокрема книг: *Мониторинг окружающей среды* (1998 р.); *Промышленные отходы и окружающая среда в современном мире* (2000 р.); *Водоснабжение, водоотведение и улучшение качества воды* (2001 р.); *Радиобиология* (2001 р.); *Урбоэкология* (2001 р.); *Радиоэкология Украины: Харьковская область* (2003 р.) та ін.

ГРИЩЕНКО
Володимир
Федорович
гідролог

Народився 5 травня 1938 р. у Дніпропетровську. Закінчив Чернівецький державний університет (1960 р.) за спеціальністю «економічна географія». У 1960–1963 рр. – вчитель географії Вашківецької середньої школи (Чернівецька область); 1963–1965 рр. — технік-гідролог, старший технік-гідролог Управління гідрометеослужби Таджикиської РСР; 1965–1967 рр. — інженер, старший інженер гідрографічної партії Управління гідрометеослужби Узбецької РСР; з 1967 — інженер, старший інженер Карпатської експедиції, начальник загону Української експедиції, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу гідрологічних досліджень Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (УкрНДГМІ). Кандидат географічних наук, у 1981 р. захистив дисертацію «Фізико-географічні умови снігонакопичення та лавиноутворення в Українських Карпатах» за спеціальністю «гідрологія суші».

Ініціатор і організатор сніголавинної служби України, займався розробкою та впровадженням у практику методів прогнозування лавин різного генезису, створенням спеціалізованих сніголавинних карт, вивченням гляціології Антарктики. Експедиційні дослідження присвятив обстеженню снігових лавин, селевих потоків та паводків у гірських районах Середньої Азії, Карпат і Криму, учасник I та II Українських антарктичних експедицій (з 1993 р.).

Автор понад 120 наукових праць, серед яких: *Снежные лавины // Опасные гидрометеорологические явления в Украинских Карпатах* (1973 р.); *Режим залегания и распределения снежного покрова // Тепловой и водный режим Украинских Карпат* (1985 р.); *Прогноз лавинной опасности в Украин-*

ских Карпатах // Труды II Всесоюзного совещания по лавинам (1987 р.); Карпаты, Крым // География лавин (1992 р.); Айсберги северо-западной Субантарктики осенью 1997 // Бюлетень Українського Антарктичного центру (1997 р., у співавторстві). Автор низки карт в «Атласе сніжно-ледових ресурсів мира» (1997 р.).

Присвоєно звання «Почесний працівник гідрометслужби України».

ГРИНВАЛЬД

Давид

Ісаакович

гідрофізик, гідролог

Народився 18 травня 1907 р. у с. Богданівка (нині — Молочанський район Дніпропетровської області).

Закінчив у 1930 р. фізико-технічне відділення Кримського педагогічного інституту.

Працював викладачем вечірнього Кримського робфаку у Сімферополі (1930–1932 рр.), вчився в аспірантурі Державного геофізичного інституту (1932–1934 рр.) та Московського гідрометеорологічного інституту (МГМІ) (1934–1937 р.). Працював старшим науковим співробітником Кучинської аеродинамічної лабораторії Московського гідрометеорологічного інституту (1937 р.), зав. аеродинамічної лабораторії (1937–1938 рр.), доцентом і деканом метеорологічного факультету МГМІ (1938–1941 рр.).

Начальник метеорологічного факультету Вищого Військового гідрометеорологічного інституту (1941–1942 рр.), директор Харківського (Одеського) гідрометеорологічного інституту (1942–1952 рр.). З 1952 по 1989 рр. — працює в Одеському гідрометеорологічному інституті: зав. кафедри динаміки руслових потоків та гідромеханіки (1952–1963 рр.), доцент кафедри динаміки руслових потоків та гідромеханіки (1963–1965 рр.), доцент кафедри гідрології та гідрометрії (1965 р.), професор кафедри гідрології суші (1977–1989 рр.).

У 1938 р. захистив кандидатську дисертацію «Аналіз розмірностей та принцип подібності». У 1965 р. — докторську дисертацію «Дослідження руслової турбулентності», доктор фізико-математичних наук. Підготував 3 кандидатів наук.

Наукові дослідження пов'язані з питаннями руслової турбулентності.

Експедиційні дослідження на Дністрі, Турунчаку, на Далекому Сході та в Закавказзі.

Автор більш ніж 100 наукових праць, зокрема: *Внутренняя структура развитого турбулентного потока* (1960 р.); *Турбулентность открытых потоков* (1974 р.); *Формирование сонов гидрологии и динамики русловых потоков* (1974 р.); *Оценка характеристики русловой турбулентности по измерениям трех компонент вектора в натуральных условиях* (1986 р., у співавторстві); *Динамика наносов* (1989 р.).

Нагороджений медалями: «За трудову доблесть», «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

**ГРОМОВИЙ
Василь
Олександрович**

*гідроеколог,
гідрометеоролог*

Народився в 1953 р. у с. Криські Коропського району Чернігівської області.

Закінчив географічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка за спеціальністю «гідрологія», спеціалізація «гідрохімія». У 1978–1979 рр. — інженер-гідролог інституту «Укрдіпроводгосп»; 1979–1994 рр. — старший інспектор, провідний спеціаліст, начальник відділу розміщення продуктивних сил Головного управління екологічної експертизи, начальник Державної екологічної інспекції аналітичного контролю Держкомприроди, потім Мінприроди України; 1994–2000 р. — заступник Голови Держкомгідромету України; з 2000 р. — заступник начальника Департаменту гідрометеорологічної служби і моніторингу Мінекоресурсів України.

Займався: організацією та проведенням екологічної експертизи розміщення промислових, енергетичних, сільськогосподарських та інших об'єктів, що впливають на стан водних ресурсів і здоров'я людини; створенням 17 нових лабораторних підрозділів, вивченням, підготовкою та затвердженям для практичного використання в системі Мінприроди України методик визначення вмісту 123 речовин-забрудників у ґрунтах та 164 речовин-забрудників — в атмосферному повітрі; розвитком нормативно-правових та економічних стосунків у сфері гідрометеорологічної діяльності. Займається фінансово-економічними питаннями у сфері гідрометеорології, проблемами правового забезпечення і стандартизації гідрометеорологічної діяльності, розвитком спеціалізованого гідрометеорологічного обслуговування.

Укладач та автор низки нормативних документів: *Особливості екологічної експертизи схем розвитку і розміщення продуктивних сил в Державі // Екологічна експертиза: право і практика. Довідник* (1992 р.); *Збірник методик по визначенню шкідливих речовин в газоповітряних сумішах* (1993 р., редактор); *Перелік методик визначення вмісту речовин-забруднювачів навколишнього середовища, які тимчасово допущені для використання в лабораторіях аналітичного контролю* (1993 р., у співавторстві).

Нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2001 р.).

**ГУШЛЯ
Олександр
Васильович**

гідролог

Народився 16 квітня 1940 р. у с. Мостове Веселинівського району Миколаївської області.

По закінченні Чернівецького державного університету (1963 р.) працював інженером-гідрологом ГМС «Усть-Уса» північного Управління гідрометслужби (1963 р.); старшим інженером-гідрологом ГМО Курган (1965–1966 рр.); зав. гідрографічної лабораторії кафедри гідрометрії та гідрології Одеського гідрометеорологічного інституту (1966–1970 рр.); асистентом кафедри (1970–1974 рр.); старшим викладачем (1974–1980 рр.); доцентом (1980–1992 рр.). З 1992 р. — професор кафедри гідрології суші інституту.

Кандидат технічних наук, у 1972 р. захистив дисертацію «Максимальний стік дощових паводків річок України».

Наукові інтереси пов'язані з водними меліораціями, воднобалансовими дослідженнями.

Експедиційні дослідження проводив у Карпатах, на Дністрі, в Закавказзі.

Автор 10 наукових праць, зокрема підручників (у співавторстві): *Гідрологія с основами меліорації* (1989 р.); *Гідрологія суші з основами водних меліорацій* (1994 р.); *Водно-балансовые исследования* (1982 р.).

**ДАУС
Марія
Євгенівна**

гідролог

Народилася 23 березня 1961 р. у с. Новоолександрівка Веселинівського району Запорізької області.

Закінчила Одеський гідрометеорологічний інститут у 1983 р. за спеціальністю гідрологія суші. У 1983 по 1984 рр. та у 1986 по 1988 рр. — навчалася

в аспірантурі ОГМІ. У 1984–1986 рр. — секретар комітету комсомолу ОГМІ. З 1988 р. — асистент кафедри водних досліджень. З 2001 р. — доцент кафедри гідроекології та водних досліджень Одеського Державного Екологічного університету Кандидат географічних наук, у 1995 р. захистила дисертацію «Застосування математичної моделі для розрахунку дощового стоку за теплий період на малих водозборах Західного Причорномор'я» за спеціальністю «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія».

Результати кандидатської дисертації були перевірені на фактичному матеріалі радіолокаційних полів опадів республіки Молдова, зараз перевіряється на даних Української гідрометеослужби і готується до оперативного використання. Займається розробкою математичної моделі формування полів вологості та випаровування для території Західного Причорномор'я.

Автор близько 20 наукових та навчально-методичних праць, зокрема: *Розрахунки регулювання стоку* (2002 р., у співавторстві); *Визначення гідравлічних характеристик та пропускної здатності русла* (2002 р.); статті: *О возможности применения данных: радиолокационных измерений осадков для расчета стока на малых реках Западного Причерноморья // Метеорология, климатология и гидрология, вып. 33 (1996 р.); Об адекватности описания поля осадков радиолокационными данными // Метеорология, климатология и гидрология. — вып. 33 (1996 р.); Сравнительная оценка индексов предпаводочного увлажнения водосборов р. Тисы // Метеорология, климатология та гідрологія. — вип. 46 (2002 р., у співавторстві).*

ДЕЗИРОН
Олександр
Вікторович
гідролог

Народився 26 жовтня 1950 р. у м. Києві.

В 1969–1971 рр. служив у лавах Радянської Армії. Закінчив у 1977 р. Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка за спеціальністю «гідрологія суші».

Працював у 1977–1994 рр. інженером, старшим інженером, начальником загону Української гідрометеорологічної експедиції з вивчення селів, снігових лавин та дощових паводків Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту. Автор восьми рацпропозицій з удосконалення гідрометеорологічних приладів та одного

винаходу «Спосіб визначення густини потоку селевої суміші» (1986 р.). Проводив експедиційні дослідження процесів формування селевих потоків, снігових лавин та дощових паводків в басейнах гірських річок Українських Карпат та Гірського Криму. Займався дослідженням радіаційного забруднення на території України внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС — 1986-1994 рр. (у зоні відчуження ЧАЕС, по областях України).

З 1994 р. — заступник начальника управління комплексного використання водних ресурсів Держводгоспу України. Займається удосконаленням та розробкою нової нормативно-правової та науково-методичної бази з удосконалення методів державного управління і контролю за раціональним використанням, охороною та відтворенням водних ресурсів.

Навчається в заочній аспірантурі на географічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Автор та співавтор близько 20 статей у наукових виданнях та окремих розділів у науково-методичних посібниках, серед них: *Водне господарство в Україні / за ред. А.В.Яцика, В.М.Хорева* (розділи 3.4.2) — К.: Генеза 2000; *Водний фонд України / за ред. В.М.Хорева, К.А.Алієва* (розділи 5,6) — К.: Ніка-Центр 2001; *Конструктивно-географічні аспекти удосконалення управління водними ресурсами // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія*. 2001, т.2; *Водокористування в Україні. Сучасний стан та перспективи розвитку // Водне господарство України*. 2003, № 3-4.

Нагороджений почесними грамотами Держводгоспу України.

ДЕНИСОВА
Олександра
Іванівна
гідрохімік

Народилася 22 травня 1924 р. у с. Кощеєво Гаврилово-Посадського району Іванівської області (Росія). Закінчила Київський інститут харчової промисловості у 1947 р. Працювала змінним хіміком на заводі технічного спирту в Іванівській області. З 1951 р. — в Інституті гідробіології АН України, з 1963 р. — старший науковий співробітник, у 1966–1969 та 1978–1987 рр. — зав. відділом гідрохімії, з 1987 р. — провідний науковий співробітник. З 1989 р. працює ст. науковим співробітником УкрНДІ водно-екологічних проблем. Доктор географічних наук (1981 р.).

Вивчала закономірності формування гідрохімічного режиму різних водойм України, кругообігу та балансу речовин у водоймах сповільненого стоку в умовах антропогенного впливу, займалася розробкою теоретичних основ можливого впливу на внутрішньоводоймні процеси. Склала прогноз хімічного складу води штучних дніпровських водосховищ та каналів Півдня України.

Лауреат Державної премії УРСР 1972 р.

Автор понад 150 наукових праць, зокрема: *Гідрохімія Днестровського лимана* (1955 р., у співавторстві); *Гідрохімія Каховського водохранилища* (1962 р., у співавторстві); *Гідрохімія Дніпра, його водохранилищ і притоків* (1967 р., у співавторстві); *Киевское водохранилище: гидрохимия, гидробиология, рыбопродуктивность* (1972 р., у співавторстві); *Каскад Днепровских водохранилищ // Гидрометеорологический режим озер и водохранилищ СССР* (1976 р., у співавторстві); *Формирование гидрохимического режима водохранилищ Днестра и методы его прогнозирования* (1979 р.); *Водохранилища и их воздействие на окружающую среду* (1986 р., у співавторстві); *Донные отложения водохранилищ и их влияние на качество воды* (1987 р., у співавторстві); *Гидрология и гидрохимия Днестра и его водохранилищ* (1989 р., у співавторстві).

**ДРОЗД
Нафанаїл
Йосипович**

гідротехнік, гідролог

Народився 22 квітня 1901 р. у Києві.

Закінчив Київський політехнічний інститут у 1924 р. Працював інструктором, викладачем Київської військової школи зв'язку (1924–1929 рр.); зв'язківець Київської окружної ради профспілок (1929–1931 рр.); лаборант, науковий співробітник Інституту гідрології і гідротехніки АН УРСР (1931–1963 рр.); молодший наук. співробітник, старший науковий співробітник, Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (1963–1972 рр.); Кандидат технічних наук, у 1958 р. захистив дисертацію «Типізація річок УРСР та їх гідрографічні характеристики».

Наукові дослідження пов'язані з типізацією річок України, розрахунками твердого стоку та замулення водосховищ.

Підготував 2 кандидатів наук.

Експедиційні дослідження річок України пов'язані з питаннями гідрографії, твердого стоку, впливу карсту на річковий стік.

Автор 40 наукових праць, зокрема: *Розрахунки замулення водосховищ // Гідрологічні розрахунки для річок УРСР, розділ 9 (1947 р.); Гидрографические характеристики рек УССР // Матеріали по типизации рек УССР (1953 р.); Сток наносов во время весеннего снеготаяния // Труды ГГИ. — вып. 100 (1963 р.); Твердый стік на півдні України // Матеріали I з'їзду Географічного товариства УРСР (Київ, 1966 р.); Сток наносов и заиление водохранилищ Крыма // Ресурсы поверхностных вод СССР. — т.6, вып.4. (1966 р.).*

Нагороджений орденом Червоної Зірки, медаллю «За бойові заслуги» та ін. медалями.

Помер 12 квітня 1983 р. у Києві.

ДУБЛЯНСЬКИЙ
Віктор
Миколайович
гідрогеолог, гідроеколог

Народився 19 травня 1930 р. в Одесі.

Закінчив Одеський держуніверситет (1954 р.) за спеціальністю «гідрогеологія» і аспірантуру цього університету (1957 р.). У 1957–1963 рр. — молодший науковий співробітник відділення гідрогеології і карсту Інституту мінеральних ресурсів АН України (м. Сімферополь); 1963–1972 рр. — старший науковий співробітник Інституту мінеральних ресурсів Мінгеології УРСР; 1972–1997 рр. — професор кафедри загального землезнавства Сімферопольського держуніверситету; з 1997 р. — професор кафедри інженерної геології та охорони надр Пермського держуніверситету (Росія), головний науковий співробітник Гірського інституту Уральського відділу РАН (Перм), з 2001 р. — завідувач кафедри інженерної геології та охорони надр Пермського держуніверситету.

Кандидатську дисертацію захистив у 1961 р. Доктор геолого-мінералогічних наук (1972 р.) за спеціальністю «гідрогеологія». Докторська дисертація присвячена дослідженню генезису та гідрогеологічного значення великих карстових порожнин України.

Першовідкривач та дослідник більш ніж 500 карстових печер Криму, Поділля, Карпат і Кавказу; розробник сучасної теорії спелеогенезу та мофолого-генетичної класифікації карстових порожнин, нових методик розрахунку кількості конденсаційних вод, хімічної денудації, картографування та районування закарстованих територій; засновник кримської наукової школи карстології та но-

вих наукових напрямків — гідрогеологія карсту та інженерна спелеологія. Нині займається створенням електронного банку даних по карстових порожнинах Криму, Кунгурській льодовій печері. Підготував 5 кандидатів та 2 докторів наук.

Керівник та учасник 80 наукових конференцій карстово-спелеологічного напрямку, керівник 44 експедицій з вивчення поверхневих та підземних карстових вод та форм (Криму, Поділля, Карпати, Західний Кавказ, Туркменія, 1958–1994 рр.); міжнародні експедиції: Родопи (Болгарія, 1966 р.), Гомбасецька печера (Словакія, 1973 р.), печера Постойна (Словенія, 1979 р.), печери Тюя-Муюну (Киргизія, 1989 р.).

Автор близько 600 наукових та навчально-методичних праць, зокрема: *Вслед за каплей воды* (1971 р., у співавторстві); *Спелеотуризм* (1973 р.); *Карстовые пещеры и шахты Горного Крыма* (1977 р.); *Карстовые пещеры Украины* (1980 р., у співавторстві); *Путешествие под землей* (1981 р., у співавторстві); *Крупнейшие карстовые пещеры и шахты СССР* (1982 р., у співавторстві); *Проблемы изучения карстовых полостей гор южных областей СССР* (1983 р., у співавторстві); *Гидрогеология карста Альпийской складчатой области юга СССР* (1984, у співавторстві); *Карст и подземные воды горных массивов Западного Кавказа* (1985 р, у співавторстві); *Водные ресурсы континентов* (1988 р., у співавторстві); *Терминология карста* (1991 р., у співавторстві); *Теоретические основы изучения парагенезиса карст-подтопление* (1998 р., у співавторстві). *Занимательная спелеология* (2000 р.).

Заслужений діяч науки і техніки України (1993 р.), дійсний член Кримської Академії наук і Академії наук Вищої школи України (1994 р.). У 1982–1992 рр. представляв СРСР у Міжнародному Союзі Спелеологів. Нагороджений орденом «Знак пошани» (1981 р.), медаллю «Ветеран праці», грамотою Президії Верховної Ради УРСР за успіхи у розвитку наукових досліджень та підготовку кадрів (1990 р.), почесним знаком «Златен прилеп» за розвиток спелеології в Болгарії (1966 р.), медаллю Радянського фонду миру (1969 р.), медаллю «За доблесну працю» (1970 р.), золотою медаллю та почесною грамотою Міжнародного Союзу Спелеологів (1973 р.), почесним дипломом Географічного товариства СРСР (1975 р.), відзнакою Мінвузу СРСР «За від-

мінні успіхи в роботі» (1976 р.), пам'ятною медаллю «150 років з дня народження М.М.Пржевальського» (1991 р.), почесною грамотою Пермської області (2000 р.). Лауреат Державної премії Республіки Крим (1994 р.), Почесний член Української Спелеологічної Асоціації (1991 р.), почесний член Руського географічного товариства (2000 р.).

**ДУБНЯК
Сергій
Андрійович**

гідролог, гідроеколог

Народився 5 жовтня 1946 року в с. Козинці Переяслав-Хмельницького району Київської області. Закінчив географічний факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка в 1969 р. за спеціальністю «фізична географія».

В 1969–1970 рр. працював в Інституті геологічних наук АН України на посаді старшого інженера, в 1970–1973 рр. навчався в аспірантурі при кафедрі геоморфології Київського університету, в 1974 р. — асистент на географічному факультеті університету. В 1974–1988 рр. — молодший, старший. Науковий співробітник, зав. лабораторією і сектором вивчення природно-технічного стану водосховищ в Українському філіалі Центрального НДІ комплексного використання водних ресурсів Мінводгоспу СРСР. У 1988–1998 рр. — начальник партії, головний інженер Черкаської гідрологічної експедиції, заступник директора Науково-виробничого центру з наукової роботи Дніпровського басейнового водогосподарського об'єднання Держводгоспу України. З 1999 р. — заступник начальника Дніпровського басейнового управління водних ресурсів Держводгоспу України, начальник відділу науково-методичного забезпечення та моніторингу.

Забезпечував науково-методичне керівництво розробки схем поліпшення природно-технічного стану водосховищ СРСР та їх прибережних захисних смуг (зон), очолював науково-дослідні і проектно-вишукувальні роботи зі складання правил експлуатації і розробки паспортів водосховищ України, брав активну участь у розробці положень і науково-методичному обґрунтуванні низки законодавчих актів. Нині розробляє басейнові та екосистемні підходи до управління використанням і охороною водних ресурсів і водних об'єктів України з використанням інформаційно-аналітичних систем і даних аерокосмічного зондування, працює

над питаннями оптимізації управління каскадом дніпровських водосховищ і водогосподарсько-екологічного моніторингу.

В 1981–1994 рр. виконав експедиційні дослідження дніпровських водосховищ та річок Дніпро, Десна, Прип'ять, причорноморських лиманів, північного узбережжя Чорного і Азовського морів.

Опубліковано у співавторстві понад 70 наукових праць, зокрема: *Инженерно-геологическое и гидродинамическое обоснование берегозащитных мероприятий на водохранилищах* (1983 р.); *Организация и проведение мероприятий по улучшению природно-технического состояния и благоустройству водохранилищ* (1986 р.); *Рациональное использование и охрана водных ресурсов водохранилищ. Объединённый доклад стран-членов Совета Экономической Взаимопомощи* (1986 р.); *Рекомендації щодо поліпшення екологічного стану прибережних територій дніпровських водосховищ* (1999 р.); *Правила експлуатації водосховищ Дніпровського каскаду* (2001 р.).

Нагороджений Почесною грамотою Мінводгоспу СРСР за активну участь в ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС.

ДУБНЯК
Сергій
Сергійович

гідролог, гідроеколог

Народився 1 вересня 1970 р. в Києві.

Закінчив у 1992 р. Київський державний університет імені Т.Г.Шевченка за спеціальністю «гідрологія суші», у 1997 р. закінчив заочну аспірантуру при Інституті гідробіології НАН України.

У 1992–1997 рр. працював інженером науково-виробничого центру Дніпровського басейнового водогосподарського об'єднання Держводгоспу України, у 1998–1999 рр. — науковим співробітником Інституту гідробіології НАН України. У 1998–2002 рр. — асистент кафедри гідрології та гідроекології географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, з 2002 р. — доцент.

Кандидат географічних наук, у 1997 р. захистив дисертацію «Гідродинаміка мілководь дніпровських водосховищ, її екологічна роль».

Розробив еколого-гідрологічний підхід до виділення мілководь водосховищ, методика дослідження гідродинамічних процесів на мілководдях, методика еколого-гідродинамічного районування рів-

нинних водоймищ, основи еколого-гідрологічного моніторингу мілководь. Брав участь у розробці рекомендацій щодо поліпшення екологічного стану прибережних територій дніпровських водоймищ (1997 р.) і Правил експлуатації водоймищ Дніпровського каскаду (2001). Нині працює над розробкою теорії та методології екологічної гідрології, проводить дослідження гідрологічних процесів рівнинних водоймищ як факторів функціонування їх екосистем, вивчення можливостей управління гідрологічними процесами з метою поліпшення екологічного стану водоймищ, вивчає стан і перспективи впровадження в Україні різних форм екологічного менеджменту.

Експедиційні дослідження присвячені вивченню лиманів Північно-Західного Причорномор'я, гирлові ділянки Дунаю і Придунайських водойм, Шацьких озер (1990–1991 рр.), дніпровських водоймищ і р. Десни (1992–2002 рр.).

Автор 30 наукових і навчально-методичних праць, зокрема у співавторстві: *Состояние экосистем Киевского участка Каневского водохранилища и пути его регулирования* (1999 р.); *Рекомендації щодо поліпшення екологічного стану прибережних територій дніпровських водосховищ* (1999 р.); *Правила експлуатації водосховищ Дніпровського каскаду* (2001 р.); *Основи океанології* (2001 р.), *Ecological role of hydrodynamic processes in the Dnieper reservoirs // Ecological Engineering*. — № 16 (2000 р.).

СВТУШЕНКО
Микола
Юрійович
гідроеколог

Народився в 1944 р. у с. Степанівка Сумського району Сумської області.

У 1961 р. — бондар заготконтори Шосткінської райспоживспілки; 1961–1963 рр. — студент Шосткінського хіміко-технологічного технікуму; 1963–1964 рр. — апаратник підприємства п/с №9 (м. Шостка); у 1964–1967 рр. — начальник кодувальної групи у Прикарпатському військовому окрузі; 1967–1968 рр. — апаратник Шосткінського заводу хімічних реактивів.

У 1968–1973 рр. — студент біологічного факультету Київського держуніверситету ім. Т.Г.Шевченка, спеціальність «біолог-фізіолог людини і тварин, викладач біології та хімії» У 1976 р. закінчив аспірантуру Інституту гідробіології АН УРСР.

1973–1998 рр. — старший лаборант, молодший науковий співробітник, старший науковий співробітник (з 1983 р.), завідувач лабораторії проблем тепловодного рибництва, завідувач відділу іхтіології, завідувач відділу екології водойм, заступник директора з наукової роботи, з 1998 р. — завідувач відділу іхтіології Інституту гідробіології НАН України. З 2000 р. — професор, завідувач кафедри гідробіології та іхтіології Національного аграрного університету України.

Член-кореспондент НАН України (1992 р.).

Доктор біологічних наук, у 1986 р. захистив дисертацію «Роль макро- і мікроелементів в метаболізмі прісноводних риб» за спеціальністю «гідробіологія».

Займався вивченням впливу макро- та мікроелементів, температурного чинника, вуглекислоти на перебіг метаболічних процесів в організмі риб; розробкою вітамінно-мінерального преміксу для риб. Співавтор низки методичних і практичних рекомендацій, зокрема: з ведення рибного господарства. Вивчає вплив природних і антропогенних чинників на фізіологічний статус риб та їх продуктивні властивості, розробляє та впроваджує методи підвищення життєстійкості риб та рибопродуктивності водойм різного типу.

Підготував 6 кандидатів наук.

Голова Наукової ради з проблем «Екологічне прогнозування в умовах інтенсивного природокористування», член Національного комітету України з програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», віцепрезидент Гідроекологічного товариства.

Експедиційні дослідження — Міжнародна екологічна експедиція з вивчення екологічного стану Дунаю «Голубий Дунай-90» (1990 р.), українсько-французька міжнародна експедиція з дослідження екосистеми Дніпра, Українсько-Канадська міжнародна експедиція з вивчення екологічного стану басейну Дніпра (1994 р.).

Має 3 авторських свідоцтва на винаходи, 6 патентів. Автор понад 250 наукових праць, основні з яких: *Метаболізм углекислоти у риб* (1980 р., у співавторстві); *Биопродуктивность и качество воды Сасыкского водохранилища в условиях его опреснения* (1990 р., у співавторстві); *Радиоактивное и химическое загрязнение Днепра и его водохранилищ после аварии на Чернобыльской АЭС* (1992 р., у

співавторстві); *Гидроэкологические последствия аварии на Чернобыльской АЭС* (1992 р., у співавторстві); *Гидробиологический режим Днестра и его водоемов* (1992 р., у співавторстві); *Гидроэкология украинского участка Дуная и сопредельных водоемов* (1993 р., у співавторстві); *Комплексна оцінка екологічного стану басейну Дніпра* (2000 р., у співавторстві); *Методические и методологические основы разработки Стратегического плана действий по экологическому оздоровлению бассейна Дніпра* (2000 р., у співавторстві); *Применение антимистрессовых и обездвиживающих веществ в промышленном рыбоводстве и при экспериментальной работе с рыбами* (2000 р., у співавторстві).

Нагороджений ювілейними медалями «20 років Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «В пам'ять 1500-річчя Києва», медаллю «Ветеран праці», Почесною грамотою Президії Верховної Ради України.

ЕЩЕНКО
Микола
Дмитрович
гідролог

Народився в 1927 р. у с. Скибенці Чорнухинського району Полтавської області.

Закінчив Одеський держуніверситет ім. І.І.Мечнікова у 1954 р. за спеціальністю «географ-гідролог». У 1954–1989 рр. — інженер-гідролог, старший інженер-гідролог Придеснянської стокової станції Українського Управління гідрометеорологічної служби (з 1956 рр. — Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (УкрНДГМІ)).

Основні досягнення — дослідження водного балансу річкових водозборів.

Автор 10 наукових праць, зокрема: *Некоторые данные о задержании поверхностных вод на водосборах Придеснянской стоковой станции* // *Труды УкрНИГМИ.* — вып. 19 (1959 р.); *Водный баланс полевых водосборов лесостепной части Украины за периоды вегетации сельскохозяйственных культур* // *Труды Укр.регион.НИИ.* — №181 (1980 р.); *Водный баланс малых водосборов Придеснянской стоковой станции* // *Труды УкрНИГМИ.* — вып. 66 (1967 р.); *Некоторые результаты экспериментальных исследований поглощения воды почвой в период весеннего половодья* // *Труды Украинского регионального НИИ.* — вып.194 (1985 р.); *Исследования, расчеты и прогнозы речного стока* (1983 р.); *Вод-*

ЖЕЛІЗНЯК

Йосип

Аронович

гідролог

Народився 18 травня 1918 р. у м. Олевськ (нині — Волинська область).

Закінчив Київський геологорозвідувальний технікум (1937 р.) та Київський гідромеліоративний інститут (1946 р.) за спеціальністю «гідротехніка». У 1941–1946 рр. — служив у лавах Радянської Армії; учасник Великої Вітчизняної війни.

У 1946–1949 рр. — аспірант Інституту гідрології і гідротехніки АН УРСР. З 1949 р. — молодший науковий співробітник, з 1954 р. — старший науковий співробітник, завідувач відділу Інституту гідрології і гідротехніки АН України; 1963–1982 рр. — начальник лабораторії регулювання стоку Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту, з 1982 р. — старший науковий співробітник, консультант.

Кандидатську дисертацію «Побудова річних гідрографів стоку малих річок УРСР» захистив у 1951 р., докторську дисертацію «Регулювання паводкового стоку» за спеціальністю «гідраліка та інженерна гідрологія» — у 1968 р. Доктор технічних наук. Проводив теоретичні та прикладні дослідження питань внутрішньорічного розподілу стоку, врахування регулюючого впливу водосховищ на паводковий стік, виконав розрахунки руху хвиль попусків у нижніх б'єфах гідроелектричних станцій, розрахунки регулювання паводкового стоку. Розробив математичну модель каскаду водосховищ на Дніпрі.

Підготував 11 кандидатів наук.

Автор понад 170 опублікованих наукових праць, серед яких: *Внутрірічний розподіл стоку річок УРСР* (1959 р.); *Регулирование паводочного стока, у 2-х част.* (1965 р.); *Инженерные расчеты движения паводочной волны в реках и водохранилищах* (1973 р.); *Упрощенные способы расчета движения воды в реках и водохранилищах* *Справочник по гидравлике* (1884 р.).

Нагороджений 4 медалями.

Помер 26 грудня 1997 р. у Києві.

ЖУКИНСЬКИЙ

Валерій

Миколайович

гідроеколог, гідробіолог

Народився 6 квітня 1933 р. у м. Васильків Київської області.

Закінчив кафедру іхтіології та гідробіології Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка у 1956 р., спеціальність «біолог-зоолог».

У 1956–1960 рр. — інженер-іхтіолог Укрдержрибвоту при Раді Міністрів УРСР; У 1960–1963 рр. — аспірант Інституту гідробіології АН України. З 1963 р. — молодший науковий співробітник, з 1973 р. — старший науковий співробітник, учений секретар, заступник директора з наукової роботи, завідувач відділу (лабораторії) біології розвитку риб, провідний науковий співробітник, з 1999 р. — позаштатний провідний науковий співробітник Інституту гідробіології НАН України.

Працював у Великій Британії, Вірменії, Росії, Молдові, Фінляндії, Словаччині.

Кандидат біологічних наук, у 1964 р. захистив дисертацію «Залежність якості потомства на ранніх етапах життя від віку плідників у риб (на прикладі тарані)» за спеціальністю «зоологія».

Брав участь у розробці методології екологічної оцінки впливу гідротехнічного будівництва на стан водних екосистем в частині якості води в них, складу іхтіофауни та рівня рибопродуктивності з реалізацією розробок при оцінці проектів ВГК «Дунай–Дніпро» і системи зрошення півдня Молдавії та у висновках щодо режиму експлуатації словацького гідроенергокомплексу «Габчиково» на Дунаї та стану екосистеми оз. Севан (Вірменія); участь у розробці методик об'єктивної оцінки і відображення якості поверхневих вод з метою управління цією якістю; нових способів підвищення ефективності заводського відтворення цінних промислових риб; уніфікованої характеристики іхтіофауни України та пропозицій щодо заходів із збереження і відтворення популяцій цінних видів риб. Нині займається розробкою концепції та методики кількісної оцінки ступеня екологічної шкоди і екологічного ризику стосовно якості поверхневих вод суші та естуаріїв України.

Підготував 1 кандидата наук.

Експедиційні дослідження — Дніпровсько-Бузький лиман і дельта Дніпра (1960–1975 рр.); причорноморські лимани Дунай-Дніпровського міжріччя (1979–1980 рр.); дніпровські водосховища (1986–1989 рр.); річки Дунай і Прут, озера-лимани

Ялпуг, Кугурлуй, Кагул (1990 р.); р. Тиса та її при-
токи (1991 р.); середня течія р. Дністер (1992 р.);
р. Десна (1993 р.).

Лауреат Державної премії України в галузі науки і
техніки за цикл праць «Наукові основи екологічної
оцінки впливу гідротехнічних об'єктів на водні
екосистеми з метою управління якістю води та
біопродуктивністю» (1995 р.).

Має 5 авторських свідоцтв на винаходи. Автор 185
наукових праць, серед яких: *Экологические пробле-
мы межбассейновых перебросок стока* (1984 р., у
співавторстві); *Днепровско-Бугская эстуарная эко-
система* (1989 р., у співавторстві); *Экологические
оценки воздействия гидротехнического строитель-
ства на водные объекты* (1990 р., у співавторстві);
*Влияние абиотических факторов на разнокачест-
венность и жизнеспособность рыб в раннем онто-
генезе* (1986 р.); *Репродуктивная ценность расти-
тельноядных рыб Каховского водохранилища* (1994 р.,
у співавторстві).

Нагороджений грамотою й медаллю Президії Вер-
ховної Ради України «За заслуги в розвитку науки і
техніки» (1991 р.);

ЖУРАВЛЬОВА

Лідія

Олексіївна

гідрохімік, гідроеколог

Народилася 17 грудня 1932 р. у м. Муріно Ленін-
градської області.

Закінчила Ленінградський університет ім. А.А.Жда-
нова за спеціальністю «географ-гідролог суші»
(1955 р.).

З 1967 р. працювала в Інституті гідробіології НАН
України, пройшла шлях від аспіранта до старшого
наукового співробітника.

У 1972 р. У Гідрохімічному інституті (м. Ростов-
на-Дону) захистила кандидатську дисертацію «Су-
часний гідрологічний і гідрохімічний режим Ниж-
нього Дніпра і Дніпровсько-Бузького лиману і
розрахунок майбутніх характеристик їх режимів у
зв'язку із гідротехнічним будівництвом».

У 1991 р. У Гідрохімічному інституті (м. Ростов-
на-Дону) захистила докторську дисертацію «Зако-
номірності формування гідрохімічного режиму
деяких типів контактуючих із морем водойм і йо-
го змін під впливом гідротехнічного будівництва»
за спеціальністю «гідрохімія». Доктор географіч-
них наук.

Була одним із авторів техніко-економічного обґрунтування перекриття Дніпровсько-Бузького лиману (1979 р., на завдання Мінводгоспу УРСР). Підготувала чотирьох кандидатів географічних наук.

Експедиційні дослідження: 1967–1969 рр. — Нижній Дніпро, Дніпровсько-Бузький лиман; 1970–1976 рр. — мілководдя Кременчуцького водосховища; 1979–1987 рр. — лимани північно-західного Причорномор'я (Тилігульський, Березанський, Хаджибейський, Куяльницький); 1989–1993 рр. — р. Дунай, придунайські лимани, Дніпровські водосховища.

Займалася вивченням процесу евтрофування дніпровських водосховищ, розрахунок стоку хімічних показників з Дніпровсько-Бузької гірлової області у Чорне море.

Автор понад 180 наукових праць, основні з яких: *Гидрохимический режим Вислинской затоки* (1971 р., у співавторстві); *Гидрохимический режим мелководий Кременчугского водохранилища* (1979 р., у співавторстві); *Экологические проблемы при межбассейновых перебросах стока* (1984 р., у співавторстві); *Вопросы гидробиологии Нижнего Днепра и лиманов Северного Причерноморья* (1987 р., у співавторстві); *Оценка влияния попусков воды из Каховского водохранилища на экологию-санитарную ситуацию и биопродуктивность Днепровско-Бугской устьевой области* (1988 р., у співавторстві); *Гидрохимия устьевой области Днепра и Южного Буга в условиях зарегулированного речного стока* (1989 р.); *Днепровско-Бугская эстуарная экосистема* (1989 р., у співавторстві); *Лиманы Северного Причерноморья* (1990 р., у співавторстві); *Гидроэкология украинской части Дуная и смежных водоёмов* (1993 р., у співавторстві).

Померла 18 квітня 2001 р. у Києві.

ЗАКОРЧЕВНА

**Наталія
Борисівна**

гідроеколог

Народилась 30 вересня 1963 р. у Києві.

Закінчила у 1985 р. географічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка за спеціальністю «гідрологія суші».

Працювала інженером в Гідрометцентрі Українського Управління з гідрометеорології та контролю оточуючого середовища (1985 р.), інженером в Інституті гідробіології АН УРСР (1985–1994 рр.),

інженером у Раді по вивченню продуктивних сил України НАН України (1994–1997 рр.), молодшим науковий співробітник, науковим співробітником, старшим науковим співробітником в Українському інституті досліджень навколишнього середовища і ресурсів Ради Національної безпеки і оборони України (з 1997 р.). З 2003 р. — начальник Управління водних ресурсів та екосистем Мінприроди України.

Кандидат економічних наук, у 2000 р. захистила дисертацію на тему «Еколого-економічна оцінка водокористування в басейні р. Південний Буг», Напрямок наукових досліджень пов'язаний з еколого-економічними проблемами регіональних водогосподарських комплексів, якістю водних ресурсів як чинника водних джерел.

Брала участь у розробці «Концепції розвитку водного господарства України» та проекту Закону України «Про загальнодержавну програму розвитку водного господарства».

Експедиційні дослідження річок басейну Дністра в Україні і Молдові (1985–1986 рр.), з паспортизації малих річок України (1989–1992 рр.).

Основні наукові праці: *Програма і методичні рекомендації до курсу «Гендерні проблеми сталого розвитку України»* (2000 р., у співавторстві); *Водний фонд України: Довідковий посібник* (2001 р., у співавторстві), статті: *Еколого — економічна оцінка водогосподарського комплексу: методологічні і методичні аспекти // Продуктивні сили і регіональна економіка* (2000 р.); *Гідроecологічні проблеми в басейні Південного Бугу // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — т. 1.* (2000 р.).

ЗАКРЕВСЬКИЙ
Дмитро
Васильович
гідрохімік, гідроеколог

Народився у 27 жовтня 1929 р. в с. Гусачівці Обухівського району Київської області.

Працював різноробочим у колгоспі «Перемога» с. Гусачівці (1944–1945 рр.), а після закінчення Григорівської середньої школи зі срібною медаллю вступив на геологічний факультет Київського державного університету імені Т.Г.Шевченка, який закінчив у 1954 р. за фахом «геолог-гідроеолог».

У 1954–1964 рр. працює в Київському університеті інженером, зав. лабораторії спелеології. У 1959–1963 рр. навчався в аспірантурі на геологічному факультеті за спеціальністю «гідроекологія» без

відриву від виробництва. В 1964 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата геолого-мінералогічних наук «Підземні води Причорноморського артезіанського басейну на межиріччі Півд. Буг-Інгулець і деякі питання їх формування».

1964–1969 рр. — старший науковий співробітник у відділі меліоративної гідрогеології Українського НДІ гідротехніки і меліорації. В 1969 р. отримав вчене звання старшого наукового співробітника за спеціальністю «Гідрогеологія».

1969–1974 рр. — старший науковий співробітник проблемної науково-дослідної лабораторії фізико-хімічних досліджень гірських порід Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка.

1974–2000 рр. — завідувач проблемної науково-дослідної лабораторії гідроекології та гідрохімії. З 2001 р. — провідний науковий співробітник лабораторії.

У 1992 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора географічних наук на тему: «Гідрохімія осушуваних земель (в умовах північного заходу України)» за спеціальністю 11.00.07 — гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія.

Проводив дослідження з регіональної і меліоративної гідрогеології, гідрогеохімії, регіональної і меліоративної гідрохімії. Досліджував трансформацію хімічного складу природних вод суходолу в умовах техногенезу.

Здійснив наукові експедиції в Придністров'я, на Київське Придніпров'я, Придніпровську височину, Причорноморську низовину, Шацькі озера, по річках басейну Дніпра та Південного Бугу.

Автор понад 150 наукових праць, в т.ч. співавтор монографій: *Мелиоративно-гидрогеологическое картирование на примере крупных орошаемых массивов юга УССР* (1967 р.); *Изменение мелиоративно-гидрогеологических условий водораздельных массивов под влиянием орошения (на примере Ингулецкого массива УССР)* (1970 р.); *Гидрохимическое картирование с применением веростностно-статистических методов* (1979 р.); *Гидрохимия та радіогеохімія річок і боліт Житомирської області* (2002 р.); довідників: *Справочник по водным ресурсам* (1987 р.); *Малі річки України* (1991 р.); *Гидрохимический атлас СССР* (1990 р.); навчального посібника *Основи загальної гідрології* (1975 р.) та підруч-

ників *Загальна гідрологія* (2000 р.) і *Гідрогеологія з основами інженерної геології* (2002 р.). Автор поетичних збірок *Побачене, почуте, відчуте* (2000 р.) та *Гідрогеологія у віршах* (2002 р.). Нагороджений медалями «В пам'ять 1500-річчя Києва» та «Ветеран праці».

ЗАПОЛЬСЬКИЙ
Іван
Олександрович
гідролог, гідроеколог

Народився 12 березня 1933 року у с. Тетірка Червоноармійського району Житомирської області. Закінчив у 1962 р. Чернівецький державний університет за спеціальністю «гідрологія суші». Працював старшим інженером-гідрологом стокової станції Баришівка УГМС (1962–1965 рр.); молодший науковий співробітник Рада по вивченню виробничих сил АН УРСР (1968–1971 рр.); старший науковий співробітник Інституту гідробіології АН УРСР (1971–1974 рр.); старший науковий співробітник ЦНДІКВВР Мінводгоспу СРСР (1974–1980 рр.); старший науковий співробітник Сектора географії Морського гідрофізичного інституту АН УРСР (1980–1983 рр.); зав. відділом (1983 р.), заступник завідуючого відділом природно-територіальних комплексів і проблем природокористування (1984–1991 рр.) Відділення географії Інституту геофізики АН УРСР; заступник директора з наукової роботи Українського науково-дослідного інституту водогосподарсько-екологічних проблем (1991–1999 рр.).

Кандидат географічних наук, у 1969 р. захистив дисертацію «Дослідження впливу меліорації на водний баланс р. Трубіж» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші».

Наукові дослідження пов'язані з проведенням стаціонарних досліджень на стоковій станції Баришівка за впливом осушувально-зволожувальної меліорації боліт на елементи водного балансу басейну р. Трубіж; розробкою методичних рекомендацій і створенням макету зі складання Басейнових схем комплексного використання водних ресурсів; дослідженням водного балансу басейну р. Десни і його зміною під впливом господарської діяльності; дослідженням проблем природокористування в Українському Поліссі в зв'язку з його меліорацією; дослідженням використання водних ресурсів малих річок Середнього Придніпров'я; розробкою методичних рекомендацій для гідро-

логічних досліджень території України в цілях раціонального природокористування; розробкою підзаконних актів до Водного Кодексу України.

Експедиційні дослідження каскаду Дніпровських водосховищ; річок басейну р. Десни; правобережних приток Прип'яті; правобережних і лівобережних приток Середнього і Нижнього Дніпра; Нижнього Дунаю і Дністровського лиману.

Опубліковано понад 100 наукових праць, серед них: *Влияние мелиорации на водный баланс Украинского Полесья (на примере бассейна р.Трубез)* (1991 р.); *Использование и охрана природной среды Среднего Приднепровья* (1986 р., у співавторстві); *Рациональное использование и охрана водных ресурсов бассейна р. Десны* // в кн. *Географические аспекты рационального использования природных ресурсов Украинской ССР* (1982 р.).

Нагороджений медалями «В пам'ять 1500-річчя Києва» та «Ветеран праці».

ЗУЗАНСЬКИЙ
Микола
Броніславович
гідролог, гідротехнік

Народився 22 травня 1938 р. у с. Комарівка Макарівського району Київської області.

Закінчив Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка в 1965 р. за спеціальністю «гідрологія суші».

З 1965 р. — в Інституті гідротехніки і меліорації НАН України на посадах молодшого наукового співробітника, завідувача групи, старшого наукового співробітника інституту. У 1978–1980 рр. працював інженером-гідрологом з експлуатації водогосподарської системи «Тартар» в Республіці Ірак. Кандидат географічних наук, у 1978 р. захистив дисертацію «Дослідження формування і розрахунки зливогого стоку з малих водозборів і схилів у степовій зоні УРСР».

Основні напрямки досліджень пов'язані з розробкою методів розрахунку максимального схилового стоку, максимального поверхневого стоку для весняного і літньо-осіннього періоду при меліорації замкнених понижень («блюдець»), визначенням втрат води на випаровування з водної поверхні наливних водосховищ меліоративних систем гумідної зони України.

Автор близько 70 наукових праць, зокрема статей: *Определение максимального ливневого стока. // Гидротехника и мелиорация. — №6* (1978 р., у співав-

торстві); *Исследование параметров ливневого стока на склонах и малых водосборах // Мелиорация и водное хозяйство. — Вып.55 (1980 р.); Система «Тартар» и особенности ее эксплуатации. // Гидротехника и мелиорация. — №7 (1983 р.); Исследования влияния осушительных мелиораций на водность рек Украины. // Водные ресурсы. — №1 (1987 р., у співавторстві); Оценка водной эрозии почв в условиях лесостепной и степной зон Украины. // Мелиорация и водное хозяйство. — №2 (1990 р.).*

**ІВАНЕНКО
Олександр
Григорович**

гідролог, гідроеколог

Народився 13 серпня 1934 р. в селищі Комінтернове Одеської області.

У 1952 р. вступив на гідрологічний факультет Одеського гідрометеорологічного інституту, який закінчив з відзнакою у 1957 р. і 2 роки пропрацював інженером-гідрологом та начальником Гідрологічної станції у Кишиневі (Молдавія).

В 1959 р. вступив до аспірантури ОГМІ, а у 1964 р. захистив кандидатську дисертацію «Генетичний метод розрахунку максимального стоку на річках Закарпаття» за спеціальністю «гідрологія суші, метеорологія».

З 1962 р. — в ОГМІ: старший викладач (1964 р.), доцент (1967 р.), проректор з наукової та учбової роботи (1964–1970 рр.), завідувач кафедри водних досліджень (1970–1980 рр., з 1982 р.), проректор з навчальної роботи (1982–1988 рр.), професор (з 1986 р.), завідувач кафедри гідроекології і водних досліджень Одеського державного екологічного університету (з 1988 р.).

У 1964 р. захистив кандидатську дисертацію «Генетичний метод розрахунків максимальних паводків у Закарпатті» за спеціальністю «гідрологія суші, метеорологія».

По закінченню докторантури захистив докторську дисертацію (1986 р.) «Просторова нерівномірність факторів дощового стоку і розрахунок паводків» за спеціальністю 11.00.07. — «гідрологія суші, водні ресурси». Доктор географічних наук.

Експедиційні дослідження в Молдавії (1959 р.), Примор'ї (1961 р.), Прикарпатті (1963 р.), Закарпатті (1964 р.), Причорномор'ї (1986 р.).

Стажувався та викладав Чеському Вищому технічному училищі (Прага, 1988 р.).

Автор близько 80 наукових праць, з них: *Озера Волинської області. Каталог* (1995 р., у співавторстві); *Загальне землезнавство* (1997 р., у співавторстві); *Озера України: Довідник* (1998 р., у співавторстві); *Озера Волині: Лімно-географічна характеристика* (2000 р., у співавторстві); *Озерознавство. Укр.-рос. словник. Поняття і терміни* (2001 р.).

**ІСКРА
Ігор
Вікторович**
гідроеколог

Народився 31 жовтня 1970 р. у Києві.
Закінчив у 1992 р. кафедру гідрології і гідрохімії Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «гідрохімія».
Працював науковим співробітником Інституту гідробіології АН України (1995–1996 рр.). З 1996 р. — технічний координатор IDRC (International Development Research Center).
Кандидат географічних наук з 1995 р., захистив дисертацію «Вміст та форми міграції кадмію у водосховищах Дніпра».
Автор 18 наукових і навчально-методичних праць, зокрема статті (у співавторстві): *Application of Anodic Stripping Voltammetry for investigation of physico-chemical state of cadmium in surface water in the Ukraine* // *Microchemical Journal* (1994 р.); *Content and migration forms of cadmium in the reservoirs of the Dnieper cascade (in Russian)* // *Hydrobiolog. Journal* (1994 р.); *Cadmium in the Dnieper River: Distribution, speciation and interaction with organic ligands* // *Arch. Hydrobiol. — Suppl.* 113 (1996 р.); *Possible ways of detoxification of heavy metals (zinc, lead and cadmium) discharged with wastes in high-bioproduktive reservoirs* // *Toxic impacts of wastes on the aquatic environment* (1996 р.).

**КАГАНЕР
Євген
Михайлович**
гідролог

Народився 3 квітня 1956 р. у Києві.
У 1982 р. закінчив гідротехнічний факультет Ленінградського інституту водного транспорту за спеціальністю «гідротехнічне будівництво водних шляхів і портів».
Працював техніком, інженером, старшим інженером відділу гідрології Української гідрометеорологічної обсерваторії, інженером відділу гідрології державного водного кадастру Республіканського центру радіаційного контролю та спостережень за забрудненням навколишнього природного сере-

Займався розробкою просторових моделей змиву речовин з водозборів річок з використанням ГІС-технологій і дистанційних методів зондування. Керівник науково-дослідної роботи «Автоматизована система обчислювань добових витрат в створах річок», впровадженої в практику Держкомгідрометом (1997 р.).

Підготував 8 кандидатів наук.

Автор 100 наукових та методичних праць: *Экспериментальные исследования дождевого стока в Приморье* (1963 р., у співавторстві), *Экспериментальные исследования дождевого стока в Карпатах (бассейн р. Рики)* (1967 р., у співавторстві), *Исследование процессов формирования и расчет дождевых паводков на основе учета роли факторов стока* (1985 р.); *Автоматизированные методы вычисления суточного стока в гидростворах рек* (1992 р.), *Водное хозяйство и водохозяйственные расчеты* (1993 р., у співавторстві), виступи на міжнародних конференціях: *Rainfall runoff spatial modelling on the base of rainfall radar measurements* (Больцано, Італія, 1998 р., у співавторстві), *The spatial model of rainfall runoff formation* (Любляна, Югославія, 1995 р.).

Нагороджений медаллю «Ветеран праці».

**ІЛЬІН
Леонід
Володимирович**
географ, гідроеколог

Народився 2 березня 1967 р. в с. Великі Межиричі Корецького району Рівненської області.

Закінчив Волинський державний університет ім. Лесі Українки за спеціальністю «географія і біологія» у 1991 р.

Працює з 1991 р. у Волинському державному університеті ім. Лесі Українки на посадах асистента, старшого викладача (1996–1997 рр.) та доцента кафедри фізичної географії (з 1997 р.).

Кандидат географічних наук, у 1996 р. захистив дисертацію «Сучасний стан, динаміка, конструктивні основи раціонального використання та охорони озер Волинської області».

Основні напрямки наукових досліджень пов'язані з комплексним вивченням озер Полісся для конструктивно-географічних потреб, розробкою принципів їх раціонального використання та охорони. Брав участь в україно-британській науковій експедиції фонду Р. Брауна з вивчення перезволожених територій Європи (Прип'ятьське Полісся, 1998 р.); експедиції на Браславські озера (Білоруське Поозер'я, 1997 р.); на озеро Охотин (Любче) (2000 р.).

довища Українського республіканського управління з гідрометеорології (1973–1990 рр.), головним спеціалістом-керівником сектора Управління екологічного моніторингу Мін природи України (1990–1993 рр.), начальником управління справами Держкомгідромету України (1993–1999 рр.), начальником Управління справами і кадрів гідрометкому України (1999–2000 рр.), начальником Управління організації гідрометеорологічної діяльності та спеціалізованих робіт Департаменту гідрометеорологічної служби і моніторингу Мінекоресурсів України.

З 2002 р. — начальник Управління організації гідрометеорологічної діяльності та спеціалізованих робіт Державної гідрометеорологічної служби Мінекоресурсів України.

Один з організаторів та безпосередній учасник підготовки Закону України «Про гідрометеорологічну діяльність», низки постанов Кабінету Міністрів України щодо діяльності гідрометеослужби. Учасник ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС (1986 р.).

Почесний працівник гідрометслужби України.

КАГАНЕР
Михайло
Аврам-Симонович
гідролог

Народився 19 вересня 1914 р. у м. Пирятин Полтавської області.

Працював гідротехніком у Київському річковому порту (1931–1932 рр.).

Закінчив Київський гідромеліоративний інститут (1933–1938 рр.) за спеціальністю «гідротехніка».

Працював інженером в Інституті гідрології і гідротехніки АН УРСР (1938–1941 рр.), служив у Червоній Армії (1941 р.), працював старшим інженером у Державному гідрологічному інституті (1942–1943 рр.), начальником відділу у Центральному інституті прогнозів (1943–1944 рр.), начальником відділу, директором Київської науково-дослідної гідрометеорологічної обсерваторії (1944–1953 рр.), старшим науковим й співробітником начальником відділу, лабораторії в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті (1953–1979 рр.).

Кандидат технічних наук, у 1947 р. захистив дисертацію «Застосування теорії проф. Огієвського до розрахунків і прогнозів дощових паводків».

довища Українського республіканського управління з гідрометеорології (1973–1990 рр.), головним спеціалістом-керівником сектора Управління екологічного моніторингу Мін природи України (1990–1993 рр.), начальником управління справами Держкомгідромету України (1993–1999 рр.), начальником Управління справами і кадрів гідрометкому України (1999–2000 рр.), начальником Управління організації гідрометеорологічної діяльності та спеціалізованих робіт Департаменту гідрометеорологічної служби і моніторингу Мінекоресурсів України.

З 2002 р. — начальник Управління організації гідрометеорологічної діяльності та спеціалізованих робіт Державної гідрометеорологічної служби Мінекоресурсів України.

Один з організаторів та безпосередній учасник підготовки Закону України «Про гідрометеорологічну діяльність», низки постанов Кабінету Міністрів України щодо діяльності гідрометеослужби. Учасник ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС (1986 р.).

Почесний працівник гідрометслужби України.

**КАГАНЕР
Михайло**

Аврам-Симонович

гідролог

Народився 19 вересня 1914 р. у м. Пирятин Полтавської області.

Працював гідротехніком у Київському річковому порту (1931–1932 рр.).

Закінчив Київський гідромеліоративний інститут (1933–1938 рр.) за спеціальністю «гідротехніка».

Працював інженером в Інституті гідрології і гідротехніки АН УРСР (1938–1941 рр.), служив у Червоній Армії (1941 р.), працював старшим інженером у Державному гідрологічному інституті (1942–1943 рр.), начальником відділу у Центральному інституті прогнозів (1943–1944 рр.), начальником відділу, директором Київської науково-дослідної гідрометеорологічної обсерваторії (1944–1953 рр.), старшим науковим й співробітником начальником відділу, лабораторії в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті (1953–1979 рр.).

Кандидат технічних наук, у 1947 р. захистив дисертацію «Застосування теорії проф. Огієвського до розрахунків і прогнозів дощових паводків».

Наукові дослідження охоплювали питання розробки методик прогнозів характеристик річково-го стоку, підготовки фундаментального видання «Ресурси поверхневих вод СРСР, – т. 6 «Україна та Молдавія».

Автор 90 наукових праць, зокрема: розділів *Описание рек и озер; Испарение с водной поверхности; Общая характеристика водного режима рек* у книзі *Ресурси поверхностных вод СССР. — т.6, вып. 1–3 (1967–1969 рр.)* та статей: *Расчеты и прогнозы дождевых паводков // Труды Киевской н/и гидрологической обсерватории. — вып. 2 (3) (1948 р.); Максимальный сток // Справочник по водным ресурсам УССР. — ч.1 (1954 р.); К вопросу об изучении селевых потоков в селеопасных районах Украинской ССР // Труды УкрНИГМИ. — вып.9 (1957 р., у співавторстві); Испарение с водной поверхности днепровских водохранилищ // Труды УкрНИГМИ. — вып.24 (1960 р.)*.

Нагороджений 7 медалями.

Помер 15 січня 1984 р. у Києві.

КАРКУЦІЄВ
Георгій
Миколайович
гідролог

Народився 16 квітня 1940 р. м. Києві.

Закінчив у 1963 р. Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «гідрологія суші».

Працював інженером-гідрологом в інституті «Укрдіпроводгосп» (1963–1967 рр.). Аспірант (1967–1970 рр.); молодший науковий співробітник інституту УкрНДІГіМ (1971–1972 рр.); старший науковий співробітник інституту «Укрдіпроводгосп» (1973–1977 рр.); старший науковий співробітник Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного АН України (1978–2000 рр.).

Кандидат географічних наук, у 1973 р. захистив дисертацію «Дослідження особливостей режиму стоку і розрахункових максимальних витрат річок України при осушенні заболочених територій» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші».

Наукові дослідження пов'язані з питаннями впливу осушувальних меліорацій на водний режим і ґрунтово-рослинні комплекси Українського Полісся, визначенням оптимальних розмірів водоохоронних зон, оцінкою гідрологічної цінності природно-заповідних територій, фітоіндикаційною оцінкою водно-повітряного режиму екотопів, удосконаленням методики застосування екологічних

шкал вологості, змінністю зволоження та аерації місцезростань рослин в залежності від різних типів екотопів.

Експедиційні дослідження водних об'єктів і ґрунтово-рослинних комплексів районів Українського Полісся, Лісостепу і Степу України, 30-км зони Чорнобильської АЕС.

Опубліковано 75 наукових праць, зокрема: *Гідрологические аспекты осушительных мелиораций* (1982 р.); *Экологические аспекты осушительных мелиораций Украинского Полесья* (1988 р.); *Социально-экологическая значимость природно-заповедных территорий Украины* (1991 р.); *Фитоіндикація екологічних факторів* (1994 р.).

КИРИЛЮК
Мирослав
Іванович
гідролог

Народився 12 березня 1933 р. у с. Василів Заставнівського району Чернівецької області.

Закінчив Чернівецький державний університет в 1959 р. за спеціальністю «гідрологія суші» та аспірантуру Державного гідрологічного інституту (1968 р.).

Працював інженером-гідрологом в Харківському відділенні проектного інституту «Теплоелектропроект» (1959–1961 рр.). З 1961 р. працює в Чернівецькому державному університеті ім. Юрія Федьковича — старший науковий співробітник (1961–1967 рр.), викладач (1967–1976 рр.), старший викладач (1970–1976 рр.), доцент (1976–1992 рр.), завідувач кафедри гідрології і кліматології та раціонального природокористування (1975–1998 рр.), професор (з 1992 р.).

В 1970 р. захистив кандидатську дисертацію «Водний баланс водозборів річок Закарпатської стоквої станції», в 1989 р. захистив докторську дисертацію «Водний баланс гірських водозборів Українських Карпат» за спеціальністю 11.00.07 – «гідрологія суші, водні ресурси», доктор географічних наук.

Напрямки наукових досліджень: розробка нових методик розрахунку випаровування з гірських водозборів на основі енергетичної бази за допомогою рівняння радіаційного і теплового балансу з урахуванням впливу на випаровування експозиції, крутизни і затіненості гірських схилів. Це дозволило скласти водний баланс гірських водозборів за будь-який проміжок часу при визначенні еле-

ментів балансу незалежним шляхом один від одного. Починаючи з 1995 р. наукові інтереси зосереджені на дослідженні гідроекологічного стану річок Українських Карпат.

З 1961 по 1970 рр. проводив експедиційні дослідження максимальних історичних паводків на річках Українських Карпатах у ХХ столітті, з 1990 р. — з вивчення якісного стану водних ресурсів Українських Карпат.

Автор близько 100 наукових і навчально-методичних праць, зокрема: *Природа Чернівецької області* (1978 р., у співавторстві); *Природа Хмельницької області* (1980 р., у співавторстві); *Природа Закарпатської області* (1981 р., у співавторстві); *Тепловою і водний режим Українських Карпат* (1985 р., у співавторстві); *Водний баланс і якісний стан водних ресурсів Українських Карпат* (2000 р.).

Нагороджений двома бронзовими медалями ВДНГ СРСР (1976 і 1984 рр.).

КІНДЮК
Борис
Володимирович
гідролог

Народився 1 травня 1957 р в Одесі.

Закінчив Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «гідрологія суші».

У 1981–1987 рр. — аспірант та молодший науковий співробітник Українського гідрометеорологічного інституту. 1987–1997 рр. — доцент кафедри механізації Одеського сільськогосподарського інституту, з 1999 р. — доцент кафедри екології і гідрогазодинаміки Одеського національного політехнічного університету (ОНПУ).

Кандидат технічних наук, у 1986 р. захистив дисертацію «Розрахунок гідрографів зливого стоку на основі функції впливу» за спеціальністю «гідравліка та інженерна гідрологія».

Займається розрахунком гідрографічної мережі паводкового стоку річок Українських Карпат.

Автор понад 50 наукових праць та методичних посібників, зокрема: *Метод расчета гидрографов талого и дождевого стока на основе типовых графиков водоотдачи и эмпирических функций влияния* // *Мат. V Всесоюзный гидрологический съезд* (1986 р., у співавторстві); *Расчет гидрографа дождевого паводка по коэффициентам добегаания* // *Метеорология, климатология и гидрология. — вып. 46* (2002 р.); *Исследование процесса водообразования высоких дождевых паводков* // *Труды Одесского политехни-*

ческого университета. — вип. 2(18) (2002 р.); Гидрографическая сеть и водность рек Уж, Латорица, Боржава // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — вип. 5 (2003 р.); Русловая сеть и характеристики ливневого стока бассейна р. Рика // Людина і довкілля. — вип. 4 (2003 р.).

КОВАЛЬЧУК
Іван
Платонович
географ, гідроеколог

Народився 19 серпня 1951 р. у с. Золотолин Костопільського району Рівненської області.

Закінчив у 1974 р. Львівський державний університет ім. І.Я. Франка за спеціальністю «географ-викладач» та аспірантуру при Московському університеті (1977–1980 рр.).

Працює у Львівському державному університеті зав. кабінетом землезнавства (1974–1977 рр.), асистентом (1980–1983 рр.), доцентом (1983–1987 рр.), завідувачем кафедри геоморфології (1987–1990 рр.). У 1990–1993 рр. — докторант Московського державного університету. У 1993–1994 рр. — доцент, в.о. професора (1994–1995 рр.), професор (1995–2000 р.), з 2000 р. — завідувач кафедри конструктивної географії і картографії Львівського національного університету імені Івана Франка.

У 1981 р. у Московському державному університеті захистив кандидатську дисертацію «Динаміка ерозійних процесів Західного Поділля». У 1993 р. захистив докторську дисертацію «Еколого-геоморфологічний аналіз флювіальних систем регіону», доктор географічних наук.

Наукові дослідження охоплюють питання методології, теорії і методики геоморфології; динаміки рельєфу і методів стаціонарних, експериментальних, польових і картометричних досліджень; екологічної геоморфології та формування відповідної наукової школи; антропогенної геоморфології та антропогенної гідрології; системно-структурного та історико-географічного аналізу річкових мереж; гідроекологічного аналізу і синтезу; геоекологічного моніторингу, геоморфологічного і гідроекологічного ризику, гео- та гідроекологічної експертизи; географічного українознавства, історії географії, медичної географії, урбоекології тощо.

Брав участь у експедиціях на Поділлі, в Карпатах, басейнах Дністра, Західного Бугу, Тиси, Прута.

Автор 470 наукових праць, з них: *Ландшафтно-гідрологічний аналіз території* (1992 р., у спів-

авторстві); *Euroregion Bug. Srodowisko przyrodnicze jako placzyczna wspolpracy transgranicznej* (1996 р., у співавторстві); *Регіональний еколого-геоморфологічний аналіз* (1997 р.); *Біорізноманіття Карпатського біосферного заповідника* (1997 р., у співавторстві); *Euroregion Bug. Skala przekształcen srodowiska i polityka ekologiczna Euroregionu Bug* (1997 р., у співавторстві); *Denudacja stokow w Gornych odcinkach zlewni rzek Karpackich* (1997 р., у співавторстві); *Флювіальна геоморфологія* (1998 р.); *Історія Гуцульщини* (1999 р., у співавторстві); *Стратегія екологічної безпеки (регіональний контекст)* (1999 р., у співавторстві); *Екологічна геоморфологія* (2000 р., у співавторстві); *Geomorfologia, ekologiczna systemow fluwialnych* (2000 р., у співавторстві); *Прикладна гідроекологія* (2001 р., у співавторстві); Відмінник освіти України (1998 р.), академік Екологічної Академії наук України (1995 р.).

КОЗІНЦЕВА
Лариса
Максимівна
гідролог

Народилась 1 березня 1929 р. в Овручі Житомирської області.

Закінчила Київський Державний університет ім. Т.Г. Шевченка у 1952 р. за спеціальністю «географія».

Працювала з 1953 р. по 1996 р. у Київському державному університеті ім. Т.Г. Шевченка на посадах асистента кафедри, старшого викладача, з 1964 по 1992 рр. — доцента кафедри гідрології.

Кандидат географічних наук, у 1963 р. захистила дисертацію «Довготермінові прогнози гідрографа весняної повені р. Прип'яті біля м. Мозиря».

Наукові дослідження пов'язані із розробкою методології довготермінових прогнозів режиму р. Дніпра та довготермінових прогнозів весняних явищ р. Прип'ять. Брала участь у розробці схеми гідрологічного районування України (1967 р.).

Автор понад 150 наукових праць, зокрема у співавторстві: *Основи загальної гідрології* (1975 р.); *Атлас природних умов та природних ресурсів Української РСР* (1978 р.); *Комплексне використання і охорона водних ресурсів СРСР* (1982 р.); *Гідрологічні і воднобалансові розрахунки* (1987 р.).

Нагороджена медалями «В пам'ять 1500-річчя м. Києву» (1982 р.), «Ветеран праці» (1984 р.).

**КОЗЛОВСЬКИЙ
Броніслав
Іванович**

меліоратор, гідроеколог

Народився 14 вересня 1938 р. у с. Воля-Баранецька Самбірського району Львівської області.

Закінчив географічний факультет Львівського державного університету у 1963 р.

Працював техніком у Самбірському управлінні осушувальних систем (1963–1964 рр.), гідроекологом в тресті «Західводбуд» (1964–1967 рр.), у Львівській гідроеколого-меліоративній експедиції начальником гідроеколого-меліоративного відділу, головним гідроекологом, з 1967 р. — начальником експедиції.

Кандидат технічних наук, у 1981 р. захистив дисертацію «Вплив осушувальних меліорацій на режим і баланс ґрунтових вод в Передкарпатті».

Напрямок наукових досліджень пов'язаний з обґрунтуванням науково-методичних принципів еколого-меліоративного моніторингу осушених земель та їх застосуванню в практиці гідроеколого-меліоративної служби України.

Автор близько 140 наукових праць, зокрема: *Наукові основи моніторингу осушених земель* (1995 р.)

та статей: *Водный режим осушенных минеральных земель Предкарпатья // Мелиорация и водное хозяйство. — Вып. 51* (1981 р.); *Расход грунтовых вод на суммарное водопотребление на осушаемых землях Предкарпатья // Мелиорация и водное хозяйство. — Вып. 60* (1984 р.); *Влияние осушительных мелiorаций на режим поверхностных вод в северо-западном Предкарпатья // Мелиорация и водное хозяйство. — Вып. 62* (1985 р.); *Гідроеколого-меліоративні спостереження на захисних спорудах гірських річок // Водне господарство України. — № 3–4* (2000 р.).

**КОЛОДЕСВ
Євген
Іванович**

гідролог

Народився 12 травня 1942 р. в м. Помічна Добровеличківського району Кіровоградської області.

Закінчив Одеський гідрометеорологічний інститут у 1965 р. за спеціальністю «гідрологія суші».

У 1965–1974 рр. працював інженером, начальник відділу гідрології Южно-Сахалінської ГМО. З 1974 р.

— в Одеському гідрометеорологічному інституті: асистент, старший викладач, доцент кафедри водних досліджень, гідравліки та геодезії (з 1988 р.).

Кандидат географічних наук, у 1987 р. захистив дисертацію «Підземний стік річок острова Сахалін» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси».

Брав безпосередню участь і керівництво роботами з підготовки матеріалів «Водного кадастру»; займався впровадженням експедиційних методів організації спостережень за мінімальним стоком у системі Держкомгидромету; редагуванням матеріалів «Каталога заторних и зажорных участков рек СССР» по річках басейну Тихого океану; розробляв методіку визначення підземної складової стоку гірських річок і розрахунків підземного стоку в гірських районах.

Проводив експедиційні дослідження на річках Сахаліну (1965–1974 рр.), Карпат (1975 р.), Кавказу (1977–1978 рр.), Камчатки (1979–1980 рр.); на Каховському каналі (1976 р.), Молдавській ДРЕС (1988–1992 рр.); Придунайських плавнях (1995–1996 рр.), р. Дністер (1995–2001 рр.).

Автор понад 50 наукових праць, зокрема: *Основи річкової гідрометрії* (2002 р.) та статей: *Минимальный зимний сток // Ресурсы поверхностных вод СССР. — т. 18, вып. 4.* (1973 р.); *О проектировании гидрографов руслового стока неизученных рек и временных водотоков на территории юга Украины // Тр. УкрНИИ, — вып. 197* (1983 р., у співавторстві); *О методике выделения подземного стока рек Сахалина // Тр. ДВНИИ. — вып. 142* (1989 р.; у співавторстві); *Оценка трендов в рядах подземного стока // Метеорология, климатология и гидрология. — вып. 40* (2000 р., у співавторстві).

**КОРДЮМ
Аркадій
Борисович**
гідролог, гідроеколог

Народився 18 лютого 1941 р. у Ташкенті (Узбекистан). Закінчив у 1965 р. Ташкентський державний університет ім. В.І.Леніна за спеціальністю «гідрологія суші».

Працював у 1965–1968 рр. інженером проектно-дослідного інституту «Гідропроєкт» ім. С. Я. Жука (Середньоазіатське відділення, м. Ташкент), 1968–1970 рр. — інженером Укрдипроводгоспу. 1970–1973 рр. — аспірант Ради з вивчення продуктивних сил України АН УРСР. У 1974–1980 рр. — старший науковий співробітник Центрального НДІ комплексного використання водних ресурсів Мінводгоспу СРСР (Український філіал). У 1980–1983 рр. — доцент кафедри гідрології і гідрохімії Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка, у 1984–1993 рр. — провідний науковий співробітник Ради по вивченню продуктивних сил АН УРСР.

У 1997–2001 рр. — виконавчий директор Науково-технічного центру «USKO», з 2002 р. — старший науковий співробітник НДЛ гідроекології та гідрохімії кафедри гідрології та гідроекології географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Кандидат географічних наук, у 1976 р. захистив дисертацію «Вплив комплексу господарських заходів на середній багаторічний стік малих річок Донбасу» за спеціальністю «гідрологія суші, водні ресурси». Наукові дослідження пов'язані з впровадженням в практику водогосподарського проектування методичних рекомендацій з кількісної оцінки впливу на стік річок України як окремих видів господарських заходів (урбанізація, зрошення, богарного землекористування, штучного зарегулювання гірничих відпрацювань), так і всього комплексу антропогенного впливу в сучасних умовах і на перспективу.

Експедиційні дослідження річок басейну Дніпра з метою вивчення наслідків аварії на ЧАЕС; участь в експедиційних дослідженнях річок Середньої Азії (Узбекистан, Казахстан, Таджикистан).

Автор близько 70 наукових і навчально-методичних праць, зокрема: *Методические рекомендации по учету влияния комплекса хозяйственных мероприятий на количественные изменения среднего многолетнего стока малых рек Донбасса* (1976 р.); *Прикладная гидрология* (1986 р., у співавторстві); *Эколого-экономические основы оценки изменения ресурсов поверхностных вод под влияние комплекса антропогенного воздействия* (1991 р.); *Водні ресурси УРСР в сучасних умовах і перспективі* (1988 р.); *Über einige probleme der Komplexeanschlussung der wasserreserver von Donau* (1992 р.).

КОСОВЕЦЬ

Олександр

Олександрович

гідролог, гідрометеоролог

Народився в 1951 р. у с. Вишеньки Бориспільського району Київської області.

У 1973 р. закінчив з відзнакою географічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка за спеціальністю «географ-гідролог».

Професійну діяльність розпочав з 1973 р. старшим інженером проблемної науково-дослідної гідрохімічної лабораторії географічного факультету Київського університету. Через рік був переведений

на посаду молодшого наукового співробітника цієї ж лабораторії. В 1976 р. — асистент кафедри гідрології і гідрохімії.

З 1977 р. — на керівних посадах в системі гідрометслужби України. До 1981 р. очолював Барішівську болотну станцію. З 1981 р. переведений на посаду заступника начальника відділу вивчення і контролю забруднення природного середовища в Українському республіканському управлінні гідрометеорології і контролю природного середовища (Українське УГКС). У 1985–1988 р. — начальник відділу контролю забруднення природного середовища Українського УГКС.

У 1988 р. очолив Український центр радіаційних та гідрометеорологічних спостережень (з 1996 р. — Центральна гідрометеорологічна обсерваторія).

В 1995 р. брав активну участь у підготовці постанови Кабінету Міністрів України про створення галузевого державного архіву гідрометслужби (ГДА) України при Республіканському центрі спостережень за станом природного середовища — так тоді називалась обсерваторія.

Редактор щорічного «Огляду стану радіаційного забруднення природного середовища України» (від 1988 р.), незмінний співавтор «Національної доповіді про стан природного середовища в Україні». Голова секції методів спостережень Центральної методичної комісії гідрометслужби.

Автор монографії *Гідрологічні характеристики річок України* (2003 р., у співавторстві).

Нагороджений у 1986 р. бронзовою медаллю ВДНГ СРСР, двома Дипломами ВДНГ України, в 1997 р. — Почесною грамотою Міждержавної Ради з гідрометеорології країн СНД, в 2000 р. — Подякою Київського міського голови, в 2002 р. — Грамотою Голови Виконкому СНД з нагоди 10-річчя утворення СНД, у 2003 р. — Почесною грамотою Кабінету Міністрів України. Почесний працівник гідрометслужби України.

**КОСТІН
Володимир
Іванович**

гідролог, гідрометеоролог

Народився 15 січня 1927 р. у Дніпропетровську.

У 1952 р. закінчив Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «інженер-гідролог».

У 1953–1967 рр. працював в Управлінні гідрометеорологічної служби Туркменської СРСР на посадах інженера, начальника гідрометеорологічної

станції, директора Ашхабадської гідрометеорологічної обсерваторії, заступника начальника, начальника Управління гідрометеорологічної служби Туркменської РСР.

В 1968–1970 рр. працював начальником відділу, заступником директора, директором Одеської гідрометеорологічної обсерваторії. Протягом 1970–1988 рр. займав посади заступника начальника та начальника відділу гідрометеорологічної мережі Управління гідрометеорологічної служби Української СРСР.

Багато уваги приділяв розвитку мережі гідрометеорологічних спостережень, зміцненню її матеріально-технічної бази, впровадженню сучасних методів проведення спостережень.

КОЧЕЛАБА
Євгенія
Іванівна
гідролог

Народилася 1 січня 1935 р. в. Одесі.

Закінчила у 1958 р. Одеський університет ім. І.І. Мечнікова за спеціальністю «гідрологія суші».

Працювала старшим техніком, молодшим науковим співробітником в Інституті гідрології і гідротехніки АН УРСР (1959–1963 рр.), інженером, молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті (1963–1989 рр.).

Кандидат географічних наук, у 1974 р. захистила дисертацію «Умови формування та короткотерміновий прогноз щоденного притоку води до Київського та Канівського водосховищ».

Напрямок наукових досліджень стосувався розробки методик прогнозування припливу води до водосховищ.

У 1980–1989 рр. проводила дослідження в Болгарії. Автор 36 наукових праць, зокрема статті: *Методика краткосрочного прогноза паводочных расходов рек Латорица и Уж // Труды УкрНИГМИ. — вып. 120 (1971 р.), Расчет и прогноз ежедневного бокового притока воды в Киевское водохранилище в весенний период // Труды УкрНИГМИ. — вып. 135 (1975 р., у співавторстві); Методика прогноза стока Днепра у Речицы во втором квартале по стоку малых рек // Труды УкрНИГМИ — вып. 175 (1979 р., у співавторстві); Формирование и возможности прогноза ежедневного весеннего стока река левобережья Припяти // Труды УкрНИГМИ — вып. 201 (1983 р.); Учет*

влияния оттепелей при расчете и прогнозе зимнего стока рек // Труды УкрНИГМИ – вып. 211 (1984 р.). Померла 18 листопада 1989 р. у Києві.

**КОЧЕРІН
Дмитро
Іларіонович**
гідролог

Народився у 1889 р. у Костромській губернії. Закінчив Петербурзький політехнічний інститут у 1915 р.

Працював завідуючим гідрометричним відділом Партії Кримських водних досліджень (1915–1921 рр.), начальником управління Кримського водного господарства (1921–1923 рр.), старшим інженером відділу гідроелектростанцій у Головному електротехнічному управлінні ВРНГ СРСР (1923–1928 рр.).

Основоположник вчення про стік. Вперше складені карти норми стоку та випаровування для території Європейської частини СРСР. Розроблені формули для розрахунку максимального стоку. Вперше обґрунтував положення, що річковий стік, як один з елементів ландшафту має зональний розподіл.

Здійснював експедиційні гідрологічні дослідження в басейнах річок Гірського Криму та р. Салгир.

Автор більш ніж 30 робіт, серед них: *Вопросы инженерной гидрологии (1932 р.) та статті Колебания стока по площади в горном бассейне южного климата // Водный транспорт. — №6 (1924 р.); Сток в связи с колебанием запаса влаги в бассейне верхнего Салгира // Водный транспорт. — №8 (1924 р.); Средний многолетний годовой и месячный сток в Европейской части Союза // Тр. Московского ин-та инженеров транспорта. — вып. IV (1927 р.); О нормах наибольших расходах воды для бассейнов Европейской части СССР по фактическим материалам // Зап. ГГИ. — т. II (1928 р.); Испарение с поверхности и коэффициент стока и их изменение для территории Европейской части СССР // Гидрологический сборник МВТУ. — № 2 (1929 р.).*

Загинув у 1928 р. у залізничній катастрофі

**КРЕС
Людмила
Євгенівна**
гідролог

Народилася 21 серпня 1937 р. в Одесі.

Закінчила у 1958 р. Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «гідрологія суші».

Працювала інженером Якутського УГМС (1958–1961 рр.); старшим науковим співробітником лабораторії інженерної геології Одеського університету

тету (1965–1971 рр.); асистентом (1971–1980 рр.). З 1980 р. — доцент кафедри гідрології суші Одеського гідрометеорологічного інституту.

Кандидат географічних наук, у 1969 р. захистила дисертацію «Норма річного стоку річок басейну Лени».

Підготувала одного кандидата наук.

Наукові дослідження пов'язані з розрахунками характеристик річного стоку річок України.

Експедиційні дослідження р. Дністер, річок Далекого Сходу, Каховського водосховища, оз. Сасик та р. Ульма (Молдова).

Автор понад 50 наукових праць, зокрема *Теплообмін у водоймах* (у співавторстві).

КРИЖАНІВСЬКА
Аріадна
Борисівна
гідролог

Народилася 1 липня 1914 р. у м. Оріхів (Крим).

Закінчила Харківський гідрометеорологічний інститут у 1940 р. за спеціальністю «гідрологія суші».

Працювала лаборантом «Хароблпромхліб» (1932–1935 рр.), інженером в Українському та Забайкальському управлінні гідрометеорологічної служби (1940–1948 рр.), аспірантом, молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником, завідуючою відділом в Інституті гідрології і гідротехніки АН УРСР (1948–1963 рр.), начальником лабораторії в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті (1963–1968 рр.).

Кандидат технічних наук, у 1952 р. захистила дисертацію «Довгострокові прогнози характеристик весняних повеней на прикладах Десни та Верхнього Дніпра».

Наукові дослідження охоплювали питання розробки методик прогнозування характеристик гідрологічного режиму річок України.

Автор близько 40 праць, зокрема статті: *Прогнозування продовжительности снетогаяния* // *Метеорология и гидрология*. — №6 (1953 р.); *Прогнозы объемов весеннего половодья р. Днепра* // *Прогнозы элементов водного режима Днепра* (1954 р.); *О прогнозе начала весеннего половодья* // *Метеорология и гидрология*. — №6 (1954 р.); *Результаты использования показателей атмосферных процессов для долгосрочного прогноза стока* // *Труды ГГО*. — вып. 111 (1961 р.); *Расчет снетогаяния в период зимних оттепелей методом теплового баланса* // *Труды VI конференции геофизиков и астрономов* (1963 р.).

Нагороджена двома медалями.

Кандидат географічних наук, у 2002 р. захистив дисертацію «Оцінка міграції стронцію-90 в природних водах зони відчуження Чорнобильської АЕС (на прикладі експериментального водозбору р. Борщі)» за спеціальністю 11.00.07.

Досліджує міграційні форми радіонуклідів у різних типах природних вод у зонах техногенних катастроф.

Експедиційні дослідження проводив у зоні відчуження Чорнобильської АЕС 1998–2003 рр.

Автор майже 10 наукових праць.

**ЛЕБЕДЕСЬ
В'ячеслав
Боніфатійович**
гідролог, гідробіолог

Народився 12 березня 1881 р. в м. Острогожську Воронежської губернії (Росія).

Закінчив у 1908 р. природниче відділення Новоросійського університету (Одеса), де був залишений для «підготовки до професорського звання».

У 1909–1912 рр. вивчав океанографію та гідробіологію в університеті м. Берген (Норвегія). У 1916–1921 рр. — доцент кафедри географії Новоросійського університету. З 1921 р. — в Одеському інституті народної освіти: доцент, з 1927 р. — професор, з 1928 р. — зав. кафедрою географії.

Вивчав гідрологію та гідробіологію причорноморських лиманів. Проводив спостереження за змінами солоності, температури, жорсткості води в Одеській затоці. Брав участь у створенні підручників та програм для середньої школи, методичних посібників для вчителів.

Помер у 1931 р. під час експедиції на Аральському морі.

**ЛЕВКІВСЬКИЙ
Степан
Степанович**
гідролог

Народився 23 серпня 1934 р. у с. Ширмівці Погребищенського району Вінницької області.

Закінчив у 1958 р. Київський державний університет ім. Т.Г.Шевченка за спеціальністю «гідрологія». Працював інженером проектного інституту Укрдіпрогаз (1958–1959 рр.); інженером Київської гідрометеорологічної обсерваторії (1959–1960 рр.); аспірант, інженер, молодший науковий співробітник Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (1960–1965 рр.); доцентом кафедри гідрології та гідрохімії географічного факультету Київського університету імені Тараса Шевченка (1965–1998 рр.).

Кандидат географічних наук, у 1965 р. захистив дисертацію «Дослідження річного стоку річок рівнинної території України» за спеціальністю «географія».

Наукові дослідження пов'язані з визначенням елементів водних балансів та водних ресурсів України в цілому, адміністративних областей і основних річок; розробленням основоположних принципів раціонального використання і охорони водних ресурсів; оцінкою впливу господарської діяльності на водні ресурси; розробкою теоретичних та прикладних аспектів водогосподарського комплексування.

Підготував одного кандидата наук.

Опублікував понад 80 наукових і навчально-методичних праць, зокрема: *Водные ресурсы Украины. Использование и охрана* (1979 р.); *Комплексное использование и охрана водных ресурсов СССР* (1982 р.); *Природная среда и хозяйственная деятельность человека* (1985 р., у співавторстві); *Природа Украинской ССР. Моря и внутренние воды* (1987 р., у співавторстві); *Загальна гідрологія* (2000 р., у співавторстві). Нагороджений медалями «В пам'ять 1500-річчя Києва» (1982 р.), «Ветеран праці» (1986 р.).

ЛИЛО
Володимир
Михайлович
гідролог

Народився 26 листопада 1918 р. у с. Федорцово Волоколамського району Московської області.

У 1941 р. закінчив гідротехнічний факультет Московського гідромеліоративного інституту, в 1942 р. — Вищий військовий гідрометеорологічний інститут Червоної Армії.

Працював начальником гідрометеорологічного відділення оперативного відділення штабу 3-ї армії Брянського і Білоруського фронтів (1943–1945 рр.), старшим інспектором наземних військ Управління гідрометеорологічної служби Забайкальського фронту (1945–1946 рр.), начальником відділу мережі, заступником начальника Читинського управління гідрометеорологічної служби (1946–1950 рр.), начальником Іркутського управління гідрометеорологічної служби (1950–1959 рр.), начальником відділу гідрологічних прогнозів Далекосхідного науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (1959–1971 рр.), начальником відділу гідрологічних прогнозів Українського бюро погоди, з 1985 р. — Українського гідрометеорологічного центру (1971–1985 рр.).

В 1955 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук, в 1968 р. — дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора географічних наук «Прогноз гідрографа стоку дощових паводків на річках Далекого Сходу та Східного Сибіру».

Наукові дослідження охоплювали широкий спектр питань в області вивчення процесів формування та розробки нових методів прогнозування стоку паводків на річках Далекого Сходу, Карпатського регіону. Один з перших в Радянському Союзі розпочав застосовувати в наукових дослідженнях та практичних цілях квазі-аналогові обчислювальні машини. Здійснював науково-методичне обґрунтування гідрометеорологічного забезпечення створення Автоматизованої системи управління басейном річки Стрий та Стрийського водосховища декомпенсаційного типу. Велику увагу приділяв удосконаленню методів та форм гідрологічного забезпечення органів державної влади, галузей економіки.

Автор понад 70 наукових праць.

Нагороджений орденами Леніна, Вітчизняної війни (II ступеня), Червоної зірки, медалями «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною», «За взяття Берліна», «25 років перемоги у Великій Вітчизняній війні», «50 років Збройних сил СРСР». Помер у 1991 році.

ЛИННИК
Петро
Микитович
гідрохімік, гідроеколог

Народився 13 травня 1952 р. у с. Ризине Звенигородського району Черкаської області.

Закінчив хімічний факультет Ужгородського держуніверситету (1973 р.) за спеціальністю «хімія» і аспірантуру Інституту гідробіології АН України (1977 р.).

У 1973–1974 рр. — інженер, старший інженер Ужгородського держуніверситету. З 1974 р. в Інституті гідробіології НАН України: аспірант, молодший науковий співробітник (1977–1978 рр.), учений секретар (1978–1980 рр.), старший науковий співробітник (1980–1987 рр.), завідувач відділу гідрохімії (1987–1996 рр.), головний науковий співробітник (1996–2001 рр.), з 2001 р. — завідувач відділу гідрохімії.

У 1978 р. захистив кандидатську дисертацію «Форми міграції та сезонна динаміка марганцю у воді

річок Дніпра та Десни» за спеціальністю 11.00.10 — «гідрохімія». У 1991 р. захистив докторську дисертацію «Форми знаходження та основні закономірності міграції пріоритетних важких металів у поверхневих водах суходолу на прикладі водних об'єктів України за спеціальністю 11.00.11 — «охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів». Доктор хімічних наук.

Основні досягнення пов'язані зі сферою гідрохімії поверхневих водойм й аналітичної хімії природних вод і полягають у дослідженнях фізико-хімічного стану металів у водних об'єктах України та процесів міграції й трансформації сполук цієї групи компонентів в умовах антропогенного навантаження на водні екосистеми. Розроблена схема систематичного дослідження вперше використана для з'ясування форм знаходження цілої низки важких металів у найбільш важливих водних об'єктах України. Науковий керівник і виконавець низки міжнародних та загальнодержавних проєктів і їх розділів: зі створення уніфікованої бази гідробіологічних і гідрохімічних даних для басейну Дніпра, з дослідження міграції сполук важких металів у прісноводних екосистемах дніпровських водоймищ тощо. Нині займається дослідженням проблем обміну органічними речовинами та важкими металами в системі «донні відклади — вода», з'ясуванням токсичності різних форм металів шляхом біотестування у поєднанні з результатами вивчення кінетики комплексоутворення металів за участю розчинених органічних речовин природних вод.

Підготував 4 кандидатів наук. Член наукової ради з аналітичної хімії при НАН України й Академії наук Вищої школи та Гідроекологічного товариства України.

Експедиційні дослідження — водоймища Дніпровського каскаду, лимани Північно-західного Причорномор'я, українська ділянка Дунаю та Придунайські лимани (1980–1995 рр.), Міжнародна наукова експедиція з проблем дослідження стану Дунаю (1988 р.), перша Українсько-Канадська міжнародна експедиція з вивчення екологічного стану басейну Дніпра (1994).

Понад 185 опублікованих наукових праць, серед яких: *Кинетические методы анализа природных*

вод (1981 р., у співавторстві); *Формы миграции металлов в пресных поверхностных водах* (1986 р., у співавторстві) та статті: *Влияние режима эксплуатации на качество воды днепровских водохранилищ и устьевой области Днепра* // *Гидробиол. журн.* — Т. 29, № 1 (1991 р., у співавторстві); *Оценка физико-химического состояния тяжелых металлов в воде Дуная на различных его участках* // *Водные ресурсы.* — Т. 20, № 4 (1993 р., у співавторстві); *Application of anodic stripping voltammetry to the investigation of the physico-chemical state of cadmium in surface water in the Ukraine* // *Microchem. Journ.*— Vol. 50 (1994 р., у співавторстві); *Heavy metals in the rivers Dnieper and Danube and the role of intra-reservoirs processes in the migration and transformation of their compounds* // *Arch. Hydrobiol. Suppl.*— Vol. 113; *Large Rivers.*— Vol. 10, № 1—4 (1996 р.); *Cadmium in the Dnieper river: distribution, speciation and interaction with organic ligands* // *Arch. Hydrobiol. Suppl.*— Vol. 113; *Large Rivers, Vol. 10, № 1—4* (1996 р., у співавторстві); *Обмен органическими веществами и соединениями металлов в системе «донные отложения — вода» в условиях модельного эксперимента* // *Экологическая химия.*— Т. 6, №4 (1997 р., у співавторстві); *Тяжелые металлы в поверхностных водах Украины: содержание и формы миграции* // *Гидробиол. журн.* — Т. 35, № 1 (1999 р.).

**ЛИСЕНКО
Клара
Архипівна**
гідролог

Народилася 12 липня 1926 р. у с. Ганнівка Петрівського району Кіровоградської області.

У 1951 р. закінчила Київський інститут водного господарства за спеціальністю «гідротехнічні меліорації».

Працювала старшим інженером, молодшим науковим співробітником в інституті Укр ДПТВ (1951–1963 рр.), старшим інженером Інституту гідрології і гідротехніки АН УРСР (1963 р.), молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником в Українському науководослідному гідрометеорологічному інституті (по 1981 р.).

Кандидат географічних наук, у 1968 р. захистила дисертацію «Мінімальний стік річок України».

Наукові дослідження в області розробки методів розрахунку характеристик мінімального стоку річок України.

Автор 35 наукових праць, зокрема статей: *Подземный сток рек Украины и Молдавии // Труды УкрНИГМИ. — вып. 50 (1965 р.); Меженный сток / Ресурсы поверхностных вод СССР. — т.6, вып. 1–3 (1969–1971 рр.); Особенности формирования минимального стока рек в Днестровском карстовом районе // Труды УкрНИГМИ. — вып. 100 (1969 р.); Особенности формирования меженного стока рек междуречья Западного Буга, Припяти, Днестра // Труды УкрНИГМИ. — вып. 116 (1971 р., у співавторстві); К вопросу о районировании территории Закарпатья по условиям формирования меженного стока рек // Труды УкрНИГМИ. — вып. 135 (1974 р.).*

**ЛИСОГОР
Сергій
Миколайович**
гідролог

Народився 27 листопада 1936 р. у Вінниці. У в 1960 р. закінчив Київський університет імені Тараса Шевченка за спеціальністю «гідрологія суші». Працював інженером-гідрологом Міністерства меліорації і водного господарства України (1960–1965 рр.). Аспірант (1965–1968 рр.); асистент (1968–1971 рр.); старший викладач (1971–1974 рр.); доцент (з 1974 р.) кафедри гідрології і гідрохімії географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. У 1977–1980 рр. працював заступником декана географічного факультету з навчальної роботи. У 1980–1982 рр. — радник декана географічного факультету Гаванського університету (Куба). Кандидат географічних наук, у 1970 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Дослідження динаміки берегів Київського водосховища» за спеціальністю «гідрологія суші». Наукові дослідження пов'язані з вивчення гідрологічного режиму річок, озер і водоймищ. Експедиційні дослідження на Київському водоймищі. Опубліковано понад 40 наукових праць, навчально-методичних розробок, зокрема: *Основи загальної гідрології* (1975 р., у співавторстві); *Загальна гідрологія* (2000 р., у співавторстві). Нагороджений почесною грамотою Міністерства вищої освіти України.

ЛИТОВЧЕНКО
Олексій
Федорович
меліоратор, гідролог

Народився 29 листопада 1930 р. у селищі Комінтерн Комінтернівського району Одеської області. Закінчив Одеський державний університет у 1954 р. та аспірантуру Одеського гідрометеорологічного інституту (1964 р.).

У 1954–1965 рр. працював у Казахському управлінні гідрометеослужби, у 1965–1966 рр. — у Казахському гідрометеорологічному інституті, у 1966–1969 рр. — в Інституті плідівництва та виноградарства АН Казахської РСР, у 1969–1978 рр. — зав. кафедрою гідрології Казахського університету.

У 1964 р. захистив кандидатську дисертацію на здобуття вченого ступеню кандидата географічних наук.

У 1978–1987 рр. — професор кафедри гідрології та гідрогелогії Українського інституту інженерів водного господарства (м. Рівне), з 1987 р. — декан гідромеліоративного факультету та зав. кафедрою сільськогосподарських гідротехнічних меліорацій Дніпропетровського сільськогосподарського інституту (зараз — Аграрний університет).

У 1985 р. захистив докторську дисертацію. Доктор географічних наук.

Займається проблемами гірської гідрології та меліорації.

Автор понад 70 наукових праць, зокрема: *Експериментальное изучение элементов водного баланса горных водосборов* (1986 р.); *Гідрологія і гідрометрія* (1985 р., у співавторстві).

ЛПІНСЬКИЙ
В'ячеслав
Миколайович
гідролог, гідрометеоролог

Народився 25 жовтня 1952 р. у смт Іванопіль Чуднівського району Житомирської області.

Закінчив середню школу із золотою медаллю, служив у Радянській Армії. У 1978 р. з відзнакою закінчив географічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка за спеціальністю «гідрологія суші».

Працював інженером, старшим інженером болотної та гідрологічної станції Українського управління гідрометеорологічної служб (1978–1980 рр.), старшим інструктором — вченим секретарем Міжвідомчої науково-технічної ради з комплексних проблем охорони природи і раціонального природокористування Держкомітету з охорони природи Української РСР (1980–1985 рр.), начальником відділу гідрології і державного водного ка-

дастру, заступником начальника Республіканського центру радіаційного контролю та спостережень за забрудненням навколишнього природного середовища (1985–1990 рр.), начальником відділу, начальником управління, заступником Міністра екології та природних ресурсів України (1990–1993 рр.). У 1976–1977 рр. брав участь в експедиційних дослідженнях Чорного і Азовського морів.

З 1993 р. очолює Державну гідрометеорологічну службу в Україні — працював головою Державного комітету України з гідрометеорології (1993–1998 рр.), головою Комітету України з питань гідрометеорології (1998–2000 рр.), начальником Департаменту гідрометеорологічної служби і моніторингу Мінекоресурсів України (2000–2002 рр.). З 2002 р. — голова Державної гідрометеорологічної служби Мінекоресурсів України.

Здійснював організацію діяльності національної гідрометеорологічної служби України, розробку низки законодавчих та нормативно-правових документів, зокрема, Законів України «Про гідрометеорологічну діяльність» та «Про охорону навколишнього природного середовища», державних програм «Метеорологія», Кліматичної програми України, ряду постанов Кабінету Міністрів України. Був членом Комісії з питань ядерної політики, екологічної безпеки при Президентові України, Постійної урядової комісії з надзвичайних ситуацій. Очолював делегації України на міжнародних переговорах та інших заходах, зокрема на Всесвітніх метеорологічних конгресах, сесіях Регіональної асоціації Всесвітньої метеорологічної організації (ВМО), Постійний представник України при ВМО, сесіях Міжурядової групи експертів із зміни клімату, міжурядового переговорного комітету з проблем глобальних змін клімату, Міждержавної ради з гідрометеорології країн СНД. Був віце-президентом Рамкової Конвенції ООН із зміни клімату.

Голова Національного комітету України із здійснення Міжнародної гідрологічної програми ЮНЕСКО та Оперативної гідрологічної програми ВМО, член Міжурядової ради Міжнародної гідрологічної програми ЮНЕСКО.

Почесний працівник гідрометеорологічної служби України (2001 р.), нагороджений Почесною відзнакою Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту від наслідків

Чорнобильської катастрофи (2001 р.), в у 2002 р. удостоєний почесного звання «Заслужений природоохоронець України».

ЛОБОДА
Наталія
Степанівна
гідролог

Народилася 14 лютого 1954 р. в м. Кілія Одеської області.

Закінчила Одеський гідрометеорологічний інститут у 1977 р. за спеціальністю «гідрологія суші» та заочну аспірантуру (1983 р.).

З 1979 р. працює в Одеському гідрометеорологічному інституті: 1979–1981 рр. — молодший науковий співробітник; 1982–1983 рр. — асистент; з 1986 р. — доцент кафедри гідрології суші.

У 1987 р. захистила кандидатську дисертацію «Вплив зрошення та штучних водойм на характеристики річного стоку річок півдня України та Молдавії» за спеціальністю «гідрологія суші, водні ресурси».

Доктор географічних наук, у 2003 р. захистила дисертацію «Річний стік річок України в умовах антропогенного впливу» за спеціальністю «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія»

Займається математичним моделюванням процесів стоку в умовах антропогенної діяльності, включаючи оцінку змін водних ресурсів України за умов зміни глобального клімату.

Підготувала 2 кандидатів наук.

Має більше 70 опублікованих і навчально-методичних праць, зокрема статей: *Применение методов статистического моделирования при оценке изменений годового стока рек под влиянием орошения* // *Метеорология и гидрология*. — №9 (1986 р, у співавторстві); *Пространственное обобщение параметров внутрирядной связности рядов годового стока* // *Метеорология и гидрология* — №7 (1993 р., у співавторстві); *Оценка возможных изменений водных ресурсов Украины в условиях глобального потепления* // *Гидробиологический журнал*. — т.36, №3 (2000 р., у співавторстві); *Синхронность колебаний годового стока годового стока рек Украины* // *Метеорология, климатология та гидрология*. — Вип. 43. (2001 р.); *The assessment of present and future Ukrainian water resources on meteorological evidence* // *Proceeding II International Conf. on Climate and Water* — Vol. 3 (Еспоо, Фінляндія, 1998 р.).

**ЛОЗОВИЦЬКИЙ
Павло
Станіславович**
меліоратор, гідроеколог

Народився 26 березня 1956 р. в с. Видумка Червоноармійського району Житомирської обл.

У 1978 р. — закінчив геолого-географічний факультет Одеського державного університету ім. І.І. Мечнікова за фахом геолог-гідргеолог.

В 1978–1981 рр. в працював в Інституті «Укрдіпрводгосп» інженером лабораторії меліоративної гідргеології й інженерної геології, старшим інженером лабораторії меліоративної екології.

В 1988–1994 рр. — інженер, з 1994 р. по 2001 р. — науковий співробітник лабораторії меліорації ґрунтів і води, старший науковий співробітник відділів АСУ та мікрозрошення і водопостачання Інституту гідротехніки і меліорації УААН.

У 1998 р. — захистив кандидатську дисертацію «Якість води в природних джерелах зрошення, її вплив на ґрунти, іригаційна класифікація та технологія підготовки до поливів» за спеціальністю 06.01.02 — «сільськогосподарські меліорації»

У 2001–2002 рр. — старший науковий співробітник лабораторії гідроекології та гідрохімії кафедри гідрології та гідроекології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

З 2002 р. — доцент кафедри гідрології та гідроекології.

Наукові інтереси стосуються моніторингу еколого-меліоративного стану агроландшафтів різних природно-кліматичних зон; впливу тривалого зрошення водами різної якості на властивості ґрунтів; хімічного складу води річок басейну Дніпра.

У 1983–1991 рр. провів польові дослідження токсикологічного обґрунтування можливості використання дренажно-скидних вод рисових систем, що містять пестициди, для зрошення культур зерно-кормової сівозміни з метою зниження негативного впливу цих вод на мілководні затоки Чорного моря; вивчав хімічний склад поливної води основних джерел зрошення півдня України. Проводив дослідження на всіх існуючих зрошувальних системах Півдня України та Північно-Кримському каналі.

Автор понад 60 наукових праць, зокрема статей: *Гідрохімічна характеристика і іригаційна оцінка води основних джерел зрошення півдня України // Меліорація і водне господарство. — вип. 84 (1997 р.); Влияние орошения дренажно-сбросными водами рисовых оросительных систем на свойства почв // Агрохимия. — № 4 (2001 р.); Изменение свойств юж-*

ных черноземов при длительном орошении минерализованными водами. // Почвоведение. — № 4 (2001р., у співавторстві); Влияние химических мелиорантов на изменение состава природных вод // Водные ресурсы. — № 4 (2001 р., у співавторстві); Засолення верхнього шару чорноземних ґрунтів в залежності від мінералізації поливної води та терміну зрошення // Водне господарство України. — № 1-2 (2001 р.); Качество продукции сельскохозяйственных культур выращенной при орошении дренажно-сбросными водами рисовых оросительных систем // Агрохимия. — № 6 (2001 р.).

ЛУЖБИН
Анатолій
Михайлович
гідролог

Народився у 1948 р.
У 1976 р. закінчив Харківський інститут радіоелектроніки.
Працював інженером лабораторії радіолокації (1976-1979 рр.); асистентом (1979-1991 рр.); старшим викладачем кафедри активних впливів і радіолокації (1991-1997 рр.); старший викладач (1997-1998 рр.); з 1998 р. — доцент кафедри гідрології і водних досліджень Одеського державного екологічного університету
Кандидат географічних наук (1993 р.).
Наукові дослідження пов'язані з правовими аспектами гідрометеорологічної діяльності, автоматизацією вимірів показників екологічного стану водних об'єктів.

ЛУК'ЯНЕЦЬ
Ольга
Іванівна
гідролог

Народилася 15 червня 1961 р. у м. Магнітогорськ (Російська Федерація).
Закінчила у 1983 р. географічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка за спеціальністю «гідрологія суші».
Працювала в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті інженером, старшим інженером (1983-1993 рр.), провідним інженером (1993-1999 рр.), з 2000 р. — науковим співробітником.
З 2003 р. — асистент кафедри гідрології та гідроекології КНУ ім. Т.Г. Шевченка. Кандидат географічних наук за спеціальністю 11.00.07 (2004 р.).
Напрямок наукових досліджень пов'язаний з удосконалення методичної бази прогнозування повеней і паводків на основі дослідження та математичного моделювання процесів формування стоку.
Автор близько 30 наукових праць, зокрема статей:

Ein Versuch zur genaueren Bestimmung der Wahrscheinlichkeit maximaler Regen hochwasserabflüsse // XVIII. Konferenz. d. Donauländer (Грац, Австрія) (1996 р., у співавторстві); *Можливості оцінювання річкового стоку в Карпатах на найближчі роки з урахуванням його багаторічних коливань // Наукові праці УкрНДГМІ. — Вип. 246 (1998 р., у співавторстві);* *Селеві явища на території Карпат. // Укр. географ. журнал. — №2 (1999 р., у співавторстві);* *Річки Правобережжя Прип'яті в періоди високої водності: повторюваність дощових паводків та особливості гідрологічного режиму // Наукові праці УкрНДГМІ (1999 р., у співавторстві);* *Die Struktur des Informations- und Vorhersagesystems im Flußbecken der Theiß (in der Grenzen der Ukraine)//XX.Konferenz. d. Donauländer (Братислава, Словаччина) (2000 р.).*

**ЛЮТИК
Петро
Михайлович**
гідролог

Народився 1 липня 1938 р. у с. Вашківці Чернівецької області.

Закінчив у 1960 р. Чернівецький державний університет за спеціальністю «гідрологія суші».

Працював інженером на гідрометеостанції Тіхвін (1960–1961 рр.), старшим науковим співробітником в Чернівецькому державному університеті (1961–1963 рр.), навчався в аспірантурі при Державному гідрологічному інституті (1963–1966 рр.). У 1966–1987 рр. — молодший науковий співробітник, начальник Карпатської експедиції, старший науковий співробітник в Українському науководослідному гідрометеорологічному інституті Кандидат технічних наук, у 1968 р. захистив дисертацію «Розрахунки дощового паводкового стоку Східних Карпат (в межах СРСР)» за спеціальністю «гідрологія суші».

Наукові дослідження охоплювали питання розробки та впровадження в практику методів розрахунку дощового паводкового стоку гірських річок, організації експедиційних досліджень процесу формування максимального зливогого стоку.

На протязі багатьох років здійснював науково-методичне керівництво експедиційними дослідженнями, що проводились Українським науководослідним гідрометеорологічним інститутом в Українських Карпатах.

Автор 80 наукових праць, зокрема статей: *Расчет дождевого паводочного стока рек Карпат //Сб. работ по гидрологии. — №5 (1965 р.);* *Определение*

максимальных расходов дождевых паводков на реках Восточных Карпат // Сб. работ по гидрологии. — №7 (1967 р.); Экспедиционные исследования выдающихся паводков в Карпатах и определение их максимальных расходов // Труды УкрНИГМИ. — вып. 116 (1972 р.); Паводки / Климат и опасные гидрометеорологические явления в Крыму (1980 р.); Расчеты паводочного стока на реках Украины и Молдавии // Труды УкрНИИ Госкомгидромета. — вып. 217 (1985 р.).

Помер 10 червня 1987 р. у м. Вашківці Чернівецької області.

МАКСИМОВ
Валентин
Сергійович

гідролог

Народився 23 березня 1930 р. в м. Алатирь Чуваської АРСР (Російська Федерація).

Закінчив Самарський гідротехнічний інститут (1953 р.) та аспірантуру при Самарському інженерно-будівельному інституті (1956 р.).

Кандидат технічних наук (1957 р.).

Працював у Київському політехнічному інституті (1956–1961 рр.), в Інституті цивільної авіації (з 1961 р. — доцент, з 1971 р. — зав. кафедрою, з 1979 р. — проректор з наукової роботи). У 1982 р. очолив Український гідрометеорологічний інститут.

У 1969 р. захистив докторську дисертацію, доктор технічних наук.

Фахівець в області фільтрації через греблі, теорії струменевих течій, гідродинаміки, гідроекології.

Автор понад 150 наукових праць, зокрема *Справочник по водным ресурсам* (1987 р., у співавторстві).

МАКСИМОВИЧ
Микола
Іванович

гідролог

Народився 7 березня 1855 р. в Києві.

Закінчив Петербурзький інститут інженерів шляхів (1878 р.). Працював інженером на будівництві гідроспоруд, за його проектом та під його керівництвом побудована Київська річкова гавань (1896 р.), з 1900 р. — професор Київського політехнічного інституту.

Голова Гідрологічної секції АН України (з 1919 р.). Член Вищої технічної ради при Комітеті державних споруд у Москві (1918 р.).

Автор наукових праць з гідрології річок, регулюванню водності на Дніпрі, гідротехнічного будівництва, зокрема *Днепр и его бассейн* (1901 р.).

Помер у 1928 р.

МАКСИМЧУК
Володимир
Лукич
гідролог

Народився в 1927 р. у с. Верхнячка Христинівського району Черкаської області.

В 1947 р. закінчив Київський річковий технікум.

В 1952 р. закінчив Київський гідромеліоративний інститут за спеціальністю «інженер-гідротехнік».

З 1952 по 1955 рр. навчався в аспірантурі Інституту гідрології та гідротехніки АН УРСР.

Кандидат технічних наук, дисертацію захистив у 1957 році.

З 1963 по 1968 рік працював старшим науковим співробітником Інституту гідромеханіки АН УРСР.

1967–1970 рр. — начальник відділу берегозахисних і протизсувних проблем Науково-дослідного і конструкторсько-технологічного інституту міського господарства.

1970–1974 рр. — доцент кафедри гідрології Київського державного університету імені Тараса Шевченка.

Нині працює консультантом у Верховній Раді України.

Наукові інтереси: організація і проектування протиерозійних споруд, дослідження зсувних і берегових процесів на Чорному морі.

Опублікував більше 40 наукових праць, серед них: *Вопросы проектирования* (1959 р., у співавторстві); *Проектирование защитных сооружений на водохранилищах* (1962 р.); *Исследование вдольберегового потока наносов на морях и водохранилищах* (1965 р., у співавторстві).

МАНУКАЛО
В'ячеслав
Олександрович
гідролог, гідрометеоролог

Народився 2 лютого 1950 р. у Києві.

У 1975 р. закінчив географічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка за спеціальністю «гідрологія суші».

Працював інженером у відділі гідрологічних прогнозів Українського бюро погоди (1975–1979 рр.), молодшим та старшим науковим співробітником в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті (1979–1990 рр.), старшим науковим співробітником в Українському науково-дослідному інституті водогосподарсько-екологічних проблем (1990–1992 рр.), начальником відділу Державного комітету України з гідрометеорології (1992–2000 рр.), начальником управління Міністерства екології та природних ресурсів України (2000–2002 рр.). У 2000–2002 рр. — доцент кафед-

ри гідрології і гідрохімії Київського національного університету імені Тараса Шевченка. З 2002 р. — заступник голови Державної гідрометеорологічної служби.

Кандидат технічних наук, у 1984 р. захистив дисертацію «Методика розрахунку гідрографів весняної повені малих річок України та Молдавії».

Наукові дослідження охоплюють коло питань, пов'язаних із вивченням процесів формування максимального стоку, розробкою методів розрахунку його характеристик для невивчених в гідрологічному відношенні річок, розрахунком замулення малих штучних водойм, еколого-економічним обґрунтуванням водоохоронних заходів, проектуванням мереж гідрологічних спостережень, оцінкою впливу коливань та змін клімату на річковий стік.

Здійснював організацію та приймав безпосередню участь у підготовці низки нормативно-правових актів та державних програм, спрямованих на розвиток гідрометеорологічної служби України, зокрема, Державної програми науково-технічного переоснащення державної системи гідрометеорологічних спостережень і базової мережі спостережень за забрудненням навколишнього природного середовища, Кліматичної програми України.

В 1986–1987 рр. здійснював наукове керівництво експедиціями із вивчення процесів формування весняного стоку та процесів замулення малих штучних водойм в степовій зоні України в межах річки Дунаю та Південного Бугу. В 1986–1987 рр. брав участь у польових дослідженнях з оцінки впливу наслідків аварії на ЧАЕС на стан забруднення водних об'єктів в 30-ти кілометровій зоні навколо ЧАЕС. В 1988–1989 рр. вивчав гідрологічний режим в гирловій частині р. Дністер та замулення Дністровського водосховища.

Вчений секретар Національного комітету України із здійснення Міжнародної гідрологічної програми ЮНЕСКО та Оперативної гідрологічної програми ВМО. Член комісії ВМО із гідрології та міжнародної групи експертів країн басейну Дунаю з регіонального співробітництва в галузі гідрології в рамках реалізації Міжнародної гідрологічної програми ЮНЕСКО.

Автор близько 60 наукових праць, зокрема статей: *Метод расчета гидрографов талого и дождевого*

стока на основе типовых графиков водоотдачи и эмпиричных функций влияния // Труды V Всесоюзного гидрологического съезда. — Т. 6 (1989 р., у співавторстві); Расчет максимального весеннего стока малых реч степной зоны Украины // Труды УкрНДГМИ. — вып. 240 (1991 р.); Осадконакопление в прудах степной зоны Украины // География и природные ресурсы. — №4 (1991 р.); Концепція еколого-економічного обґрунтування водоохоронних заходів в басейнах малих річок // Гідротехніка і меліорація в Україні — вип. 2 (1993 р., у співавторстві); Вплив регіональних змін клімату на поверхневий стік // Матеріали XIX конференції Дунайських країн з гідрологічних прогнозів та гідрологічних основ водного господарства (Осієк, Хорватія, 1998 р., у співавторстві).

Нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України. Почесний працівник гідрометслужби України.

МАРТИНЮК
Віталій
Олексійович
географ, гідроеколог

Народився 29 липня 1965 року в с. Гоноратка Радивилівського району Рівненської області.

Закінчив у 1991 р. Луцький державний педагогічний інститут ім. Л. Українки за спеціальністю «географія і біологія».

Працював вчителем географії у школі та гімназії (1991–1995 рр.), навчався у аспірантурі при Львівському національному університеті ім. І. Франка (1995–1998 рр.). Викладач, старший викладач Рівненського інституту слов'янознавства Київського інституту «Слов'янський університет (з 1998 р.).

Кандидат географічних наук (1998 р.).

Наукові дослідження пов'язані з кадастровою оцінкою озерних водойм Полісся. Розробив концепцію ландшафтно-лімнологічного аналізу.

Брав участь у польових ландшафтно-лімнологічних дослідженнях ключових ділянок та репрезентативних басейнових (озерних) геосистем східної частини Волинського Полісся.

Опубліковано понад 40 наукових праць, зокрема: *Озера України: Довідник* (1998 р., у співавторстві); *Ландшафтний метод вивчення озер для цілей їх раціонального використання* // *Науковий вісник Волин. держ. ун-ту. Сер. геогр. науки.* — №5 (1998 р.); *Ландшафтно-лімнологічні дослідження східної частини Волинського Полісся для кадастрових цілей* //

Українське Полісся вчора, сьогодні, завтра (1998 р.); *Ландшафтно-лімнологічний аналіз басейнової (озерної) геосистеми* // *Наукові записки Тернопільського ДПУ. Сер. Географія.* — №2 (1999 р.); *Концептуальні основи ландшафтно-лімнологічного аналізу* // *Україна та глобальні процеси: географічний вимір.* — Т. 2 (2000 р.).

МАСЛОВА
Тетяна
Всеволодівна
гідролог

Народилася 19 листопада 1948 р. у Мінську (Білорусь). У 1974 р. закінчила Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «інженер-гідролог». Працює в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті на посадах техника, старшого техника, інженера, старшого інженера, молодшого наукового співробітника, з 1990 р. — наукового співробітника.

Напрямок наукових досліджень: удосконалення методичної бази прогнозування повеней і паводків на основі дослідження та математичного моделювання процесів формування стоку.

Автор понад 20 наукових праць, зокрема статей (у співавторстві): *Прогнозирование незарегулированного притока воды в Каневское водохранилище во втором квартале* // *Труды УкрНИИ Госкомгидромета.* — Вып. 228 (1988 р.); *Моделирование динамики снегонакопления на горных водозборах Украинских Карпат* // *Труды УкрНИГМИ.* — Вып. 235 (1989 р.); *Mathematische Modellierung des Ablaufes von Schneewassergehalten in den Gebirgseinzugsgebieten der Karpaten unter Berücksichtigung der Orographie* // *XVII Konferenz der Donauländer über hydrologische Vorhersagen und hydrologisch-wasserwirtschaftliche Grundlagen.* (Будапешт, Угорщина) (1994 р.); *Засади довготермінового прогнозування максимальних весняних витрат на річках Карпат в інтервальних оцінках* // *Наукові праці УкрНДГМІ.* — Вип. 246 (1998 р.); *Schneereiche Winter im Transkarpatengebiet und Intensität der Lawinenerscheinungen und Schneeschmelzhochwässer* // *XX Konferenz der Donauländer.* (Братислава, Словаччина) (2000 р.).

Нагороджена медалями «Ветеран праці» та «У пам'ять 1500-річчя Києва».

МЕДВЕДЕВ
Олег
Юрійович

гідрогеолог, гідрогеолог

Народився 7 травня 1963 р. у селищі Шахтарське Анадирського району Магаданської області.

У 1980–1981 рр. працював автослюсарем у Татарбунарському АТП на Одещині.

Закінчив геолого-географічний факультет Одеського державного університету ім. І.І.Мечнікова в 1989 р. за спеціальністю «гідрогеологія і інженерна геологія».

Працює з 1989 р. в Одеській гідрогеолого–меліоративній експедиції. З 1990 р. — начальник експедиції. Кандидат геолого–мінералогічних наук, у 1994 р. захистив дисертацію «Вплив сучасних тектонічних рухів на розвиток геологічних та інженерно-геологічних процесів у північно-західному Причорномор'ї» за спеціальністю «інженерна геологія, мерзлотознавство і ґрунтознавство».

Напрямки наукових досліджень: вивчення підземних та поверхневих водних джерел південного заходу Одеської області (динаміка, зміна хімічного складу, оцінка придатності води для питних цілей, іригації тощо); тектонічні і неотектонічні рухи земної кори і їх вплив на водні ресурси, екологічні наслідки, вплив на людину взагалі; вивчення антропогенної дії на поверхневі, підземні і дренажно-скидні води.

У 1999 року брав участь в організації та проведенні Міжнародної екологічної науково-дослідницької експедиції «Межиріччя Дунай–Дністер».

З 2000 р. член-кореспондент Міжнародної Академії наук екології і безпеки життєдіяльності (МАНЕБ) по секції «Екологія».

Автор понад 30 наукових праць, зокрема статей: *Гідрогеологічне обґрунтування експлуатації зрошувальних систем на тлі дренажу // Водне господарство України. — №3 (1997 р.); Некоторые аспекты массовых деформаций зданий и сооружений в г.Одессе // Докл. РАН. — т.360, №1 (1998 р.); Некоторые особенности формирования состава и загрязнения грунтовых вод // Сб. матер. IV междунар.науч.-тех. конгресса «Питьевая вода–98» (Одеса) (1998 р.); Некоторые особенности Черногорского и Ванского землетрясений. // Вестник МАНЭБ.–№12 (36) (2000 р.); Гидрохимическая обстановка на Сасыкском водохранилище // Гідрологія, гідрохімія і гідрогеологія — №2 (2001 р.).*

У 1988 році нагороджений Дипломом та медаллю АН УРСР за кращу студентську роботу.

МИХАЛЬСЬКА
Любов
Дмитрівна
гідролог

Народилась 11 серпня 1932 р. у с. Плиски Борзнянського району Чернігівської області.

У 1956 р. закінчила Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка за спеціальністю «гідрологія суші».

Працювала інженером в інституті «Теплоенергопроект» (1956–1962 рр.), старшим інженером в Інституті гідрології і гідротехніки (1962–1963 рр.), інженером, молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті (1963–1988 рр.).

Кандидат технічних наук, у 1974 р. захистила дисертацію «Умови формування та розрахунки максимальних зливових витрат води на річках і тимчасових водотоках степової зони ЄТС».

Наукові дослідження охоплювали питання узагальнення характеристик максимального зливого стоку та розробку їх розрахунку.

Автор 30 наукових праць, зокрема: *Паводки / Ресурсы поверхностных вод СССР. — т.6, вып. 1–3 (1967, 1969, 1970 рр., у співавторстві) та статті: Определение расчетных характеристик дождевых паводков на реках Украины и Молдавии // Труды УкрНИГМИ. — вып. 175 (1979 р., у співавторстві); Определение максимальных расходов воды дождевого стока с малых водосборов равнинной территории Украины // Труды УкрНИГМИ. — вып. 183 (1980 р., у співавторстві); Оценка стока наносов со склонов и малых водосборов за период весеннего снеготаяния на равнинной территории Украины // Труды УкрНИГМИ — вып. 192 (1982 р., у співавторстві); Определение максимальных паводочных расходов воды рек Украинских Карпат // Гидрология Карпат (1982 р., у співавторстві).*

МОЗГУНОВ
Григорій
Іванович
гідролог

Народився 27 вересня 1929 р. на хуторі Зареччя Росошанського району Воронежської області (Російська Федерація).

У 1956 р. закінчив Одеський гідрометеорологічний інститут.

Працював інженером-гідрологом Державного гідрологічного інституту (м. Ленінград, Росія) (1956–1958 рр.); інженером-гідрологом Одеської зсувної станції Причорноморської комплексної геолого-розвідувальної експедиції тресту «Дніпрогеологія»

(1959–1966 рр.); асистентом (1966–1969 рр.), старшим викладачем (1969–1974 рр.), доцентом кафедри гідрології та гідрометрії ОГМІ (1974–1988 рр.). Кандидат технічних наук, у 1972 р. захистив дисертацію «Турбулентність природних потоків (на прикладі р. Дністер)».

Наукові інтереси пов'язані з дослідженнями в галузі динаміки руслових процесів.

Експедиційні дослідження проводив на Дністрі, Турунчуку, в басейні р. Ріоні (Грузія).

Опубліковано більше 20 наукових праць, зокрема: Влияние русловых форм на распределение интенсивности турбулентности в открытом потоке (1973 р.); Корреляционные и спектральные характеристики взвесенесущего руслового потока на прямолинейном участке и в яме размыва (1973 р.); Расчет масштаба преобладающих турбулентных возмущений в открытом потоке (1974 р.).

**МОКЛЯК
Владислав
Іванович**
гідролог

Народився 18 березня 1909 р. у Києві.

В 1931 р. закінчив Київський інженерно-меліоративний інститут за спеціальністю «інженер-меліоратор».

Працював інженером-гідротехніком Київської обласної меліоративної контори (1931 р.), інженером-гідротехніком проектно-виробничого бюро «Ульбастрой ГЕС» (Алтайський край, Росія) (1931–1938 рр.), молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником, завідувачем відділу інституту гідрології і гідротехніки АН УРСР (1938–1962 рр.), завідувачем лабораторії Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (1963–1969 рр.); завідувачем сектора Українського науково-дослідного інституту гідротехніки і меліорації (1970–1976 рр.).

У 1945 р. захистив кандидатську дисертацію «Норми випаровування з водної поверхні на території УРСР», у 1966 р. захистив докторську дисертацію «Формування максимальних витрат від талих вод та їх розрахунок», доктор технічних наук.

Зробив значний внесок у розвиток української гідрології, зокрема досліджень формування паводкового стоку, розробки методів цього розрахунку. Ним розроблені: методика розрахунку витрат води весняної повені річок України і Молдавії; методика розрахунку трансформації витрат води в період

весняної повені і дощових паводків в річкових системах; принципова схема побудови одиничного (елементарного) гідрографу стоку; теоретично обґрунтував і рекомендував методику розрахунку впливу системи водосховищ в басейні річки на максимальні витрати води.

Підготував 10 кандидатів наук.

Автор більш ніж 110 наукових праць, зокрема: *Максимальні витрати від талих вод на річках УРСР* (1957 р.); *Гідрологічні розрахунки для річок України* (1962 р., у співавторстві); *Расчеты расходов половодья с помощью универсального гидрографа* (1967 р., у співавторстві) та статей: *Расчеты трансформации паводков в естественных условиях при недостаточных гидрометрических данных.* // Тр. ОГМИ. — Вып. XV (1958 р.); *Построение гидрографов по уточненным генетическим формулам* // *Метеорология и гидрология.* — №9 (1958 р.); *О построении единичного гидрографа* // Тр. УкрНИГМИ. — Вып. 51 (1965 р.); *К расчетам движения волны пуща* // Тр. УкрНИГМИ. — Вып. 51 (1965 р.); *О методике учета регулирующего влияния системы водохранилищ в бассейне на максимальные расходы.* // Тр. УкрНИГМИ. — Вып. 73 (1967 р.); *Методика учета влияния одамбирования русла на расходы половодья.* // Тр. УкрНИГМИ. — Вып. 101 (1971 р.); *Об оценке влияния осушительных мелиораций на некоторые характеристики стока малых рек Полесья и Лесостепи УССР.* // Тр. ГГИ. — Вып. 208 (1973 р.).
Помер 27 травня 1976 р.

МОЛЬЧАК

Ярослав

Олександрович

гідротехнік, гідроеколог

Народився 26 грудня 1943 р. у с. Сарнівка (Литва) Луцького (Торчинського) району на Волині.

Закінчив гідромеліоративний факультет Українського інституту інженерів водного господарства (м. Рівне) у 1970 р. за спеціальністю «інженер гідротехнік» та аспірантуру (1973 р.).

У 1973 р. захистив дисертацію «Розрахунок максимальних дощових витрат малих річок та тимчасових водотоків Українського Полісся» за спеціальністю 15.14.09 — «гідраліка та інженерна гідрологія» на здобуття наукового ступеня кандидат технічних наук.

Працював: асистентом, старшим викладачем, доцентом в Українському інституті інженерів водного господарства (1973–1981 рр.); у 1982–1998 рр. —

доцентом, професором, зав. кафедрою фізичної географії в Луцькому державному педагогічному інституті ім. Лесі Українки (з 1993 р. — Волинський державний університет ім. Лесі Українки); з 2000 р. — зав. кафедрою екології та безпеки життєдіяльності Луцького державного технічного університету.

У 1987 р. захистив дисертацію «Дощовий стік в умовах осушувальних меліорацій» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси», доктор географічних наук.

Наукові дослідження в області вивчення деградації ґрунтів в умовах антропогенних навантажень і розробки шляхів підвищення їх родючості, вивчення еколого-економічних проблем водокористування, дослідження річок, озер, джерел, а також еколого-гідрогеохімічна оцінка території в умовах техногенних навантажень.

Підготував 7 кандидатів наук.

Автор понад 230 наукових і навчально-методичних праць, зокрема: *Дождевой сток зоны избыточного увлажнения Украины* (1984 р.); *Переувлажнение почвы и их мелиорация* (1984 р., у співавторстві); *Формирование и расчет дождевого стока в условиях осушительных мелиораций* (1992 р.); *Деградация ґрунтів та шляхи підвищення їх родючості* (1998 р., у співавторстві); *Річки Волині* (1999 р., у співавторстві); *Озера Волині* (2000 р., у співавторстві); *Глобальні катастрофи: вчора, сьогодні, завтра* (1998 р., у співавторстві); *Загальне землезнавство* (1997 р., у співавторстві); *Еколого-економічні основи водокористування в Україні* (2000 р., у співавторстві); *Український словник-довідник з екології* (2001 р., у співавторстві).

Відмінник народної освіти УРСР (1990 р.), академік УЕАН з 1995 р.

НАБИВАНЕЦЬ
Богдан
Йосипович
гідрохімік

Народився 2 грудня 1931 р. в м. Ужгород (тоді — Чехословаччина).

Закінчив Ужгородський державний університет за спеціальністю «хімік-аналітик» у 1954 р. та аспірантуру при Інституті загальної та неорганічної хімії АН УРСР (1957 р.).

У 1957 р. захистив кандидатську дисертацію «Вивчення сполук молібдену в розчині», кандидат хімічних наук.

У 1957–1961 рр. — молодший науковий співробітник, 1961–1969 рр. — старший науковий співробітник Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР, 1969–1974 рр. — зав. відділу гідрохімії Інституту гідробіології АН УРСР, 1975–1981 рр. — зав. кафедри аналітичної хімії Київського політехнічного інституту, 1990–2001 рр. — професор кафедри аналітичної хімії хімічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Доктор хімічних наук, у 1969 р. захистив дисертацію «Стан у розчинах та реакція сполук деяких елементів IV–VI груп періодичної системи».

Підготував 17 кандидатів та одного доктора наук. Експедиційні дослідження проводив на водосховищах Дніпра у 1969–1974 рр.

Автор понад 250 наукових і навчально-методичних праць, зокрема (у співавторстві): *Хроматографический анализ* (1979 р.); *Кинетические методы анализа природных вод* (1981 р.); *Формы миграции металлов в пресных поверхностных водах* (1986 р.); *Аналітична хімія природного середовища* (1996 р.); *Основи хроматографічного аналізу* (2002 р.).

НАБИВАНЕЦЬ

Юрій

Богданович

гідрохімік, гідроеколог

Народився 15 серпня 1962 р. в Ужгороді.

У 1984 р. закінчив географічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка за спеціальністю «гідрологія суходолу».

У 1984–1995 рр. працював у відділі екологічної фізіології та водної токсикології, відділі гідрохімії: інженер, молодший науковий співробітник, науковий співробітник, старший науковий співробітник. Кандидат географічних наук, у 1992 р. захистив кандидатську дисертацію «Вміст та форми міграції цинку та свинцю у водоймах Північно-Західного Причорномор'я» за спеціальністю «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія».

У 1995–2001 рр. працює в Інституті гідробіології НАН України: завідуючий радіоізотопним комплексом, старший науковий співробітник відділу радіоекології.

У 1998–2000 рр. — науковий співробітник-досліджувач Національного університету Янг-Мінг, м. Тайбей (Тайвань).

З 2001 р. — старший науковий співробітник відділу гідрохімії Українського науково-дослідного

гідрометеорологічного інституту Міністерства екології та природних ресурсів України.

Вперше було оцінено вміст та досліджені форми міграції цинку та свинцю у воді та донних відкладах лиманів Північно-Західного Причорномор'я та української частини р. Дунай. Результати досліджень були використані при підготовці урядових нормативних документів, спрямованих на оптимізацію водокористування у південних регіонах України. Результати наукових досліджень рівнів забруднення водойм 30-ти кілометрової зони відчуження Чорнобильської АЕС та процесів міграції та розподілу радіонуклідів цезію-137 та стронцію-90 між різними ланками водних екосистем використовувались для розробки заходів, спрямованих на ліквідацію наслідків аварії. Нині вивчає форми міграції важких металів та радіонуклідів у природних водних екосистемах, займається розробкою експресних методів їх кількісного визначення, а також впровадженням сучасних інформаційних технологій у сфері контролю та управління екологічним станом довкілля.

Проводив експедиційні дослідження Дніпровсько-Бузького, Березанського, Тілігульського, Дністровського лиманів, озера Сасик, дослідження як на українській частині р. Дунай, так і на території Румунії, Болгарії, Угорщини, Югославії, Австрії під час I Міжнародної дунайської експедиції (1989 р.), та на болгарській частині р. Дунай (1990–1991 рр.); на каскаді дніпровських водоймищ (1992–1995 рр.); у 30-ти кілометровій зоні відчуження Чорнобильської АЕС (1996–1998 рр.).

Автор понад 50 наукових праць, серед яких статті: *Применение метода инверсионной вольтамперометрии для определения свободных и связанных в комплексы ионов цинка и свинца в природных водах // Гидробиологический журнал. — т. 24, №1 (1988 р., у співавторстві); Исследование существующих форм цинка и свинца в природных водах // Гидробиологический журнал. — т. 25, №3 (1989 р.); Влияние растворенного органического вещества на миграцию цинка и свинца в воде р. Дунай и в водоемах северо-западного Причерноморья // Водные ресурсы. — №5 (1991 р., у співавторстві); Роль органических веществ в миграции железа в Киевском водохранилище // Гидробиологический журнал. — т.30, №5 (1995 р.);*

Distribution of ^{137}Cs in soli along Ta-han River valley in Tau-Yuan County in Taiwan // Journal of Environmental Radioactivity. — № 54 (3) (2001 р., у співавторстві).

НАГАЄВА
Світлана
Павлівна
гідролог

Народилася 15 вересня 1961 р. у Черкасах. Закінчила у 1983 р. Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «гідрологія суші». Працювала співробітником науково-дослідного сектора ОГМІ (1985–1988 рр.); асистентом кафедри гідрології суші (1988–2000 рр.); з 2001 р. — доцент кафедри прикладної екології. Захистила у 1988 р. кандидатську дисертацію «Особливості характеристик паводкового стоку в зоні зрошування Причорномор'я». Наукові дослідження пов'язані з оцінкою забруднення прибережної акваторії Чорного моря. Автор понад 20 наукових та навчально-методичних праць.

НАЗАРОВ
Віктор
Олександрович
гідролог

Народився 31 березня 1893 р. у селищі Сатка (зараз — Челябінської області, Російська Федерація). Закінчив Петроградський інститут інженерів шляхів сполучення (1922 р.). У 1923–1930 рр. — завідувач гідрометеорологічної частини Гідрометслужби УРСР.; 1930–1937 рр. — заступник директора науково-дослідного Гідрометеорологічного інституту, 1937–1941 рр. — начальник сектора гідрологічних прогнозів. У 1941–1945 рр. — учасник Великої вітчизняної війни, начальник відділу Гідропрогнозу СРСР, підполковник. У 1946–1949 рр. — заступник директора, директор Київської науково-дослідної гідрологічної обсерваторії. Протягом 1949–1961 рр. очолював кафедру гідрології суші географічного факультету Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка. Вивчав режим стоку річок України та розробляв методи гідрологічних прогнозів. Проводив дослідження, пов'язані з вирішенням важливих народногосподарських проблем (будівництво Дніпровської ГЕС, обводнення Донбасу і Криворіжжя тощо). Разом з Є.В.Опоковим та А.В.Огієвським розробив методи прогнозів висоти весняного водопілля Дніпра та його приток. Зробив значний вне-

сок у становлення гідрологічного прогнозування в Україні.

Автор численних наукових публікацій зокрема: *Наслідки довготермінових завбачень висот водопіль рік Дніпра, Прип'яті, Десни і Південного Бугу за 1928 р. Підсумки 5-річного досвіду завбачень (1928 р.); Катастрофічна повідь 1931 р. на Дніпрі та її завбачення (1934 р., у співавторстві); Середній багаторічний стік, коефіцієнти стоку та їх розподіл по території УРСР // Вісник метеорології та гідрології — №5 (1935 р.).*

Нагороджений орденом Червоної Зірки.
Помер 26 вересня 1961 р.

ОБОДОВСЬКИЙ
Олександр
Григорович
гідролог, гідроеколог

Народився 18 січня 1958 р. у Києві.

Закінчив в 1980 р. Київський державний університет імені Т. Г. Шевченка за спеціальністю «географ-гідролог».

Працював інженером, старшим інженером інформаційно-обчислювального центру географічного факультету Київського університету (1980–1989 рр.). Асистент (1989–1992 рр.), з 1992 р. — доцент, з 2003 р. — професор кафедри гідрології та гідроекології географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. З 1995 р. — заступник декана географічного факультету з наукової роботи.

У 1988 р. у Московському державному університеті ім. М. В. Ломоносова захистив кандидатську дисертацію «Руслоформуючі витрати води річок рівнинної частини України» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія». У 2002 р. захистив докторську дисертацію «Регіональний гідролого-екологічний аналіз руслових процесів» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія».

Наукові дослідження пов'язані з розробкою теоретичних засад гідролого-екологічного аналізу руслових процесів, з оцінкою стійкості русел річок, дослідженням руслових процесів на гірських річках та розробкою протипаводкових заходів, створенням системи моніторингу руслових процесів, дослідженням руслових процесів в нижніх б'єфах ГЕС, управлінням водогосподарськими комплексами в басейнах гірських річок, управлінням водними ресурсами в басейнах річок, дослідженням проблем транскордонних річок.

Підготував одного кандидата наук.
Експедиційні дослідження на р. Об (Західний Сибір); р. Алдан (Східна Якутія); Північно-Кримському каналі; р. Десна (у межах України); Кілійському гирлі р. Дунай; у нижніх б'єфах Дніпровських водосховищ; р. Сула; Прип'ять, на річках басейну Тиси (Закарпаття).

Опубліковано понад 120 наукових і навчально-методичних праць, зокрема: *Малі річки України* (1991 р., у співавторстві); *Природні умови Канівського Придніпров'я та їх вивчення* (1992 р., у співавторстві); *Руслові процеси* (1998 р.); *Загальна гідрологія* (2000 р., у співавторстві); *Київ як екологічна система: природа — людина — виробництво — екологія* (2001 р., у співавторстві); *Гідролого-екологічна оцінка руслових процесів (на прикладі річок України)* (2001 р.); *Концептуальні положення гідроекологічної оцінки прояву руслових процесів // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — Т. 2* (2001 р.).

У 2003 р. нагороджений Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України.

ОВЧАРУК
Валерія
Анатоліївна
гідролог

Народилася 22 березня 1970 р. в Одесі.

Закінчила у 1992 р. Одеський гідрометеорологічний інститут.

Працювала стажистом-дослідником кафедри гідрології суші Одеського гідрометеорологічного інституту (1992–1993 рр.); інженером-гідрологом 1-ї категорії Одеського обласного центру з керування водними ресурсами (Облводгосп) (1996–1997 рр.). У 1997–2000 рр. — асистент, з 2000 р. — доцент кафедри гідрології суші Одеського гідрометеорологічного інституту.

Кандидат географічних наук, у 1999 р. захистила дисертацію «Розрахункові характеристики максимального стоку весняної повені у басейні р. Сіверський Донець» за спеціальністю «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія».

Наукові дослідження пов'язані з розрахунками максимального стоку річок.

Автор близько 20 наукових праць, зокрема статей: *О расчётных максимумах руслового стока в бассейне р. Северский Донец // Метеорологія, кліматологія і гідрологія. — №35* (1998 р.); *Исследование структуры формулы максимального стока весеннего половодья И.А. Железняк // Метеорологія, кліматологія і*

гідрологія. — №40 (2000 р.); *Методи расчёта максимального стока в бассейне р.Северский Донец // Метеорология, климатология і гідрологія. — №41 (2000 р., у співавторстві); Особенности формирования максимального стока весеннего половодья в условиях юга лесостепной зоны Украины (по материалами Нижнедневицкой ВБС) //Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — №2 (2001 р.); Формирование максимального стока весеннего половодья в условиях юга Украины) //Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — №4 (2002 р., у співавторстві).*

**ОГІЄВСЬКИЙ
Анатолій
Володимирович**
гідролог

Народився 31 серпня 1894 р. у м. Стародуб на Брянщині (Росія).

Закінчив прискорені курси військово-інженерного училища (1916 р.), 1916–1917 рр. — прапорщик інженерних військ, учасник Першої світової війни. Учасник Громадянської війни 1918–1920 рр.

У 1921–1923 рр. — технік Українського торфового комітету, 1923 р. — губернський спеціаліст з гідрології у Києві. 1923–1924 рр. — інженер гідротехнічного відділення Мостової відновлювальної організації Наукового інституту шляхів сполучення. У 1924 р. закінчив інженерно-будівельний факультет Київського політехнічного інституту.

З 1924 р. — науковий співробітник кафедри гідрології Київського політехнічного інституту, у 1926–1933 рр. — в Інституті водного господарства АН УРСР (нині — Інститут гідромеханіки), зав. відділом гідрології. У 1928–1932 рр. керував службою гідрологічного оповіщення Дніпробуду. З 1929 р. веде викладацьку роботу у Київському водному технікумі. З 1931 р. — на посаді професора Київського інженерно-меліоративного інституту, з 1932 р. — зав. кафедри гідрології, гідрометрії та гідрології.

У 1935 р. присвоєно наукове звання доктора технічних наук.

З 1938 р. — зав. відділу річкового стоку Інституту гідрології АН УРСР.

У 1941–1944 рр. — в евакуації., консультант Управління гідрометеорологічної служби Сибірського відділення АН СРСР (Новосибірськ), викладав у Томському університеті.

З 1944 р. — зав. кафедри гідрології Київського гідромеліоративного інституту та зав. відділом

Інституту гідрології та гідротехніки АН УРСР, також у 1944–1946 рр. працював у Київській гідрометеорологічній обсерваторії.

Займався розробкою теорії основних закономірностей формування поверхневого стоку річкових басейнів і на їх основі — методи гідрологічних прогнозів та розрахунків.

Автор понад 100 наукових праць, зокрема: *Гідрометрія* (1930 р., у співавторстві); *Производство основных гидрометрических работ* (1930 р.); *Режим стока Верхнего и Среднего Днепра: за период с начала наблюдения до 1929–30 гг.* (1932 р.); *Гидрометрия и производство гидрометрических работ* (1934 р.); *Гидрология суши* (3 видання, 1936–1951 рр.); *Формування максимумів та обчислення їх характеристик для водотоків УРСР* (1940 р.); *Основные закономерности в процессах стока на речных бассейнах* (1945 р.); *Гідрологічні розрахунки для річок УРСР (при відсутності спостережень)* (1949 р., у співавторстві).

Помер 3 квітня 1952 р.

ОДРОВА
Тетяна
Володимирівна
гідролог

Народилася 22 квітня 1923 р. у Сімферополі.

Закінчила у 1946 р. Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «гідрологія суши».

Працювала старшим викладачем кафедри використання водної енергії Одеського гідротехнічного інституту (1951–1952 рр.). Асистент (1952–1956 рр.), старший викладач (1956–1958 рр.), доцент (1958–1979 рр.); у 1959–1961 рр. — декан гідрологічного факультету, з 1979 р. — професор кафедри гідрології суши Одеського гідрометеорологічного інституту. Кандидат географічних наук; у 1956 р. захистила дисертацію «Питання формування схилового та яружно-балкового стоку при весняному сніготанненні».

Наукові дослідження присвячені питанням гідрофізики.

Експедиційні дослідження в Карпатах, на Далекому Сході, у Закавказзі, на півдні Молдови та України.

Автор понад 30 наукових та навчально-методичних праць, зокрема *Гидрофизика водоемов суши* (1979 р.).

**ОКСЮК
Ольга
Петрівна**

гідроеколог, гідробіолог

Народилася 1 вересня 1930 р. в Києві.

Закінчила у 1953 р. біологічний факультет Київського державного університету ім.Т.Г. Шевченка за спеціальністю «біолог-ботанік».

У 1953–1961 рр. — в Київському державному університеті ім.Т.Г.Шевченка: асистент, старший викладач.

З 1961 р. — в Інституті гідробіології НАН України: старший науковий співробітник відділу санітарної гідробіології, зав. відділом санітарної гідробіології (1977–1981 рр.), заступник директора інституту (1981–1984 рр.), зав. відділом санітарної гідробіології (1984–1990 рр.), головний науковий співробітник відділу санітарної гідробіології (1990–1996 рр.), головний науковий співробітник відділу гідрології та управління водними екосистемами (з 1996 р.).

У 1958 р. захистила кандидатську дисертацію «Флора діатомових водоростей озер Волинської області та її історія» за спеціальністю «ботаніка».

У 1974 р. захистила докторську дисертацію «Фітопланктон і фітобентос каналів (формування, розподіл, значення та шляхи регулювання)» за спеціальністю «ботаніка», доктор біологічних наук.

Провідний спеціаліст у галузі санітарної гідробіології, вивчення внутрішньоводоймних процесів формування і оцінки якості води різних водних об'єктів. Розробила основні положення і принципи екологічної оцінки впливу гідротехнічних об'єктів на водні екосистеми (гідроекоОВОС). Брала участь у створенні комплексної екологічної класифікації якості поверхневих вод суші та естуаріїв України. Розробила екологічне обґрунтування математичних моделей та системи розрахунків якості води в умовах впливу гідротехнічних об'єктів. Нею визначено біологічні параметри екологіко-інженерних моделей, дано кількісну оцінку зв'язку цих параметрів з факторами, що спричиняються роботою гідротехнічних об'єктів. Розвиває новий напрямок — інженерну гідроекологію, розробляє екологічні основи управління прісноводними екосистемами України в умовах антропогенного впливу з метою їх охорони та поліпшення якості води. Підготувала 11 кандидатів наук та консультант 7 докторських дисертацій.

Брала участь у експедиційних дослідженнях на каналах України, річках Дніпро, Десна, Дунай, Буг, Дніпровсько-Бузькому та Дністровському лиманам,

озерах Волині, малих річках України. У складі груп міжнародних експертів працювала на водних об'єктах Фінляндії та на р. Дунай (гідрокомплекс Габчиково, Словаччині).

Автор близько 200 наукових праць, зокрема: *Визначник прісноводних водоростей УРСР. — Т XI. Діатомові водорості* (1960 р., у співавторстві); *Экологические проблемы межбассейновых перебросок стока* (1984 р., у співавторстві); *Управление качеством воды в каналах* (1986 р., у співавторстві); *Природа Украинской ССР. Моря и внутренние воды* (1987 р., у співавторстві); *Экологическая оценка воздействия гидротехнического строительства на водные объекты* (1990 р., у співавторстві); *Гидробиология каналов Украинской ССР* (1990 р., у співавторстві); *Управление состоянием экосистемы и качеством воды в устьевом участке Днепра* (1996 р.); *Методика встановлення і використання екологічних нормативів якості поверхневих вод суші та естуаріїв України* (2001 р., у співавторстві); *Состояние экосистемы Киевского участка Каневского водохранилища и пути его регулирования* (1999 р., у співавторстві); *Екологічні вимоги до правил експлуатації дніпровських водосховищ* (2002 р., у співавторстві).

Заслужений діяч науки і техніки України; лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, Премії НАН України ім. М. Г. Холодного.

ОЛІФЕРОВ
Август
Миколайович
географ, гідролог

Народився 12 серпня 1925 р. у Феодосії Кримської області.

Закінчив у 1949 р. географічний факультет Пермського університету за спеціальністю «географ-гідролог».

Працював на заводі №10 Наркомату боєприпасів в м. Перм (1942–1945 рр.); студент Пермського державного університету (1945–1949 рр.); аспірант Московського державного університету (1950–1953 рр.). У 1954 р. захистив кандидатську дисертацію «Методика польових та лабораторних досліджень стоку» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суходолу».

У 1954–1961 рр. — молодший науковий співробітник та зав. відділом Кримської гірсько-лісової дослідної станції, старший науковий співробітник Інституту мінеральних ресурсів (1961–1974 рр.);

доцент (1974–1988 рр.), професор (1988–1999 рр.) Сімферопольського держуніверситету; з 1999 р. — професор Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського.

Доктор географічних наук, у 1986 р. захистив дисертацію «Аналіз фізико-географічних факторів селеутворення і ландшафтно-технічні протиселеві системи в гірських країнах півдня Європейської частини СРСР» за спеціальностями: 11.00.01 — «фізична географія, геофізика і геохімія ландшафтів» та 11.00.04 — «геоморфологія і палеогеографія».

Наукові дослідження пов'язані з розробкою географічного напрямку в селезнавстві, вивченням селевих потоків в гірському Криму та Українських Карпатах, розробкою методології питань селезнавства, геоінформаційних систем «Селі України» та «Річки Криму».

Експедиційні дослідження — гірський Крим, Українські Карпати, р. Хуанхе (Китай), Чорноморське узбережжя Кавказу. Брав участь у роботі Китайсько-Радянської Середньохуанхейської протиерозійної експедиції.

Автор близько 350 наукових праць, зокрема: *Борьба с эрозией и селевыми паводками в Крыму* (1963 р.); *Реки и озера. Природа Крыма* (1966 р., у співавторстві); *Меры борьбы с селевыми потоками на территории Украинской ССР* (1968 р.); *Климат. Реки. Селевые явления // Гидрогеология СССР. — т. VIII* (1970 р.); *Селеопасные районы Советского Союза* (1976 р., у співавторстві); *Географические аспекты мелиорации селевых ландшафтов* (1982 р.); *Устья рек* (1985 р.); *Сели // Экологическая геология Украины. Справочное пособие* (1993 р.); *Водные ресурсы континентов* (1988 р., у співавторстві); *Общая гидрология* (1998 р.).

Нагороджений медалями «За доблесну працю», «Ветеран праці»; «Китайсько-Радянська дружба» (Китай).

ОНИЦУК
Василь
Варфоломійович
гідротехнік, гідролог

Народився 14 травня 1942 р. у с. Човновиця Іллінського району (зараз Оратівський) Вінницької області.

У 1959–1963 рр. — робітник БМУ радіозв'язку (столляр, шофер, тракторист, монтажник).

У 1968 р. закінчив Одеський інженерно-будівельний інститут за спеціальністю «інженер-гідротехнік».

У 1968–1971 рр. працював у проектних інститутах (Укррибпроект, Київпроект).

У 1971–1974 рр. аспірант УкрНДІ гідротехніки і меліорації.

У 1974–1983 рр. — науковий співробітник УкрНДІГІМ.

Кандидат технічних наук, у 1979 р. захистив дисертацію «Дослідження впливу неоднорідності ґрунтів, що складають русла передгірних ділянок річок, на значення нерозмиваючих швидкостей» за спеціальністю «гідраліка і інженерна гідрологія».

У 1983–2001 рр. — старший науковий співробітник Інституту гідротехніки і меліорації УААН.

В Київському університеті працює з 2001 р. старшим науковим співробітником НДЛ гідроекології та гідрохімії кафедри гідрології та гідроекології

Наукові інтереси: вивчення закономірностей розвитку руслових процесів гірських річок і на основі результатів польових, лабораторних і теоретичних досліджень розробка практичних рекомендацій щодо раціонального протипаводкового захисту територій.

Експедиційні дослідження проводив на річках Українських Карпат та Полісся (1975–1982 рр.), на Сіверському Донці та Кубані (1982–1986 рр.), на Північно-Кримському каналі та Дунаї (1986–1990 рр.), на річках басейну Тиси (1990–2002 рр.).

Автор понад 70 наукових праць і 12 авторських свідоцтв про винаходи. Основні статті: *Экспериментальные исследования самоотмостки русел предгорных участков рек // Мелиорация и водное хозяйство. — вып. 38 (1976 р., у співавторстві); Определение неразмывающих скоростей для неоднородных несвязных грунтов. // Эрозионные и селевые процессы и борьба с ними. — Вып. 6. (1978 р., у співавторстві); Физическое моделирование русловых процессов горных рек // Мелиорация и водное хозяйство. — вып. 70 (1989 р., у співавторстві); Методологічні аспекти раціонального регулювання русел гірських річок // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Екологічні та соціально-економічні аспекти катастрофічних стихійних явищ у Карпатському регіоні (повені, селі, зсуви.» (Рахів, 1999 р., у співавторстві); Наукові основи регулювання руслових процесів гірських річок // Водне господарство України. — №1-2 (2000 р.).*

ОНУФРІЄНКО
Лука
Григорович
гідролог

Народився 31 листопада 1911 р. у с. Єлизаветівка (зараз — Царичанський район Дніпропетровської області).

Закінчив у 1937 р. Харківський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «гідрологія суші».

Працював начальником сектора технічної інспекції та начальником відділу гідрометобсерваторії Українського управління гідрометеорологічної служби (1937–1941 рр. та 1946–1954 рр.).

У 1941–1946 рр. — служба в лавах Червоної армії, учасник Великої Вітчизняної війни.

Після закінчення заочної аспірантури при Ленінградському університеті у 1953 р. захистив кандидатську дисертацію «Весняний стік малих річок УРСР» за спеціальністю «гідрологія суші».

З 1954 по 1986 рр. — начальник відділу гідрологічних досліджень, заступник директора Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту.

У 1969 р. захистив докторську дисертацію «Водність річок України і Молдавії і умови її формування» за спеціальністю «гідрологія суші», доктор географічних наук.

Наукові дослідження присвячені вивченню умов формування весняного і річного стоку річок України і Молдавії, розрахункам водних балансів та ресурсів річкових басейнів.

Підготував 5 кандидатів наук.

Автор понад 40 наукових праць, зокрема статті: *Весенний поверхностный сток малых рек Украины // Труды УкрНИГМИ. — вып. 3 (1955 р.); Влияние леса на весенний поверхностный сток // Труды УкрНИГМИ. — вып. 6 (1956 р.); Интенсивность снеготаяния и водоотдача из снега // Труды УкрНИГМИ. — вып. 19 (1959 р.); Расчет гидрографа талого стока и отдельных его компонентов // Труды УкрНИГМИ. — вып. 19 (1959 р.); Объемы стока весеннего половодья малых водотоков Украины // Труды УкрНИГМИ. — вып. 34 (1962 р.); Норма и изменчивость годового стока рек Украины и Молдавии // Труды УкрНИГМИ, — вып. 64 (1966 р.); Водные ресурсы и баланс вод Украины и Молдавии // Труды УкрНИГМИ. — вып. 76 (1969 р.); Норма и изменчивость годового стока рек // Ресурсы поверхностных вод СССР. — т.6, вып. 2 (1971 р.); Водный кадастр, ресурсы и баланс вод Украины и Молдавии // Труды УкрНИГМИ. — вып. 166 (1978 р., у співавторстві); *Определение**

годового стока рек Украины и Молдавии // Труды УкрНИГМИ. — вып. 217 (1986 р., у співавторстві). Нагороджений 2 орденами, 8 медалями, Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР. Помер 9 вересня 1988 р. у Києві.

ОПОКОВ
Євгеній
Володимирович
гідролог

Народився 1 лютого 1869 р. у с. Руда (нині в складі с. Шамраївка Сквирського району Київської області). Навчався у Київському університеті (1886–1887 рр.), закінчив Петербурзький технологічний інститут (1892 р.). У 1892–1917 рр. працював у Міністерстві земельних справ.

У 1894 р. проводив гідрологічні дослідження в Білорусії, на Чернігівщині та Полтавщині в складі експедиції з вивчення Полісся. У 1903–1913 рр. вивчав гідрологічний режим річок басейну Дніпра, у 1913 р. — болота Полісся.

З 1915 р. — у Київському політехнічному інституті, з 1917 р. — професор. Організував першу в Україні кафедру гідрології, перетворену у 1926 р. в НДІ водного господарства (тепер — Інститут гідромеханіки), директором якого він став. Керував також гідрометеорологічною підсекцією гідрометслужби УРСР (1922–1925 рр.).

Академік АН УРСР (1929 р.) та ВАСГНІЛ (1935 р.). Розробляв проблеми меліорації, режиму річок. В результаті гідрологічних досліджень уточнив рівняння водного балансу річкового басейну (рівняння Пенка–Опокова). Керував гідрологічними дослідженнями при будівництві Дніпрогесу. Вивчав режим підземних вод, умови артезіанського водозабезпечення міст. Брав участь у роботі Комісії з електрифікації України в рамках ГОЕЛРО.

Основні праці: *Речные системы Полтавской губернии.* — Ч. 1–2 (1901–1905 рр.); *Режим речного стока в бассейне Верхнего Днепра выше г. Киева* (1913 р.); *Водные богатства Украины* (1925 р.); *Болота-торф'яники. Походження, будова та типи боліт-торф'яників, їх глибина та довжина* (1926 р.); *Гідрометрія* (1930 р., у співавторстві).

Нагороджений золотою медаллю імені Ф.Літке Російського географічного товариства (1916 р.).

Репресований, помер 1 вересня 1938 р.

ОСАДЧА
Наталія
Миколаївна
гідрохімік, гідроеколог

Народилася 21 лютого 1959 р. у м. Бровари Київської обл.

Закінчила у 1981 р. географічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка за спеціальністю «гідрологія суходолу».

У 1981–1994 рр. працює в Інституті гідробіології НАНУ інженером, провідним інженером, молодшим науковим співробітником, науковим співробітником.

Кандидат географічних наук, у 1993 р. захистила дисертацію «Роль органічних сполук у процесі трансформації міді (II) у водоймах комплексного і рибогосподарського призначення» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія».

З 1994 р. — в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті, старший науковий співробітник.

Займається систематичним аналізом органічних речовин та зв'язаних з ними металів. Досліджує міграцію гумусових речовин у поверхневих водах басейну Дніпра, розробила методологічні основи оцінки ступеню забруднення поверхневих вод України важкими металами. Досліджує умови та фактори, що визначають міграційні властивості металів, їх трансформацію та міжфазовий розподіл у системі «вода–зважені речовини–донні відклади», розробляє нові методологічні підходи в області інформаційного менеджменту, управління та аналізу гідрохімічної інформації. Досліджує проблеми забруднення важкими металами різних компонентів водних екосистем, самоочищення водної екосистеми щодо важких металів, основні тенденції зміни якості поверхневих вод України, сучасні зміни хімічного складу та якості поверхневих вод України.

Учасник комплексних гідрохімічних досліджень водосховищ Дніпра, Шацьких озер, водойм-охолоджувачів ТЕЦ України, Чорнобильської та Запорізької АЕС, зони відчуження Чорнобильської АЕС, міжнародної експедиції «Голубий Дунай – 90» (1988, 1990 р.).

Автор понад 65 наукових праць, зокрема статей (у співавторстві): *Молекулярно-массовое распределение растворенных органических веществ и связанной с ними меди (II) в воде Киевского водохранилища // Гидробиологический журнал. — т. 27, №2*

(1991 р.); *Оценка физико-химического состояния тяжелых металлов в воде Дуная на разных его участках // Водные ресурсы. — т. 20, №4 (1993 р.); Гумусовые вещества в воде днепровских водохранилищ // Труды УкрНИГМ. — вып. 247 (1999 р.); Особливості формування хімічного складу поверхневих вод України у 2000 р. // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — т. 2 (2001 р.); К вопросу о загрязнении вод днепровского каскада органическими веществами // Вопросы химии и химической технологии. — №5 (2002 р.); Стік розчинених гумусових речовин з басейну Прип'яті: розрахунок, чинники, річний розподіл // Український географічний журнал. — №1 (2002 р.).*

**ОСАДЧИЙ
Володимир
Іванович**

*гідролог, гідрохімік,
гідроеколог*

Народився 28 вересня 1955 р., с. Добрик, Унечського району, Брянської обл. (Російська Федерація).

У 1981 р. закінчив географічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка, за спеціальністю «гідрологія суходолу», кваліфікація «географ-гідролог, гідрохімік».

З 1981 р. по 1993 р. працював на географічному факультеті Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка інженером, молодшим науковим співробітником, науковим співробітником, старшим науковим співробітником проблемної науково-дослідної гідрохімічної лабораторії. З 1992 р. завідувач лабораторії проблем формування ресурсів та якості поверхневих вод.

У 1991 р. у Ростовському гідрохімічному інституті захистив кандидатську дисертацію на тему «Розподіл, накопичення та міграція важких металів в басейні Дніпра» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія».

З 1993 р. працює в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті (УкрНДГМІ) завідувачем лабораторії, завідувачем відділу. З 2000 р. — директор УкрНДГМІ.

Автор більше 60 наукових праць. В останні роки вийшли такі роботи, як: *Форми міграції важких металів розчинених у воді дніпровських водосховищ // Наук. праці УкрНДГМІ. — вип. 246 (1998 р.); Гумусовые вещества в воде днепровских водохранилищ // Науч. труды УкрНИГМИ. — вып. 247 (1999 р.); Основні тенденції формування хімічного складу поверхневих вод України у 1995–1999 рр. // Наук. праці*

УкрНДГМІ. — вип. 248 (2000 р.); Комп'ютерна інформаційно-аналітична база даних «Хімічний склад та якість поверхневих вод басейну Дніпра» // Стан екологічного менеджменту Дніпра (2000 р.); Использование методов экспериментальной гидрохимии и геоинформационных технологий для оценки состояния и прогнозирования качества поверхностных вод // Гидрология, гидрохимия и гидроэкология (2001 р.). — Т.2; Trace metals (Fe, Mn, Zn, Cu, Ni, Pb, Co, Cd) distribution in the system «water-suspended substances-sediments» of Dnieper cascade reservoirs // II International Conference «Metals in the environment», 23–26 September, 2001, Vilnius, Lithuania. Book of abstracts. — Vilnius (2001); Стік розчинених гумусових речовин з басейну Прип'яті: розрахунок, чинники, річний розподіл // Український географічний журнал. — №1 (2002 р.); Використання інформаційних технологій для оцінки стану і прогнозування якості поверхневих вод України // Матеріали Міжнародного водного форуму «Аква Україна–2003», Київ, 4–6 листопада 2003 р.; Использование информационных технологий для оценки состояния и прогнозирования качества поверхностных вод Украины // Вода і водоочисні технології. — №3 (7) (2003 р.); Особливості формування хімічного складу поверхневих вод басейну р. Сіверський Донець // Наукові праці УкрНДГМІ. — вип. 250 (2002 р.); Chemical composition and water quality of surface waters in Ukraine // Environmental Health Risk II. — Southampton, Boston: WIT Press (2003); Modelling of trace metal migration forms in water of the Dnieper reservoirs // Ekologija (Vilnius). — №2 (2003).

Під науковим керівництвом Осадчого В.І. виконано ряд національних та міжнародних проектів, присвячених оцінці впливу природних і техногенних факторів на формування хімічного складу та якості поверхневих вод:

- Комплексний екологічний моніторинг природних середовищ регіону розташування Запорізької АЕС. Математичне моделювання процесів міграції і акумуляції радіоактивних і хімічних речовин у різних природних середовищах;
- Методологія дослідження транспорту, фізико-хімічної трансформації та акумуляції важких металів в абіотичних компонентах водних систем;
- Розробити та впровадити програмно-моделюючий комплекс кількісної оцінки токсичних форм важких металів у природних водах;

• Розробка та впровадження комп'ютерної інформаційно-аналітичної бази даних «Хімічний склад та якість поверхневих вод басейну Дніпра».

В.І. Осадчий член бюро відділення наук про землю НАН України, головний редактор фахового наукового збірника «Наукові праці Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту». Відомий фахівець в Україні у галузі вивчення умов та процесів формування якості поверхневих вод.

В.І.Осадчим підготовлена до захисту докторська дисертація на тему «Розвиток теоретичних основ регіональних гідрохімічних досліджень та їх практичне застосування для поверхневих вод України». Учасник комплексних гідрохімічних досліджень басейну Дніпра, водойми-охолоджувача Запорізької та Чорнобильської АЕС, зони відчуження Чорнобильської АЕС, Міжнародної екологічної експедиції «Голубий Дунай – 90».

ПАВЛЕНКО

Галина

Василівна

гідролог

Народилася 4 грудня 1925 р. у м. Михайлов Рязанської області (Російська Федерація).

У 1949 р. закінчила Московський державний університет за спеціальністю «гідрологія суші».

Працювала інженером-гідропрогнозистом у Північному та Західно-Сибірському Управлінні гідрометслужби (1949–1952 рр.). Аспірант, молодший науковий співробітник Транспортно-енергетичного інституту Західно-Сибірського філіалу АН СРСР (1952–1956 рр.); молодший науковий співробітник Інституту гідрології і гідротехніки АН УРСР (1961–1963 рр.); молодший науковий співробітник, з 1971 по 1999 рр. — старший науковий співробітник Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту.

Кандидат географічних наук, у 1961 р. захистила дисертацію «Весняний стік у Кулундинському степу та можливості його прогнозів та розрахунків». Наукові дослідження пов'язані з методикою прогнозування характеристик річкового стоку.

Автор 50 наукових праць, зокрема: *Весенний сток в Кулундинской степи и возможности его прогнозов и расчетов* (1963 р.); *О расчете паводочных расходов Латорицы и о возможности их прогнозирования // Труды УкрНИГМИ. — вып. 73 (1967 р.); Предвычисление гидрографов стока Днестра с использованием частных кривых добежания // Труды УкрНИГМИ. —*

вып. 97 (1970 р.); *Формирование зимне-весеннего стока рек Карпат и возможности его прогноза // Труды IV Всесоюзного гидрологического съезда. — т. 7 (1987 р.); Краткосрочный прогноз ежедневных расходов воды зимних паводков на реках Донбасса и Приазовья // Труды УкрНИГМИ. — вып. 197 (1984 р.).*

ПАДУН
Микола
Миколайович
гідролог, гідроеколог

Народився 18 вересня 1939 р. у м. Носівка Чернігівської області.

Закінчив географічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка за спеціальністю «географ-гідролог» у 1961 р.

Працював інженером в Українському державному інституті з проектування підприємств целюлозно-паперової промисловості «Укрдіпропапір» (1961–1963 рр.); у 1963–1969 рр. — інженером та старшим інженером інституту «Укрдіпроводгосп». У 1969–1979 рр. — в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті: аспірант (1969–1972 рр.), молодший, старший науковий співробітник.

У 1964–1968 рр. працював керівником групи гідрологів в Алжирській Народній Демократичній Республіці, де проводив пошукові і практичні роботи з метою будівництва водосховищ для зрошення.

Кандидат географічних наук, у 1974 р. захистив дисертацію «Річний стік і водний баланс Північного Алжиру» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші».

У 1979–1985 рр. — начальник відділу державного водного кадастру, директор Української гідрометеорологічної обсерваторії.

У 1986–1987 рр. — старший науковий співробітник Відділення географії Інституту геофізики АН УРСР.

У 1987–1996 рр. — на географічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка; доцент, заступник декана, декан факультету, завідувач загальноуніверситетської кафедри екології.

З 1996 р. — у Київському університеті туризму, економіки і права; проректор, завідувач кафедри рекреаційних ресурсів і екології, професор (з 2000 р.). Розробив оригінальні методи визначення норми і мінливості річного стоку гірських річок, спосіб побудови карти ґрунтобагаторічного стоку в гір-

ських районах; проведена кількісна оцінка впливу господарської діяльності на характеристики стоку і природне середовище взагалі; розроблені рекомендації з боротьби із селевими потоками на території України і виданий прогноз розвитку селевої діяльності в горах Криму. Розробив класифікацію сучасних екологічних досліджень і концепція державної системи стандартизації в галузі охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів. Брав безпосередню участь у розробці концепції екологічної освіти в Україні.

Підготував одного кандидата географічних наук. Експедиційні дослідження у дельті Аму-Дар'ї (Каракалпакія, Узбекистан, 1961 р.); на р. Кура (Азербайджан, 1962 р.); в водоймах Північного Алжиру (1964–1968 рр.); досліджував селеві потоки в Карпатах і Кримських горах (1974–1979 рр.).

Автор 110 наукових і навчально-методичних праць, зокрема: *Основи загальної екології* (1993 та 1995 рр., у співавторстві); *Географія* (посібник для вступників) (1995 та 1996 рр., у співавторстві) та статей: *Определение среднего многолетнего стока в горных районах (на примере рек Северного Алжира)* // *Труды УкрНИГМИ. — Вып. 127* (1974 р.); *Проблеми і завдання сучасної екології* // *Вісник АН України. — №3* (1993 р., у співавторстві); *Проблеми екологізації в туризмі* // *Сб. матеріалов II Міжнародного симпозиума «Устойчивое развитие туризма на Черноморском побережье»* (Одеса, 2002 р.).

Нагороджений медаллю «В пам'ять 1500-річчя Києва» та «Ветеран праці», подякою голови Київської міської державної адміністрації.

Академік Міжнародної педагогічної академії (м. Москва, Російська Федерація).

ПАЛАМАРЧУК
Михайло
Миколайович
гідролог

Народився 29 грудня 1943 р. у Києві
Закінчив у 1971 р. Київський Державний університет ім. Т.Г.Шевченка за спеціальністю «гідролог». Працював техніком, ст. техніком, інженером, ст. лаборантом Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка (1965–1974 рр.); молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником, заступником директора, завідувачем відділу Українського філіалу Центрального науково-дослідного інституту комплексного викорис-

тання водних ресурсів (1974–1991 рр.); старшим науковим співробітником, провідним науковим співробітником Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України (1991–2000 рр.); завідувач відділу природних ресурсів Українського інституту досліджень навколишнього середовища і ресурсів Ради Національної безпеки і оборони України (2000–2002 рр.).

Кандидат географічних наук, у 1988 р. захистив дисертацію «Формування та розрахункові характеристики максимального літньо-осіннього стоку річок Українського Полісся» за спеціальністю «гідрологія суходолу, водні ресурси».

Наукові дослідження пов'язані з водним фактором розміщення продуктивних сил, ресурсними та гідроекологічними проблемами водогосподарських комплексів, водноресурсними та гідроекологічними проблемами національної безпеки, розробленням концептуальних основ та програмного забезпечення екосистемного розвитку водного господарства.

Експедиційні дослідження: басейни річок Полісся, Нижній Дунай, малі річки лісостепу, оцінка протиपाгодкового захисту в басейні р. Тиса, озеро (лиман) Сасик тощо.

Опубліковано 120 наукових праць, зокрема (у співавторстві): *Нове життя малих річок* (1991 р.); *Справочник по водным ресурсам* (1987 р.); *Малі річки України. Довідник* (1991 р.); *Экологическая геология Украины* (1993 р.); *Природно-ресурсний потенціал сталого розвитку України* (1999 р.); *Водний фонд України: Довідковий посібник* (2001 р.).

Нагороджений медаллю «В пам'ять 1500-річчя Києва».

Помер у 2002 р.

ПАШОВА
Людмила
Трифонівна
гідролог

Народилася 18 травня 1929 р. у Харкові.

Закінчила у 1953 р. Київський державний університет ім. Т.Г.Шевченка за спеціальністю «гідрологія суші».

Працювала інженером сектора гідрологічних прогнозів Київського бюро погоди (1953–1961 рр.). Аспірант Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (1961–1963 рр.); молодший науковий співробітник, старший науковий співробітник Інституту гідрології і гідротех-

ніки АН УРСР, Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (1964–1999 рр.). Кандидат технічних наук, у 1968 р. захистила дисертацію «Методика довготермінового прогнозу сумарного весняного стоку на прикладі Дніпра у створі Київської ГЕС».

Наукові інтереси пов'язані з дослідженням припливу води в Дніпровські водосховища, його розрахунки й прогнозування.

Опубліковано 30 наукових праць, зокрема статей: *Условия формирования весеннего стока Припяти у Мозыря // Труды УкрНИГМИ. — вып. 59 (1966 р.); Прогноз месячного притока воды в Киевское и Каневское водохранилища за XII-II месяцы (с разбивкой по декадам) по запасам воды в русловой сети // Труды УкрНИГМИ. — вып. 123 (1973 р.), Прогноз ежесуточного бокового притока воды в Кременчугское водохранилище в период весеннего половодья // Труды УкрНИГМИ. — вып. 153 (1977 р.); Предвычисление притока воды в Киевское водохранилище за II квартал по предсказанному стоку с частных бассейнов // Труды УкрНИГМИ. — вып. 177 (1980 р., у співавторстві); К вопросу о прогнозировании стока р. Десны за I квартал // Труды УкрНИГМИ. — вып. 197 (1982 р.).*

ПЕЛЕШЕНКО

Василь

Іларіонович

гідрохімік, гідролог

Народився 28 червня 1927 р. у с. Долина Обухівського району Київської області.

Працював автослюсарем, шофером ОРС-ДН-3 Південно-західної залізниці, СМУ-І газопроводу «Дашава–Київ»; Головомедпрому МОЗ України (1943–1950 рр.); начальником адмінвідділу Головомедпрому МОЗ України (1950–1952 рр.).

Студент геологічного факультету Київського державного університету за спеціальністю «інженер-гідролог» (1952–1957 рр.); ст. інженер (1956–1962 рр.); ст. викладач, доцент кафедри гідрології геологічного факультету університету (1962–1968 рр.).

У 1967 р. захистив дисертацію «Підземні води межиріччя Сіверський Донець–Оскол»; кандидат геолого-мінералогічних наук.

У 1968–1971 рр. — завідувач сектора природничих та технічних наук ЦК КПУ.

З 1971 р. — на кафедрі гідрології суші (нині — гідрології та гідроекології) географічного факуль-

тету Київського державного університету: доцент (1971–1976 рр.); зав. кафедри гідрології та гідрохімії, професор (1976–1993 рр.) та в.о. завідувача кафедри (1999–2000 рр.); з 2000 р. — професор кафедри гідрології та гідроекології

У 1981 р. захистив докторську дисертацію на тему: «Оцінка взаємозв'язку хімічного складу різних типів природних вод території України» за спеціальністю 11.00.10 — «гідрохімія»; доктор географічних наук.

Наукові дослідження пов'язані з теорією і методологією взаємозв'язку різних типів природних вод (атмосферних, поверхневих і підземних). Один із засновників нового наукового напрямку — меліоративна гідрохімія. Організатор та науковий керівник проблемної науково-дослідної лабораторії гідрохімії та гідроекології. Ініціатор перейменування кафедри гідрології суші на кафедру гідрології та гідрохімії (1976 р.), на базі якої створює університетську гідрохімічну школу, основними досягненнями якої є:

дослідження на прикладі рівнинної частини України хімічного складу природних вод зони активного водообміну з урахуванням їхнього взаємозв'язку в кругообігу «опади–поверхневі та підземні води–випаровування»; виконання кількісної оцінки різних типів природних вод шляхом розрахунків гідрохімічного балансу; прогноз зміни якості води для великих річок України; перше гідрохімічне картографування природних вод України; розрахунок кількості солей, що надходять з території України в Чорне та Азовське моря; дослідження впливу атомної енергетики на хімічний склад природних вод, оцінка впливу господарської діяльності на формування хімічного складу природних вод річок України.

Ініціатор створення Богуславського гідролого-гідрохімічного стаціонару на річці Рось (1981 р.)

Голова спеціалізованої ради із захисту докторських дисертацій у Київському національному університеті (1993–2003 рр.).

Підготував 5 кандидатів та консультував 4 докторів наук.

Експедиційні дослідження: Шацькі озера, р. Прип'ять, водоймища-охолоджувачі всіх українських АЕС (в тому числі Чорнобильської до і після аварії), міжнародні проекти «Чистий Дунай», «Поверхневі води Європи» (під егідою ЮНЕСКО).

Автор понад 200 наукових та навчально-методичних праць, зокрема: *Оценка взаимосвязи химического состава различных типов природных вод (на примере равнинной части Украины)* (1975 р.); *Гидрохимическое картирование с применением вероятностно-статистических методов* (1979 р.); *Современные методы оптимизации оросительных мелиораций (Эколого-гидрохимический аспект)* (1988 р., у співавторстві); *Унифицированная методика оптимизации мелиоративно-хозяйственных систем (эколого-гидрохимический аспект)* (1992 р., у співавторстві); *Польова гідрогеологія* (1962 р., у співавторстві); *Применение вероятностно-статистических методов для анализа гидрохимических данных* (1977 р., у співавторстві); *Мелиоративная гидрохимия* (1984 р., у співавторстві); *Основы мелиоративной гидрохимии* (1991 р., у співавторстві); *Гідрохімія України* (1995 р., у співавторстві); *Загальна гідрохімія* (1997 р., у співавторстві); *Загальна гідрологія* (2000 р., у співавторстві); *Гідрогеологія з основами інженерної геології* (2002 р., у співавторстві). Нагороджений орденом «Знак пошани» (1970 р.), відзнакою Президента України «Орден за заслуги» III ступеню (1997 р.), відзнакою Президента України «Орден за заслуги» II ступеню (2002 р.); медалями. Заслужений діяч науки і техніки (1990 р.), лауреат премії ім. В.І.Вернадського УАЕН (1998 р.), Почесний працівник Гідрометслужби України (1999 р.). Почесний професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

ПЕРЕХРЕСТ
Степан
Макарович
меліоратор, гідролог

Народився 27 листопада 1903 р. у с. Чопилки, Київської області.
Закінчив у 1928 р. Київський сільськогосподарський інститут за спеціальністю «інженер-меліоратор».
Працював керівником проектних робіт інституту «Укргіпромеліопроект» (1936–1941 рр. та 1946–1960 рр.); викладав у Київському гідромеліоративному інституті (1946–1951 рр. та 1956–1957 рр., з 1949 р. — доцент); заступник голови Держкомітету Ради Міністрів УРСР з водного господарства (1960–1962 рр.); головний радник з водного господарства при уряді Куби (1962–1964 рр.); зав. відділом Ради по вивченню продуктивних сил України (1964–1981 рр.).

У 1957 р. захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю «меліорація»; у 1964 р. захистив докторську дисертацію за спеціальністю «меліорація і зрошуване землеробство», доктор технічних наук. Наукові дослідження присвячені науковим основам прогресивних видів водних меліорацій, досліджував шкідливі стихійні водні явища. Вивчав питання оптимізації комплексного використання водних ресурсів. Вивчав водний баланс Дніпра, зміну його водності під впливом господарської діяльності, займався прогнозуванням водозабезпечення народного господарства України на 1980–2000 рр. та створенням Схем розвитку і розміщення виробничих сил України на перспективу.

Автор понад 90 наукових праць, зокрема: *Подпочвенное орошение* (1956 р., у співавторстві); *Орошение земель юга Украины* (1962 р.); *Меліорація надмірно зволжених мінеральних земель України (західних областей і Полісся)* (1966 р.); *Шкідливі стихійні явища в Українських Карпатах та засоби боротьби з ними* (1971 р.); *Условия и перспективы развития оросительных и осушительных мелиораций на Кубе* (1963 р.); *Развитие оросительных и осушительных мелиораций на Кубе* (1964 р.); *Болота Кубы и их значение для увеличения продуктивности сельского хозяйства* (1964 р.); *Влияние прогрессивных методов осушения болот и комплексных водохозяйственных сооружений на водные ресурсы Днепра* (1973 р.); *Влияние хозяйственной деятельности на водный баланс* (1974 р.); *Охрана и рациональное использование водных ресурсов* (1975 р.).

Нагороджений двома орденами Трудового Червоного прапора (1948, 1958 рр.), медаллю «За перемогу над Німеччиною», чотирма медалями ВДНГ СРСР (одна золота).

Помер 22 липня 1981 р.

**ПИШКІН
Борис
Андрійович**
гідролог, гідротехнік

Народився 3 вересня 1893 р. у Казані (Татарстан, Росія).

У 1924 р. закінчив Московську сільськогосподарську академію ім. К.А.Тімірязєва за фахом «гідротехнік».

Працював у водогосподарських установах Середньої Азії (1925–1929 рр.) та Закавказзя. Завідував кафедрою гідротехніки в Омському сільськогосподарському інституті. У 1937–1941 рр. — профе-

сор Київського гідромеліоративного інституту. У 1945–1948 рр. працював у секції водогосподарських проблем АН УРСР. Одночасно із завідуванням кафедрою гідрології суші в Київському державному університеті ім. Т.Г.Шевченка (1962–1967 рр.) працював завідувачем відділу Інституту гідрології і гідротехніки (тепер Інститут гідромеханіки НАН України).

Учасник Великої вітчизняної війни.

Доктор технічних наук (1943 р.), член-кореспондент АН УРСР (з 1951 р.).

Дослідження з питань динаміки берегів морів і водосховищ, зокрема теорії гідродинаміки прибережної зони, дії вітрових хвиль на гідротехнічні споруди і береги, а також питання циркуляції двофазних потоків у трубопроводах і ріках. Розробив методи захисту берегів від затоплювання та розмивання, а також захисту водозаборів і портів від замулювання та занесення. Створив новий науковий напрям — динаміка берегів водосховищ.

Ним опубліковано близько 200 наукових праць, зокрема: *Лесосплав и лесосплавные сооружения на реках Украины* (1955 р., у співавторстві); *Проектирование защитных сооружений на водохранилищах* (1962 р., у співавторстві); *Исследования вдольберегового движения наносов на водохранилищах* (1967 р., у співавторстві); *Регулирование вдольберегового потока наносов* (1972 р., у співавторстві); *Динамика берегов водохранилищ* (1973 р.).

Помер 29 січня 1970 р.

ПОТУРІДІС
Георгій
Георгійович
гідрохімік

Народився 3 травня 1935 р. у селищі Володарськ Свердловського району Луганської області.

Закінчив в 1958 р. Новочеркаський політехнічний інститут за спеціальністю «хімік-технолог».

Протягом 1981–1990 рр. працював в Управлінні гідрометеорологічної служби УРСР на посаді заступника начальника управління.

Під його керівництвом у гідрометеорологічній службі України отримали розвиток роботи із моніторингу забруднення навколишнього природного середовища. Багато зробив для зміцнення матеріально-технічної бази цього напрямку роботи, розширення програм спостережень. Приймав активну участь у роботах з ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.
Помер у 1993 р. у Києві.

ПУСТОВОЙТ
Степан
Пилипович
гідролог

Народився 15 вересня 1899 р. у с. Красносілка Олександрійського району Кіровоградської області. У 1926 р. закінчив Київський гідромеліоративний інститут за спеціальністю «інженер-меліоратор». Працював інженером-меліоратором Київського обласного управління меліорації (1926–1927 рр.); начальником сектора мережі Управління гідрометеослужби УРСР (1927–1941 рр.); служив у Радянській армії, учасник Великої Вітчизняної війни; старший викладач, доцент (з 1957 р.), в.о. професора, завідувач кафедри гідрології суші Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка (1968–1976 рр.).

Кандидат географічних наук з 1953 р.

Наукові дослідження пов'язані з розрахунками поєднаних, середніх, максимальних, мінімальних витрат води території Українського Полісся складанням карт гідрологічних постів річок окремих регіонів України, розрахунками річного стоку річок окремих регіонів України, стоку за вегетаційний період при зрошенні південних районів, мінімального стоку річок Українського Полісся, аналізом льодового режиму річок України.

Нагороджений орденом «Знак пошани», бойовими медалями «За оборону Сталінграда» і «За перемогу над Німеччиною».

Опублікував понад 70 наукових і навчально-методичних праць, зокрема: *Загальна гідрологія* (1966 р.); *Вчення про стік*, у 2-х ч. (1970 р.); *Гідрометрія* (1974 р.); *Характеристики стоку за вегетаційний період при зрошенні південних районів УРСР // Природні ресурси УРСР* (1965 р.).

Помер 4 вересня 1994 р.

РЕВЕРА
Олег
Захарович
гідролог

Народився 30 серпня 1928 р. у с. Спиченці Погребищенського району Вінницької області.

Закінчив у 1953 р. Київський державний університет імені Т.Г.Шевченка за спеціальністю «гідролог-географ».

Працював старшим лаборантом географічного факультету Київського державного університету (1953–1960 рр.); молодшим науковим співробітни-

ком, завідувачем Богуславської гідрологічної станції Інституту гідрології і гідротехніки АН УРСР (1960–1963 рр.); старшим науковим співробітником Богуславської гідрологічної лабораторії Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (1963–1965 рр.); доцентом кафедри гідрології та гідрогелогії, з 1970 р. — завідувачем кафедри (1965–1974 рр.) Українського інституту інженерів водного господарства; завідувачем лабораторії, провідним науковим співробітником, старшим науковим співробітником відділу комплексного використання водних ресурсів ЦНДІКВВР Мінводгоспу СРСР (з 1978 р. Український філіал ЦНДІКВВР, з 1992 р.; з 1998 р. — ВАТ Український НДІ водогосподарсько-екологічних проблем (1974–1990 рр., 1994–2000, 2001–2002 рр.). Кандидат географічних наук, у 1958 р., захистив дисертацію «Гідрологія Західного Полісся і Волинської височини» за спеціальністю «гідрологія». Наукові інтереси пов'язані з дослідженням формування стоку на малих водозборах, впливом господарської діяльності на режим і величину річкового стоку, дослідженням екологічного стану водних об'єктів України.

Експедиційні дослідження на рр. Рось, Черемош, річках Волинського Полісся та Волино-Подільської височини.

Автор близько 100 наукових праць, зокрема (у співавторстві): *Гідрологічні і водогосподарські розрахунки* (1973 р.); *Справочник по водным ресурсам* (1987 р.) та статей: *Використання і охорона водних ресурсів Української РСР (англ. мовою) // Аква. — V.1, N1-2 (1977 р.); Комплексне використання водних ресурсів ріки Дніпро і проблеми охорони навколишнього середовища (англ. мовою) // Аква. — V.1, N1-2 (1977 р.); Тенденции антропогенных изменений ресурсов поверхностных вод Белоруссии, Украины и Молдавии // Сб. работ по гидрологии. — № 17 (1982 р.).*

РИБАЛОВА
Ольга
Володимирівна
гідроеколог

Народилася 8 березня 1960 р. у Харкові. У 1982 р. закінчила Харківський інститут інженерів комунального будівництва будівельний факультет за спеціальністю «раціональне використання водних ресурсів». Працювала інженером Одеського інституту «Укрюждипрокомунбуд» (1982–1983 рр.); інженером-

технологом Харківського проектного інституту «Водоканалпроект» (1983–1984 рр.); з 1984 р. — науковий співробітник в Українському науково-дослідному інституті екологічних проблем.

Наукові дослідження пов'язані з охороною навколишнього середовища Харківської області, розробкою комплексної програми оздоровлення річок Харківської області, розробкою та вдосконаленням методологічних основ раціонального водокористування та систем заходів щодо екологічного захисту та оздоровлення малих річок області.

Експедиційні дослідження в басейні р. Північна Двіна.

Автор 15 наукових і навчально-методичних праць, зокрема (у співавторстві): Підручника з екології для учнів 10 та 11 класів (2001 р.; у співавторстві) та статей: *Региональная стратегия рационального использования водных ресурсов малых рек* // Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми гуманізації та гармонізації управління» (Харків) (2000 р.); *Определение риска нарушения устойчивости экосистем малых рек с помощью автоматизированного поста контроля качества воды* // *Коммунальное хозяйство городов. — вып. 27, серия: Технические науки* (2001 р.); *Проблемы рационального использования малых рек Харьковской области* // *Сб. науч. трудов. Международного Конгресса «ЭТЭВК-2001»: Экология, Технология, Экономика, Водопровод, Канализация (Ялта)* (2001 р.); *Некоторые вопросы улучшения экологического состояния водных ресурсов, связанные с изъятием земель водного фонда из сельскохозяйственного оборота в Харьковской области* // *Коммунальное хозяйство городов. — вып. 28, серия: Технические науки* (2001 р.).

РОМАНЕНКО
Василь
Андрійович
гідролог

Народився 21 вересня 1918 р. у с. Новостародуб Петрівського району Кіровоградської області, Закінчив у 1941 р. Вищий військовий гідрометорологічний інститут за спеціальністю «інженер-гідролог».

Учасник Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. Працював інженером, начальником Гідрометорологічної станції Чернівці (1946–1953 рр.), інженером відділу гідрологічних прогнозів Управління гідрометорологічної служби України (1953–1959 рр.),

старшим інженером, молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником, завідувачем лабораторії гідрологічних прогнозів Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (1959–1983 рр.).

Кандидат технічних наук, у 1963 р. захистив дисертацію «Прогноз об'єму весняної повені малих річок України по територіальним залежностям» за спеціальністю «гідравліка та інженерна гідрологія».

Наукові дослідження пов'язані з розробкою та впровадженням методик прогнозування характеристик гідрологічного режиму річок України, прогнозуванням бічного припливу до водосховищ Дніпровського каскаду.

Автор понад 60 наукових праць, зокрема статей: *Современное состояние и научные основы методов прогнозов гидрологического режима рек Украины // Труды УкрНИГМИ. — вып. 166 (1978 р.); Условия формирования и предвычисление декадного притока воды в Киевское водохранилище в летние месяцы // Труды УкрНИГМИ. — вып. 175 (1980 р.); Приток воды в Киевское водохранилище в летние месяцы и возможные пути его предвычисления // Труды УкрНИИГМИ. — вып. 181 (1980 р.); Характеристика месячного притока воды в Каневское водохранилище за период летней межени и его предвычисление по данным о влажности почв // Труды УкрНИИГМИ. — вып. 190 (1981 р.); Условия формирования стока рек Донбасса и возможности его предвычисления // Тезисы докладов IV съезда географического общества УССР (1980 р.).*

Нагороджений орденом Червоної зірки та бойовими медалями.

Помер 5 липня 2001 р. у Києві.

РОМАНЕНКО

Віктор

Дмитрович

гідроеколог, гідробіолог

Народився 30 листопада 1930 р. у Чернігові.

У 1954 р. закінчив Київський ветеринарний інститут і почав трудову діяльність у Ніжинському ветеринарному технікумі викладачем фізіології тварин. У 1958–1959 рр. працює асистентом в Українській сільськогосподарській академії.

По закінченні аспірантури при академії захистив кандидатську дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата біологічних наук (1959 р.). У 1959–1960 рр. працював у Головному управлінні вузів Міністерства сільського господарства УРСР стар-

шим інспектором-методистом. У 1960–1962 рр. — науковий співробітник-консультант Президії АН УРСР, 1962–1963 рр. — заступник головного вченого секретаря Президії АН УРСР.

У 1963–1972 рр. — старший науковий співробітник Інституту фізіології ім. Богомольця АН УРСР. У 1969 р. захистив докторську дисертацію зі спеціальності «фізіологія людини і тварин», доктор біологічних наук.

З 1972 р. — завідувач відділу екологічної фізіології водних тварин, а з 1980 по 1996 рр. — директор Інституту гідробіології НАН України.

Член-кореспондент АН УРСР (1978 р.), з 1988 р. — академік НАН України зі спеціальності «прісноводна гідробіологія»

Займався вивченням механізмів адаптації гідробіонтів до абіотичних факторів водного середовища і створенням наукових основ екологічної оцінки та прогнозування змін водних екосистем при антропогенному впливі. Створені новітні біотехнології культивування гідробіонтів та їх використання для очищення стічних вод неодноразово демонструвались на міжнародних виставках і знайшли своє практичне впровадження

Дослідження в галузі розкриття механізмів адаптації водних тварин до абіотичних факторів середовища були відзначені у 1984 р. премією АН України ім. В. Я. Юр'єва

Цикл робіт «Екологічні основи біотехнологій відтворення риб і безхребетних в аквакультурі» відзначено у 2002 р. премією НАН України ім. І. І. Шмальгаузена

За цикл робіт з розробки наукових основ та концептуальних підходів до екологічної оцінки впливу великомасштабного гідротехнічного будівництва на водні екосистеми, їх біопродуктивність та якість води у 1995 році відзначений Державною премією України в галузі науки і техніки.

Професор (1983 р.), викладає курс «Екологія водойм з основами гідробіології» в Національному університеті «Кієво-Могилянська академія».

Серед його учнів — один член-кореспондент НАН України, три доктори наук, 15 кандидатів наук.

Науковий керівник Першої міжнародної гідроекологічної експедиції з вивчення р. Дунай (Вилкове — Відень) у 1988 р., член оргкомітету і учасник Міжнародної науково-публіцистичної експедиції

по Дунаю (Русе, Болгарія — Пасау, ФРН) у 1989 р. Автор більш як 280 наукових праць, зокрема: *Фізіологія кальцієвого обміну* (1975 р.); *Печень і регуляція проміжочного обміну (млекопитаючі і риби)* (1978 р.); *Метаболізм углекислоти у риб (еколого-фізіологічні аспекти)* (1980 р.); *Кальцій і фосфор в життєдіяльності гідробіонтів* (1982 р.); *Еколого-фізіологічні основи тепловодного рибоводства* (1982 р.); *Екологічні проблеми межбасейнової переброски стока* (1984 р., у співавторстві); *Екологічна оцінка впливу гідротехнічного будівництва на водні об'єкти* (1990 р., у співавторстві); *Механізми температурної акліматизації риб* (1991 р., у співавторстві); *Радиоактивное и химическое загрязнение Днепра и его водохранилищ после аварии на Чернобыльской АЭС* (1992 р., у співавторстві); *Методические и методологические основы разработки стратегического плана действий по экологическому оздоровлению бассейна Днепра* (2000 р., у співавторстві); *Биотехнология культивирования гидробионтов* (1999 р., у співавторстві); підручника для вузів *Основи гідроекології* (2001 р.).

Автор 5 патентів на винаходи, низки методичних рекомендацій

Головний редактор міжнародного «Гідробіологічного журналу».

Президент Гідроекологічного товариства України. Заслужений діяч науки і техніки України (1991).

Обирався народним депутатом Верховної Ради СРСР останнього скликання.

Нагороджений орденами Дружби народів, «Знак пошани» та багатьма медалями.

**РОМАСЬ
Микола
Іванович**

гідрохімік, гідроеколог

Народився 9 серпня 1943 р. в с. Вишеньки Бориспільського району Київської області.

Працював техніком тресту «Луганськгеологія» (1963–1966 рр.); техніком інституту «Укрдіпроводгосп» (1966–1967 рр.).

У 1970 р. закінчив Київський державний університет імені Т. Г. Шевченка, геологічний факультет за спеціальністю «інженер-гідролог».

Працював інженером тресту «Київгеологія» (1970–1972 рр.); з 1972 р. — старшим інженером, а з 1974 р. — старшим науковим співробітником проблемної науково-дослідної лабораторії гідрое-

РУБЦОВ
Іван
Григорович
гідролог

кології і гідрохімії Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка.

У 1981 р. захистив кандидатську дисертацію «Закономірності формування хімічного складу атмосферних опадів на території УРСР» за спеціальністю «гідрохімія». У 2003 р. захистив докторську дисертацію «Гідрохімія водних об'єктів атомної і теплової енергетики» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія», доктор географічних наук.

Наукові дослідження присвячені картографуванню хімічного складу природних вод із використанням ймовірно-статистичних методів та комп'ютерів, регіональній гідрохімії, формуванню хімічного складу атмосферних опадів та впливу на них антропогенних чинників. Зробив вагомий внесок у дослідження хімічного складу водоймищ-охолоджувачів АЕС різного типу і золовідвалів ТЕС та у вирішенні проблем оцінки впливу об'єктів атомної і теплової енергетики на водні ресурси.

Експедиційні дослідження: підземні води Донбасу; зрошувальні та осушувальні системи Півдня України та Полісся, Шацькі озера; водні об'єкти в районах Смоленської, Чорнобильської, Хмельницької, Рівненської, Южноукраїнської, Запорізької АЕС, Трипільської та Запорізької ТЕС.

Автор понад 80 наукових і навчально-методичних праць, зокрема: *Применение вероятностно-статистических методов для анализа гидрохимических данных* (1977 р., у співавторстві); *Гидрохимическое картирование с применением вероятностно-статистических методов* (1979 р., у співавторстві); *Гидрохимический атлас СССР* (1990 р., у співавторстві); *Гідрохімія водних об'єктів атомної і теплової енергетики* (2001 р.).

Народився 19 лютого 1913 р. у с.Чорнооків Брянської області (Росія).

Працював гідротехніком тресту «Дніпрослав» (Київ, 1934–1936 рр.); служив у Радянській Армії (1936–1938 рр.); працював у гірничій промисловості «Дальбуд» (Магадан, 1938–1946 рр.); інженером Придеснянської стокової станції (с. Покошичі, 1949–1954 рр.); інженером Гідрологічної станції Конотоп (1954– рр.); ст. інженером Гідрологічної станції Київ (1960–1963 рр.).

Закінчив у 1962 р. Ленінградський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «гідрологія суші».

З 1963 по 1979 рр. — ст. інженер, молодший науковий співробітник, старший науковий співробітник Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту.

Кандидат географічних наук, у 1971 р. захистив кандидатську дисертацію «Довготерміновий прогноз весняного стоку притоків середнього Дніпра» за спеціальністю «гідрохімія суші».

Наукові дослідження пов'язані з розробкою й впровадженням методів прогнозування характеристик весняного стоку річок України.

Опублікував 26 наукових статей, зокрема: *Расчет бокового притока в Днепровские водохранилища и возможность его предвычисления // Труды УкрНИГМИ. — вып. 59 (1966 р.); Условия формирования и метод расчета стока половодья в открытом бассейне // Труды УкрНИГМИ. — вып. 88 (1969 р.); Прогноз высокий дождевых паводков горных притоков р. Днестра по осадкам // Труды УкрНИГМИ. — вып. 119 (1972 р.); Расчет и прогноз слоя стока за половодье рек Донбасса и Приазовья // Труды УкрНИГМИ. — вып. 145 (1975 р.); Особенности формирования стока весеннего половодья в бассейне Южного Буга // Труды УкрНИГМИ. — вып. 158 (1977 р.)*.

Помер у 1991 р. у Києві.

САВИЦЬКИЙ
Віктор
Миколайович
гідрохімік

Народився 25 квітня 1948 р. у м. Калинівка Вінницької області.

Навчався в Карловому університеті (Прага, Чехословаччина) у 1967–1968 рр. Закінчив у 1972 р. Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка за спеціальністю «хімік».

Працював молодшим науковим співробітником (1974–1975 рр.), старшим інженером (1976–1977 рр.), старшим науковим співробітником проблемної гідрохімічної лабораторії (1977–1999 рр.), з 2000 р. — доцент Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Кандидат хімічних наук, у 1976 р. захистив дисертацію «Порівняльна характеристика амініотіо- і аміноселеноціанатних сполук деяких металів» за спеціальністю 02.00.01 — «неорганічна хімія».

Наукові дослідження пов'язані з хіміко-аналітичними дослідженнями природних, техногенно змінених і техногенних об'єктів навколишнього середовища, оцінкою впливу антропогенних і природних чинників на формування хімічного складу, гідрохімічного режиму та якості річкових вод, мікроелементного і органічного забруднення водних об'єктів суходолу, обґрунтуванням і розробкою моніторингових заходів стосовно зазначених об'єктів, проблемами, пов'язаними з практичною утилізацією осадів стічних вод біологічних очисних споруд.

Проводив експедиційні дослідження на Шацьких озерах, річках Правобережного Полісся України, Дніпрі та його притоках, на Дунаї.

Автор понад 80 наукових та навчально-методичних праць, зокрема (у співавторстві): *Використання осадів стічних вод у сільському господарстві* (1997 р.) та статей: *Координационные соединения меди (II), включающие этилендиамин* // Коорд. химия.— Т.2, №12 (1976 р.); *Экстракционное концентрирование и атомно-абсорбционное определение железа, меди, цинка, кадмия и свинца в природных водах* // Журн. аналит. химии. — Т.42, № 4 (1987 р.); *Содержание и распределение некоторых загрязняющих веществ в водах Дуная* // Водные ресурсы. — Т. 20, № 4 (1993 р.); *Формування і динаміка хімічного складу річкових вод лівобережних приток Дніпра у зоні Лісостепу* // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — Т. 2. (2001 р.).

САМОЙЛЕНКО
Віктор
Миколайович
гідролог, гідроеколог,
геоеколог

Народився 25 вересня 1955 р. у Києві.

Закінчив кафедру гідрології і гідрохімії географічного факультету Київського держуніверситету ім. Т.Г.Шевченка у 1977 р. за спеціальністю «гідрологія» і аспірантуру Центрального НДІ комплексного використання водних ресурсів (Мінськ) (1982 р.).

У 1977–1992 рр. — інженер, науковий співробітник, вчений секретар, завідувач відділу, заступник директора з наукової роботи Української філії Центрального НДІ комплексного використання водних ресурсів (УФ ЦНДІКВВР), перетвореної у 1991 р. в Український науково-дослідний інститут водогосподарсько-екологічних проблем (УНДІВЕП).

У 1988 р. захистив кандидатську дисертацію «Методи гідравлічного моделювання статистичних деформацій піщаних укосів в зоні руйнування хвиль» за спеціальністю 05.14.09 — «гідравліка та інженерна гідрологія», кандидат технічних наук.

У 1992–2001 рр. — генеральний директор, завідувач науково-дослідного відділення Науково-інформаційного центру водогосподарсько-екологічного моніторингу та оптимізації водокористування (екологічного центру «НІЦ ВЕМОВ») Української екологічної асоціації «Зелений світ».

З 2001 р. — професор кафедри фізичної географії та геоекології географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Звання професора присвоєно у 2003 р.

Доктор географічних наук, у 2000 р. захистив докторську дисертацію «Методологія і застосування стохастичної екогідрології у постчорнобильський період» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія».

Основні досягнення пов'язані насамперед зі створенням нового наукового напрямку в геоекології — стохастичної екогідрології (гідроінвайронментології). Предметом напрямку є імовірнісне математично-картографічне моделювання динаміки і стійкості природно-технічних геосистем водних об'єктів і річкових басейнів як складних поліфункціональних систем за вивченими та імітованими закономірностями їх власних параметричних збурень. Реалізація положень стохастичної екогідрології дозволила отримати низку теоретичних і прикладних рішень для інформаційно-діагностично-прогнозного науково-методичного забезпечення розв'язання державних та міжнародних геоекологічних проблем басейнів річок України з метою еколого-економічної оптимізації водо- і ресурсокористування в них, водо- і природоохоронного планування та управління геосистемами водних об'єктів і водозборів на основі сучасних моніторингових і інформаційних мереж та технологій, враховуючи чинник радіоактивного забруднення. Найбільш вагомими і впроваджені серед цих рішень: ГІС комплексного районування Полісся та півночі Лісостепу за ландшафтної-гідрологічними умовами та рівнем радіогідроекологічного стану геосистем; методика оптимізації геоекологічного моніторингу; алгоритми еколого-економічної оп-

тимізації режимів експлуатації геосистем річкових басейнів; сучасні принципи водоохоронного зонування і інші, які увійшли до ряду нормативно-методичних документів. Наукові і навчально-методичні інтереси останнього часу — теорія і прикладні дослідження в географії, гідрології, гідроекології та геоекології, включаючи моделювання динаміки та стійкості геосистем водних об'єктів та їх берегових зон і водозборів, геоінформаційний менеджмент, геоекологічний моніторинг та оптимізацію користування ресурсами водного фонду; підготовка підручників і монографій геоекологічного та геоінформаційного спрямування. Науковий керівник понад 30 науково-дослідних робіт і проектів, 15 з яких розроблялися за національними науково-технічними екологічними програмами.

Член Національного Комітету України з Міжнародної Гідрологічної Програми ЮНЕСКО / Оперативної Гідрологічної Програми ВМО, член Міжнародної асоціації гідрологічних наук (IAHS), призначався членом Українського національного комітету управління Програмою ПРООН / Глобального екологічного фонду з екологічного оздоровлення транскордонного басейну Дніпра, експерт цієї Програми та співавтор Міжнародної електронної бази даних (веб-сайту) «Екологічний стан басейну Дніпра». Експерт з ГІС від України у Міжнародній комісії із захисту довкілля річки Дунай (ICPDR). Член-кореспондент Української академії наук національного прогресу (УАННП).

Експедиційні дослідження — р. Іртиш (1975 р.); річки Закарпаття (1976 р.); берегова зона Азово-Чорноморського басейну (1977–1982 рр.); Дніпровські водосховища (1978–1986 рр.); водні об'єкти і водозбори Полісся та півночі Лісостепу (1995–2000 рр.).

Автор понад 100 опублікованих наукових і навчально-методичних праць, зокрема монографій: *Кадастр радіоактивного забруднення водних об'єктів України місцевого водокористування*. — Т. 1. *Радіогідроекологічний стан і використання водойм та загальнометодологічні проблеми* (1998 р.) та Т. 2. *Стохастично-рейтингові оцінки доз опромінення населення за рахунок місцевого водокористування* (1998 р., у співавторстві); *Комплексне районування радіоактивно забруднених територій Полісся і*

півночі Лісостепу за гідрологічно-ландшафтними умовами та можливими радіоекологічними наслідками місцевого водо- і ресурсокористування (1999 р.); Комплексний радіоекологічний моніторинг водойм місцевого водокористування та методологічно-оптимізувальні рішення стохастичної екологічної гідрології (2000 р., у співавторстві); Гідрохімія та радіогеохімія річок і боліт Житомирської області (2002 р., у співавторстві); Ймовірнісні математичні методи в геоекології (2002 р.); Основи геоінформаційних систем. Методологія (2003 р.); Математичне моделювання в геоекології (2003 р.) та статей: *Development of lakes & reservoirs dynamics and stability information/simulation systems for environmental monitoring and management on Ukraine example* // *Schriftenreihe zur Wasserwirtschaft*. — Vol.19/2 (1996 р.); *The establishment of water protection zones for water quality improvement in river basins* // *IAHS Publication*. — №243 (1997 р.); *Спільні оцінки рівнів та рейтингів гідроекологічного і радіоекологічного стану ландшафтно-гідрологічних районів Полісся та Лісостепу* // *Український географічний журнал*. — №3 (2000 р.); *Основи системного гідроекологічного районування території* // *Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія*. — Т. 2 (2001 р.); *Тримірне районування геосистем великих водосховищ* // *Наукові праці УкрНДГМІ*. — Вип.250 (2002). *Оптимізація управління природно-технічними геосистемами водних об'єктів та річкових басейнів* // *Фізична географія і геоморфологія*. — Вип.45 (2003 р.).

СЕРБОВ
Микола
Георгійович
гідролог

Народився 30 вересня 1959 р. в Одесі.
У 1981 рр. закінчив гідрологічний факультет Одеського гідрометеорологічного інституту в 1981 році за спеціальністю «гідрологія суші». Після служби в Збройних Силах СРСР навчався в аспірантурі ОГМІ (1983–1986 рр.).
З 1986 р. — в ОГМІ (з 2001 р. — Одеський державний екологічний університет): асистент, у 1987–1989 рр. — старший викладач кафедри гідрологічних прогнозів і моделювання, декан заочної факультету, з 1989 р. — доцент, проректор, з 1995 року — перший проректор. У 1993–1997 рр. — завідувач кафедри гідрологічних прогнозів та моделювання, з 1997 р. — завідувач кафедри інформаційних технологій.

СКРИПНИК
Микола
Павлович
гідрометеоролог

Кандидат географічних наук, у 1986 р. захистив дисертацію «Максимальний стік весняно-літньої повені річок Західно-Сибірської рівнини та розрахунок його характеристик».

Виконував експедиційні дослідження: річки Вісла, Дністер, Прип'ять, Прут, Турунчук, річки Західного Сибіру (Об та Іртиш), Камчатки, Магаданської області, Приморського краю, басейну Баренцового моря.

Займається економікою та гідрометеорологічним забезпеченням народного господарства України, гідрологічними прогнозами, програмними засобами забезпечення цілісності та достовірності комп'ютерній інформації, ПС.

Автор 50 наукових та 15 навчально-методичних праць, зокрема (у співавторстві): *Гидрофизическая и биоценотическая структура верхнего деятельного слоя: постановка проблемы, подходы, перспективы исследований* (1989 р.); *Комплексный экологический мониторинг в губе Дальнезеленецкой (Баренцево море). Структурные характеристики* (1990 р.); *Размещение производительных сил* (1997 р.).

Почесний працівник гідрометслужби України, нагороджений Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України.

Народився 29 липня 1928 р. у с. Литвинівка, Євсуського району Луганської області.

В 1954 р. закінчив Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «інженер-океанолог».

Працював: начальником відділу, заступником директора, директором Аральської гідрометеорологічної обсерваторії Управління гідрометеорологічної служби Казахської СРСР (1954–1966 рр.); директором басейнової гідрометеорологічної обсерваторії Чорного і Азовського морів (1966–1971 рр.), заступником начальника (1971–1973 рр.), начальником Управління гідрометеорологічної служби УРСР (1973–1991 рр.).

Став першим керівником Державного комітету України з гідрометеорології, який очолював з травня 1992 р. по лютий 1993 р.

Зробив значний внесок в розвиток морських гідрологічних та гідрохімічних спостережень, сприяв розвитку та удосконаленню системи гідрометеорологічних спостережень та прогнозування в Ук-

раїні. Очолив діяльність гідрометеорологічної служби України під час ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Нагороджений орденами Трудового Червоного Прапора (двічі) та Знак Пошани.

**СНІЖКО
Сергій
Іванович**

гідрохімік, гідроеколог

Народився 18 березня 1958 р. у с. Старе Бориспільського району Київської області.

Закінчив географічний факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка у 1980 р. Працював техніком-гідрологом в проектному інституті «Союзгазпроект» (1978–1979 рр.); лаборантом (1979–1980 рр.), інженером (1980–1987 рр.), молодшим науковим співробітником (1987–1990 рр.), старшим науковим співробітником Проблемної науково-дослідної гідрохімічної лабораторії (1990–1995 рр.), доцентом кафедри гідрології та гідрохімії (1995–2001 рр.), з 2002 р. — зав. кафедри метеорології і кліматології географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

У 1989 р. захистив кандидатську дисертацію «Особливості формування річкового стоку біогенних речовин (на прикладі басейну Дніпра в межах України)» за спеціальністю «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія».

У 1994–1995 рр. викладає та проводить наукову роботу у Вестфальському університеті (Німеччина).

У 1999 р. перебуває на науковому стажуванні у Федеральному інституті гідрології та в Гессенському міністерстві охорони довкілля (Німеччина)ю

У 2002 р. захистив докторську дисертацію на тему: «Теорія і методи дослідження регіональних гідрохімічних систем» за спеціальністю «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія», доктор географічних наук.

Наукові дослідження пов'язані з розробкою та впровадженням методик оцінки впливу природних та антропогенних факторів на формування гідрохімічного режиму та якості природних вод, дослідженням можливості застосування методів системного аналізу для вирішення гідроекологічних задач.

Як експерт брав участь у міжнародних проектах Світового банку (1996 р.), TACIS (1998–2000 р.), Німецького федерального агентства з охорони навколишнього середовища (2000–2002 рр.).

Експедиційні дослідження гірських річок Карпат; траси газопроводу Уренгой–Куйбишев–Петровськ (Поволжя, р. Волга та її притоки); річок та осушувальних систем Київського Полісся; річок України; 30-км зони Чорнобильської АЕС; річок України, Німеччини. Учасник міжнародних експедицій «Голубий Дунай-90» та на транскордонних річках України (зах. Буг, Латориця, Уж).

Автор понад 130 наукових праць, зокрема: *Оцінка та прогнозування якості природних вод* (2001 р.); *Інженерна гідрохімія* (2001 р.); *Гідрохімія та радіогеохімія річок і боліт Житомирської області* (2002 р., у співавторстві) та статті *Wasserwirtschaftliche und oekologische Situation im Dnipro — Einzugsgebiet // Hydrologie und Wasserbewirtschaftung — №1.* (2001 р.); *Die Wahrscheinlichkeit der Erscheinung der gefährlichen Schadstoffkonzentrationen im Wasser der Bergflüssen des ukrainischen Teiles des Einzugsgebietes von Tisa bei extremen Hochwassersituationen// Hydrologische Vorhersagen und hydrologisch-wasserwirtschaftliche Grundlagen* (1999 р.); *Forschungsmethodik der Formierungsprozesse der Qualität der natürlichen Gewässer und ihre Klassifizierung nach genetischen Merkmalen//Hydrologische Vorhersagen und hydrologisch-wasserwirtschaftliche Grundlagen — Band II* (1994 р.).

СУСІДКО
Михайло
Микитович
гідролог

Народився 3 жовтня 1924 р. у с. Бурячки Казанківського район Миколаївської області.

Учасник Великої Вітчизняної війни.

Закінчив у 1957 р. Ленінградський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «гідрологія суші».

Працював ст. техніком гідрометеостанції Алмазна (1950–1951 рр.), інженером-гідрологом, начальником гідрометеостанції Луцьк (1951–1954 рр.), начальником Волинського гідрометеобюро (1955–1966 рр.), заступником начальника Управління гідрометслужби України (1966–1970 рр.), ст. інженером, старшим науковим співробітником, завідувачем лабораторії, провідним науковим співробітником УкрНДГМІ (з 1970 р.).

Кандидат географічних наук, у 1976 р. захистив дисертацію «Прогноз перебігу дощового стоку в басейні Дністра на основі врахування процесів, що відбуваються в русловій мережі» за спеціальністю «гідрологія суші».

Наукові інтереси пов'язані з розвитком та удосконаленням методичної бази та створенням новітніх технологій прогнозування повеней і паводків на засадах дослідження та математичного моделювання процесів їх формування з урахуванням ландшафтних умов, розробленням та впровадженням в оперативну практику служби гідрометеорологічного забезпечення басейнових інформаційно-прогностичних систем.

Підготував трьох кандидатів наук.

Автор 127 наукових праць, зокрема: *Применение математических моделей в задачах расчета и прогноза дождевого стока (методическое руководство)* (1990 р., у співавторстві); та статей: *Особенности применения математической модели формирования дождевого стока для расчета паводков в горной местности // Труды УкрНИГМИ. — Вып. 181 (1980 р.); Опыт применения математического моделирования дождевого стока на горных реках Болгарии // Гидрология и метеорология. — № 3 (1984 р., у співавторстві); Особенности применения метода декомпозиции при идентификации систем формирования стока // Труды УкрНИГМИ. — Вып. 231 (1988 р.); Особенности моделирования процессов формирования тало-дождевого стока на горном водосборе // Тр. УкрНИГМИ. — Вып. 220 (1987 р.); Методичні засади ймовірного прогнозування сільових явищ в Українських Карпатах // Наукові праці УкрНДГМІ. — Вып. 247 (1999 р., у співавторстві).*

Має 18 державних нагород.

ТАВРОВ Юрій

Станіславович
гідролог, гідроеколог

Народився 19 квітня 1960 р. в Яготині на Київщині.

Закінчив Київський державний університет ім. Т.Г.Шевченка у 1982 р., за спеціальністю «гідрологія суші».

У 1982–1992 рр. працював на посадах інженера та молодшого наукового співробітника в Українській філії Центрального науково-дослідного інституту комплексного використання водних ресурсів (УФ ЦНДІКВВР). Закінчив аспірантуру при ЦНДІКВВР у 1989 р. (Мінськ).

У 1992–2002 рр. працював науковим співробітником та заступником генерального директора науково-інформаційного центру водогосподарсько-екологічних проблем та оптимізації водокористування.

З 2002 р. працює на посаді вченого секретаря Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту

Кандидат географічних наук, у 2003 р. захистив дисертацію «Радіоекологічний аналіз водокористування з місцевих водойм Полісся та півночі Лісостепу» за спеціальністю 11.00.11 – «конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів».

Займався дослідженнями у сфері водогосподарських балансів. Нині працює над комплексним екологічним районуванням в басейні р. Дніпро, вивченням сніголавинного режиму Українських Карпат та Гірського Криму.

Проводив експедиційні дослідження в межах Волинської, Рівненської, Київської, Чернігівської, Житомирської та Вінницької областей (1995–2000 рр.), у басейнах річок Псел (1985 р.), а також експериментальні дослідження змиву радіонуклідів в зоні Чорнобильської АЕС (1986–2000 рр.).

Автор понад 50 наукових праць, зокрема: *Кадастр радіоактивного забруднення водних об'єктів України місцевого водокористування, Том 2* (1998 р., у співавторстві); *Комплексний радіоекологічний моніторинг водойм місцевого водокористування та методологічно-оптимізувальні рішення стохастичної екологічної гідрології* (2000 р., у співавторстві); *Гідрохімія та радіогеохімія річок і боліт Житомирської області* (2002 р., у співавторстві) та статей: *The establishment of water protection zones for water quality improvement in river basins* // *Freshwater Contamination*. – no. 243 (1997 р., у співавторстві); *Мінливість розподілу і співвідношення радіоактивної забрудненості між ланками екосистем Полісся та півночі Лісостепу* // *Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія*. — Т. 2. (2001 р.);

Нагороджений медаллю «Учасник ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС».

ТИЩЕНКО
Олександра
Сергіївна
гідролог

Народилася 25 вересня 1937 р. у м. Батайськ Ростовської області (Російська Федерація).

Закінчила у 1964 р. Тбіліський державний університет за спеціальністю «фізична географія».

Працювала молодшим техніком, техніком зсувної станції Грузгеолкому (1965–1966 рр.); техніком Укрводоканалпроекту (1967 р.); старшим техніком,

інженером, геологом інститут «УкрДПТВ» (1967–1975 рр.); старшим інженером, науковим співробітником, старшим науковим співробітником Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (з 1975 р.).

У 1994 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Селеві процеси та селеформуючі відклади в Українських Карпатах та Гірському Криму».

Наукові дослідження пов'язані з вивченням та узагальненням даних про селеформуючі процеси та фізико-механічні властивості селеформуючого матеріалу.

Експедиційні дослідження селевих басейнів на Кавказі; з інженерних вишукувань для цивільного будування по різних областях України; з вивчення селів у гірських районах Карпат та Криму.

Опубліковано понад 20 наукових праць, зокрема статті: *Селевые очаги в Украинских Карпатах // Труды УкрНИГМИ. — вып. 162 (1978 р., у співавторстві); Водно-физические свойства селеформирующих грунтов Карпат // Труды УкрНИГМИ. — вып. 231 (1988 р., у співавторстві); Оценка гранулометрического состава селеформирующих грунтов и отложений селевых потоков Карпат и Крыма // Инженерная геология. — №3 (1992 р.); Формирование селевого потока в антропогенных отложениях в Бабьем Яру // Геоэкология. Инженерная геология. — №4 (1993 р.); Активізація сельових потоків в Закарпатті в наслідок сильних злив восени 1998 р. // Матеріали II Міжнародної конференції по селевим потокам (Тайвань, 2000 р.).*

**ТІМЧЕНКО
Володимир
Михайлович**
гідролог, гідроеколог

Народився 14 вересня 1943 р. у м. Петропавловськ (Казахстан).

У 1962–1963 рр. — технік-гідролог гідрологічної станції «Томськ»; у 1968 р. закінчив Далекосхідний державний університет за спеціальністю «гідрологія суші».

У 1968–1976 рр. — молодший науковий співробітник, старший науковий співробітник, завідувач відділу гідрологічних досліджень та прогнозів Далекосхідного науково-дослідного гідрометеорологічного інституту; у 1976–1979 рр. — старший інженер відділу гідропрогнозів Українського бюро погоди Гідрометслужби України; з 1979 р. по сьогодні — старший науковий співробітник, завідую-

чий відділом гідрології та управління водними екосистемами Інституту гідробіології НАН України.

У 1973 р. після закінчення аспірантури при Гідрометцентрі СРСР захистив кандидатську дисертацію «Льодовий режим та короткотерміновий прогноз скресання та замерзання р. Уссурі».

У 1992 р. захистив докторську дисертацію «Гідрологічні чинники функціонування водних екосистем (на прикладі водних об'єктів України)», доктор географічних наук.

Створив методичну базу оцінки, розрахунку та прогнозу льодових явищ на річках далекосхідного регіону СРСР. Розробив та впровадив конкретні методи короткотермінових прогнозів замерзання та скресання річок. Наукові інтереси пов'язані з дослідженням ролі гідрологічних процесів, явищ та характеристик у формуванні та функціонуванні екосистем континентальних водойм та водотоків, розробкою методичних засад управління станом екосистем та якістю води.

Сформував предмет, основні задачі та методи екологічної гідрології як самостійного актуального напрямку гідрології. Було визначено, що екосистемний підхід до вивчення гідрологічного режиму передбачає вирішення трьох провідних задач: оцінку екологічно значущих гідрологічних елементів, розшифровку механізмів їх впливу на водні екосистеми та розробку методів управління екологічним станом, якістю води та біопродуктивністю водних об'єктів шляхом регулювання гідрологічного режиму. Основні положення і методи екогідрології, знайшли практичне використання при оцінці та прогнозах екологічного стану, біопродуктивності та якості води багатьох водних об'єктів України.

Об'єктами експедиційних робіт були і є майже всі крупні водойми, річки і канали України, а також окремі водні об'єкти Росії, Казахстану і Польщі.

Автор понад 170 наукових праць, серед них: *Гідрологія і гідрохімія Дняпра і его водохранилищ* (1989 р., у співавторстві); *Днепровско-Бугская эстуарная екосистема* (1989 р., у співавторстві); *Эколого-гидрологические исследования водоемов Северо-Западного Причерноморья* (1990 р.); *Гидроэкология украинского участка Дуная и сопредельных водоемов* (1989 р., у співавторстві); *Управление состоя-*

нием экосистемы и качеством воды в устьевом участке Днепра, у 2-х частинах (1996–1997 рр., у співавторстві).

Нагороджений Грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

ФОМЕНКО
Яків
Олександрович
гідролог

Народився 12 вересня 1928 р. у с. Котлованівка Славгородського району Алтайського краю.

У 1952 р. закінчив Московський енергетичний інститут за спеціальністю «гідроенергетичні установки».

Працював в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті на різних посадах — старшого інженера, молодшого, старшого наукового співробітника — 1963–1989 рр. У 1964–1966 рр. працював старшим інженером в експедиції Укрводгоспу Міністерства меліорації водного господарства СРСР в Алжирі.

Кандидат технічних наук, у 1964 р. захистив дисертацію «Розрахунок гідрографів та елементарного притоку високих повеней на рівнинних річках Південно-заходу Європейської території СРСР».

Наукові дослідження пов'язані з розробкою методів розрахунків максимальних витрат від талих вод і змішаного походження на рівнинних і гірських річках України і Молдавії, водними ресурсами річок і адміністративних областей, економічних районів, впливом меліоративних заходів на річний і весняний стік Українського Полісся.

Автор понад 100 наукових праць, зокрема: *Рекомендації по определению расчетных расходов воды с учётом аккумуляции для назначения отверстий мостов и труб на автодорогах общего пользования УССР* (1984 р.); *Сток весеннего половодья. Справочник на водным ресурсам* (1987 р., у співавторстві) та статей: *О методике учета влияния гидрографических характеристик водосбора на максимальный сток смешанного происхождения рек Закарпатья // Труды УкрНИГМИ. — вып. 192 (1982 р.); Методика оценки водных ресурсов рек Украинской и Молдавской ССР // Труды УкрНИГМИ. — Вып. 215 (1986 р.); Методика расчета максимальных расходов льда весеннего половодья на реках Украины и Молдавии // Труды УкрНИГМИ. — Вып. 220 (1987 р.); Методика и оценка влияния осушительной мелиорации на годовой сток рек Украинского Полесья // Труды УкрНИГМИ. — Вып. 240 (1991 р.).*

**ХІЛЬЧЕВСЬКИЙ
Валентин
Кирилович**

*гідролог, гідрохімік,
гідроеколог*

Народився 23 грудня 1953 р. у селищі Хотів Києво-Святошинського району Київської області. Закінчив у 1976 р. кафедру гідрології суші географічного факультету Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка за спеціальністю «гідрологія суші», спеціалізація «гідрохімія».

Працював інженером, старшим інженером проблемної науково-дослідної гідрохімічної лабораторії при кафедрі гідрології і гідрохімії університету (1976–1978 рр.); молодшим і старшим науковим співробітником цієї лабораторії (1979–1989 рр.).

У 1984 р. в Гідрохімічному інституті (м. Ростов-на-Дону, Російська Федерація) захистив кандидатську дисертацію «Зміна хімічного складу річкових вод басейну Верхнього Дніпра під впливом антропогенного фактора» за спеціальністю 11.00.10 — «гідрохімія», кандидат географічних наук.

У 1988–1989 рр. проходив наукове стажування та читав лекції в Бухарестському університеті (Румунія).

З 1989 р. — доцент кафедри гідрології і гідрохімії; з 1997 р. — професор цієї кафедри; з 2000 р. — завідувач кафедри гідрології і гідрохімії Київського національного університету імені Тараса Шевченка, яку в 2002 р. за його ініціативою було перейменовано на кафедру гідрології та гідроекології, а в 2004 р. розпочато підготовку фахівців за спеціалізацією «гідроекологія».

У 1996 р. у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка захистив докторську дисертацію «Оцінка впливу агрохімічних засобів на стік хімічних речовин та якість поверхневих вод (на прикладі басейну Дніпра)» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія», доктор географічних наук.

Наукові дослідження присвячені теоретичним основам формування хімічного складу поверхневих вод під дією техногенних чинників, а також займається проблемами регіональної гідрохімії, запобігання забруднення водних об'єктів стічними водами, впливу агрохімічних засобів на якість природних вод, гідроекологічними аспектами водопостачання, водовідведення, теоретичними питаннями гідроекології. Започаткував новий науковий напрям у гідрохімії — агрогідрохімія.

Співавтор «Гідрохімічного атласу СРСР» (1990 р.).

Брав участь у створенні Богуславського гідролого-гідрохімічного стаціонару кафедри на р. Рось (1981 р.). Протягом 1981–1995 рр. здійснював науково-методичне керівництво дослідженнями на цьому стаціонарі. В 1982 р. і 1987 рр. був відзначений з колективом співавторів II і III преміями на конкурсі наукових робіт Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти України за наукові дослідження з гідрохімії осушувальних земель Українського Полісся та вивчення стоку і хімічних речовин річок України в Чорне і Азовське моря. На основі досліджень на експериментальних малих водозборах Придеснянської (зона мішаних лісів), Богуславської (лісостеп) і Велико-Анадольської (степ) водобалансових станцій розроблена методологія дослідження хімічного складу поверхнево-схилових вод та впливу агрохімічних засобів на якість природних вод (1985–1995 рр.). На базі наукових досліджень для навчального процесу розробив 4 нових спецкурси — «Агрогідрохімія», «Водопостачання і водовідведення: гідроекологічні аспекти», «Екологічні аспекти очистки вод», «Бальнеологічна гідрохімія», а також один нормативний курс — «Основи океанології» (1994–2000 рр.). Ним розроблено розділ з моніторингу якості поверхневих вод для схеми протипаводкових заходів у басейні р. Тиса (2001 р.); розроблено і впроваджено відомчий нормативний документ (ВНД) «Порядок організації і здійснення моніторингу вод у системі Держводгоспу України» (2001–2002 рр.). Брав участь як експерт у виконанні міжнародних наукових проектів по басейну Дніпра (IDRS, 1999 р.) та Прип'яті (TACIS, 2002 р.).

Підготував трьох кандидатів наук та одного доктора наук.

Став ініціатором заснування і відповідальним редактором редколегії наукового періодичного збірника Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Українського географічного товариства «Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія» (2000 р.), який входить до переліку фахових видань ВАК України з географії. Виступив з ініціативою проведення Першої Всеукраїнської наукової конференції «Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія» (Київ, 2001 р.). Був делегатом V Всесоюзного гідрологічного з'їзду (Ленінград, 1986 р.), учасником 28-ї та 29-ї Всесоюзних гідрохімічних нарад

(Ростов-на-Дону, 1984, 1987 рр.), з'їздів Всесоюзного географічного товариства та Українського географічного товариства, багатьох міжнародних конференцій і симпозіумів.

Керував експедиційними дослідженнями: при вивченні гідрохімічного режиму Шацьких озер і верхів'я р. Прип'ять (1977–1979 рр.); хімічного складу природних вод на осушувальних системах Українського Полісся — Верхньо-Стоходській (1972 р.); Замисловицькій (басейн р. Уборть, 1978 р.); Здвизькій (1979 р.); на Трубізькій осушувальній системі (1980 р.); при вивченні водних об'єктів м. Києва (річки Либідь, Сирець, Дніпро, ставки і озера) та Київської і Чернігівської областей (1978–1980 рр.); гідрохімічного режиму р. Прип'ять (1981 р.), р. Рось (1982–1985 рр.), Південний Буг (1986–1987 рр.). Брав участь в апробації методу дистанційного відбору проб води з вертольота спільно із співробітниками Гідрохімічного інституту (Ростов-на-Дону, Росія) під час гідрохімічних зйомок Київського водосховища і річок басейну Південного Бугу (1987 р.). Брав участь спільно з румунськими вченими в експедиційних дослідженнях річок Південних Карпат, Трансільванського плато, а також Сулинського і Георгієвського гирл р. Дунай та прилеглої акваторії Чорного моря (1988–1989 рр.). Керував польовими дослідженнями на експериментальних водозборах Богуславського гідролого-гідрохімічного стаціонару кафедри гідрології і гідрохімії (1981–1995 рр.).

Член редколегій наукових журналів «Водне господарство України» та «Екологія довкілля та безпека життєдіяльності», наукових збірників «Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія», «Вісник Київського університету. Серія географія», «Метеорологія, кліматологія і гідрологія», «Наукові праці Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту»; член науково-методичних рад Міносвіти і науки України з гідрометеорології та з екології, голова спеціалізованої ради із захисту докторських дисертацій в Київському національному університеті (з 2003 р.); член експертної ради з географічних наук ВАК України (1998–2003 рр.); голова комісії з гідрології та гідроекології Українського географічного товариства. Член Національного комітету України із здійснення Міжнародної гідрологічної програми ЮНЕСКО та Оперативної гідрологічної програми ВМО.

Автор понад 150 наукових і навчально-методичних праць, з них понад 20 книг, зокрема підручників: *Гідрохімія України* (1995 р., у співавторстві); *Загальна гідрохімія* (1997 р., у співавторстві); *Водопостачання і водовідведення: гідроекологічні аспекти* (1999 р.); *Основи загальної гідрології* (2000 р., у співавторстві); *Основи океанології* (2001 р., у співавторстві); навчальних посібників з грифом Міносвіти і науки України *Радіоактивність природних вод* (1993 р., у співавторстві); *Гідрохімія океанів і морів* (2003 р.); монографій: *Роль агрохімічних засобів у формуванні якості вод басейну Дніпра* (1996 р.); *Використання осадів стічних вод у сільському господарстві* (1997 р., у співавторстві); *Вплив сульфатного карсту на хімічний склад природних вод у басейні Дністра* (2002 р., у співавторстві).

Нагороджений Почесними грамотами Київського міського голови (2002 р.) і Міністерства освіти і науки України (2003 р.) та відзнакою «Почесний працівник гідрометслужби України» (2003 р.).

**ЦАЙТЦ
Єрмінігельд
Стефанович**

гідролог, гідротехнік

Народився 26 квітня 1924 р. у м. Свердловськ (зараз Єкатеринбург, Російська Федерація).

Учасник Великої Вітчизняної війни.

У 1952 р. закінчив Київський гідромеліоративний інститут за спеціальністю «гідротехнік меліорації». Працював асистентом кафедри гідротехнічних споруд Київського гідромеліоративного інституту (1952–1960 рр.); старшим науковим співробітником Інституту гідромеханіки НАН України (1960–1978 рр.); доцентом кафедри гідрології і гідрохімії географічного факультету Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка (1978–1989 рр.); провідним науковим співробітником при тій же кафедрі (1989–2000 рр.).

Кандидат технічних наук, у 1958 р. захистив дисертацію «Дія хвиль на укiс незв'язних ґрунтів» за спеціальністю «гiдравліка та iнженерна гiдрогeологiя».

Наукові дослідження пов'язані з розробкою, апробацією і застосуванням у практику водогосподарського будівництва методу розрахунку і проектування верхових укосів дамб, а також берегів без кріплення; обґрунтуванням методу розрахунку вздовжберегового стоку наносів на морських бе-

регах і берегах водосховищ і способи регулювання стоку.

Підготував одного кандидата наук.

Експедиційні дослідження: береги Каховського, Дніпродзержинського, Кременчуцького, Канівського водосховищ та Кінбурзької коси, Південно-Кримський канал, р. Десна (в межах України), Кілійське гирло р. Дунай, нижні б'єфи Дніпровських водоймищ, басейни річок Теробля і Тересва (Закарпаття).

Автор понад 150 наукових праць, зокрема (у спів-авторстві): *Исследования вдольберегового движения наносов на морях и водохранилищах* (1967 р.); *Защита берегов водохранилищ банкетам из горной массы* (1974 р.); *Рекомендации по проектированию водозаборных сооружений мелиоративного назначения на водохранилищах Днепровского каскада* (1981 р.); *Рекомендации по проектированию берегоукрепительных сооружений на водохранилищах* (1987 р.); *Малі річки України. Довідник* (1991 р.).

Нагороджений Орденом Вітчизняної війни II ступеню; 11 медалями, зокрема «За оборону Радянського Заполяр'я», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

ЧЕБОТАРЬОВ

Микола

Петрович

гідролог, гідротехнік

Народився 27 листопада 1892 р. у Ніжині Чернігівської губернії.

Закінчив інженерно-метеорологічний факультет Харківського сільськогосподарського інституту (1924 р.).

З 1931 р. викладає у Харківському державному університеті

У 1933–1940 рр. — зав. кафедрою гідрології Харківського гідрометеорологічного інституту.

У 1940–1941 рр. керував кафедрами геофізики, фізики руслового потоку та гідрології суші Воронезького університету. У 1945–1950 рр. був деканом фізико-математичного факультету.

Після війни переїхав до Києва, де працював у Інституті інженерів водного господарства, а після переїзду інституту до Рівного брав участь у роботі його вченої ради.

Доктор технічних наук (1950 р.).

Вивчав річковий стік, кольматацію пісків Цимлянського водосховища та інших гідротехнічних споруд.

Автор понад 100 наукових праць, зокрема: *Сток и гидрологические расчеты* (1939 р.); *Вариации стока и его факторы* (1949 р.); *Учение о стоке* (1962 р.). Помер 22 листопада 1974 р.

ЧЕРНОВ
Микола
Іванович
гідролог

Народився 28 вересня 1936 р. у с. Свистунівка Сватівського району Луганської області.

Закінчив Одеський гідрометеорологічний інститут у 1965 р. за спеціальністю «гідрологія суші» та аспірантуру (1965–1968 рр.).

З 1967 р. — зав. лабораторії ГДП, асистент, старший викладач кафедри водних досліджень інституту.

Кандидат географічних наук, у 1988 р. захистив дисертацію «Методика розрахунку максимальних витрат весняної повені на річках Північного та Центрального Казахстану» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси».

З 1988 р. — старший науковий співробітник Одеського гідрометеорологічного інституту.

Займався гідроекологічними проблемами нижнього Дністра, досліджував формування схилового поверхневого стоку, розробляв регіональні формули швидкостей руслового добігання на річках Південного та Центрального Казахстану.

Експедиційні дослідження річок Молдавська ССР (1960–1970 рр.), Карпат, на Кавказі (Геленджик, 1972–1975 рр.).

Автор понад 15 наукових праць, зокрема: *Основи річкової гідрометрії* (2002 р., у співавторстві), понад 20 науково-методичних розробок.

ЧЕРНЯВСЬКА
Аделя
Павлівна
гідрохімік, гідроеколог

Народилася 7 лютого 1937 р. у Києві.

У 1961 р. закінчила Українську академію сільськогосподарських наук за спеціальністю «грунтознавство та агрохімія».

Працювала лаборантом, інженером-хіміком, зав. гідрохімічної лабораторії Держводінспекції Верхнього Дніпра Мінводгоспу України (1961–1974 рр.); старшим науковим співробітником, зав. лабораторії, зав.сектором якості по-верхневих вод Українського науково-дослідного інституту водогосподарсько-екологічних проблем (з 1974 р.).

Кандидат сільськогосподарських наук, у 1972 р. захистила дисертацію «Вплив комплексоутворюювання на стабільність удобрювальних властивостей стічних вод Бортницької зрошувальної системи».

Наукові дослідження стосуються удосконалення й апробації методик оцінки якості поверхневих вод та встановлення і використання екологічних нормативів (на прикладі окремих басейнів річок України), створення несуперечливої системи класифікацій і нормативів оцінки якості поверхневих вод України як основи водоохоронної нормативно-інструктивної бази.

Експедиційні дослідження: р. Дунай (від Вилкового до Відня); малі річки України; райони гідротехнічного будівництва на річках Дніпро, Дунай, Дністер Південний Буг, Сіверський Донець.

Опубліковано 80 наукових і методичних праць, зокрема: *Комплексообразование эффективный метод обезвреживания сточных вод цехов гальванопокрытий и повышения их удобрительной ценности* (1974 р.); *Гидрохимические условия при переброске части стока Дуная в Дніпро* (1982 р., у співавторстві); *Руководство по контролю качества водных ресурсов и методам исследования качества вод* (1995 р., у співавторстві), *Екологічна оцінка стану поверхневих вод України* (1996 р., у співавторстві); *Методика встановлення і використання екологічних нормативів якості поверхневих вод суші та естуаріїв України* (2001 р.).

ШАКІРЗАНОВА

Жанна
Рашидівна
гідролог

Народилася 13 квітня 1962 р. у Ташкенті (Узбекистан). Закінчила Одеський гідрометеорологічний інститут (ОГМІ) у 1984 р. за спеціальністю «гідрологія суші».

Працює асистентом в ОГМІ з 1990 р.

Кандидат географічних наук, у 2002 р. захистила дисертацію «Метод довготермінового територіального прогнозу максимальних витрат води весняного водопілля (на прикладі рік басейнів Верхнього Дніпра, Західної Двіни та Німану) за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія».

Брала участь у розробці методу територіального довгострокового прогнозу максимальних витрат води, зокрема і для річок, на яких гідрологічні спостереження не відбуваються. Розробляє методику територіального довгострокового прогнозу шарів стоку весняного водопілля, у тому числі й для невивчених водозборів.

Автор близько 10 наукових статей.

**ШВЕБС
Генріх
Іванович**
географ, гідролог

Народився 1 червня 1929 р. у с. Ваньково Ленінградської області (Російська Федерація).

У 1954 р. закінчив Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «інженер-гідролог» та аспірантуру Одеського державного університету ім. І.І. Мечнікова (1957 р.). У 1959 р. захистив кандидатську дисертацію на здобуття вченого ступеню кандидат технічних наук.

У 1956–1973 рр. працював у Одеському гідрометеорологічному інституті — асистент, з 1962 р. — доцент, з 1963 р. — зав. кафедри гідрометрії, з 1970 р. — декан гідрологічного факультету.

Доктор географічних наук, у 1972 р. захистив дисертацію «Формування водної ерозії, стоку наносів та їх оцінка (на прикладі України та Молдавії)». З 1973 р. — професор, зав. кафедри фізичної географії та природокористування в Одеському державному університеті ім. І.І. Мечнікова, у 1976–1980 рр. — проректор університету з наукової роботи.

Розробив географічні та інженерні основи контурної ґрунтозахисної організації території, запропонував модель водної ерозії та раціонального використання земель, є одним з авторів «іонізації природно-господарських територіальних систем» і соціальної екології, спеціаліст в області природокористування Причорномор'я, зокрема лиманно-гірлових комплексів. Основоположник нового наукового напрямку — еніології.

Автор понад 200 наукових праць, зокрема: *Формирование водной эрозии, стока наносов и их оценка (на примере Украины и Молдавии)* (1974 р.); *Природа Одесской области: ресурсы, их рациональное использование и охрана* (1979 р., у співавторстві); *Георетические основы эрозиоведения* (1981 р., у співавторстві); *Мастера плодородия Земли* (1984 р., у співавторстві); *Контурное земледелие* (1985 р.); *Основы научных исследований. География* (1988 р., у співавторстві); *Лиманно-устьевые комплексы освоения* (1988 р., у співавторстві) та низки монографій з еніології.

Академік УАЕН (1993 р.).

Помер 17 січня 2003 р. в Одесі.

ШВЕБС
Олександр
Генріхович
гідролог

Народився 25 червня 1958 р. у Києві. Закінчив у 1980 р. Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «гідрологія суші». Працював інженером в інституті «Чорномор-НДІпроект», з 1982 р. — інженер, аспірант, молодший науковий співробітник, асистент, доцент Одеського гідрометеорологічного інституту (нині — Одеський державний екологічний університет). Кандидат географічних наук, у 1989 р. захистив дисертацію «Експериментальні дослідження елементів зливого схилового стоку» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси». Наукові інтереси пов'язані з екологічними дослідженнями нижнього Дністра і Дунаю. Експедиційні дослідження: на річки Дністер, Дніпро, Дунай, Південний Буг, Ловать, Об, Сирдар'я, у Каракумах, на Кольському півострові, Уралі, в Карпатах). Опубліковано 40 наукових праць, зокрема: *Короткий енциклопедичний словник по еніології* (2002 р., у співавторстві); *Навчальний посібник по МГМІ* (2002 р., у співавторстві).

ШВЕЙКІН
Юрій
Васильович
гідролог

Народився 26 березня 1939 р. у м. Ніжеудінск Іркутської області (Російська Федерація). Закінчив у 1961 р. Ленінградський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «гідрологія суші». Працював інженером, старшим інженером Іркутського управління гідрометслужби, на Братській гідрометеорологічній обсерваторії (1961–1963 рр.); інженером, старшим інженером Інституту гідромеханіки АН УРСР (1964–1965 рр.); аспірант Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (1965–1968 рр.). Служив у Радянській армії (1968–1970 рр.). У 1970–1973 рр. — молодший науковий співробітник Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту, завідувач Богуславської науково-дослідної гідрологічної лабораторії (1973–1980 рр.); старший науковий співробітник УкрНДГМУ (1980–2000 рр.). Кандидат географічних наук, у 1971 р. захистив дисертацію «Асинхронність опадів та стоку річок і її облік при оцінці водних ресурсів півдня УРСР» за спеціальністю «гідрологія суші».

Наукові інтереси стосуються вивчення та дослідження змиву, вбирання ґрунтами забруднюючих речовин, важких металів та радіонуклідів у різних ландшафтних зонах України.

Проведені експедиційні дослідження на Братському (1961–1963 рр.) та Дніпровському водосховищах (1964–1965 рр.), у південній та лісостеповій зонах України (1975–1985 рр.), на Українському Поліссі (1986–1999 рр.).

Автор понад 55 наукових праць, зокрема статей: *Опыт регистрации скоростей прибрежных течений с помощью поплавков // Волновые и циркуляционные процессы* (1966 р.); *Повторяемость осадков ниже нормы за вегетационный период в зонах орошения на юге Украины. // Труды УкрНИГМИ. — Вып. 79* (1968 р.); *Расчет гидрографа дождевого стока с помощью математической модели с распределенными параметрами. // Сб. работ по гидрологии. — №19* (1987 р., у співавторстві); *Состояние и перспективы развития экспериментальных исследований для динамико-стохастического моделирования речного стока. // Труды V Всесоюзного гидрологического съезда. — т.6* (1989 р., у співавторстві); *Экспериментальное исследование смыва радионуклидов, выпавших на почву в результате аварии на Чернобыльской АЭС // Метеорология и гидрология. — №11* (1988 р.).

**ШВЕЦЬ
Григорій
Іванович**
гідролог

Народився 27 грудня 1898 р. у с. Іванків Київської області. Український гідролог, кандидат технічних наук з 1946 р.

У 1929 р. закінчив меліоративно-гідротехнічний факультет Київського сільськогосподарського інституту.

Протягом 1927–1938 рр. працював у системі Гідрометслужби. У 1938–1963 рр. — в Інституті гідрології і гідротехніки АН України (1952–1963 рр. — завідувач відділу гідрології). У 1963–1964 рр. — науковий співробітник Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту.

Основні напрями наукової роботи — вивчення режиму річок, його змін під впливом природних факторів; гідрографія і водні ресурси України; розрахунки внутрішньорічного розподілу стоку; перемерзання і пересихання річок. Досліджував стік Дніпра та інших річок країни. Узагальнив ма-

теріали з гідрології Дніпра за історичні часи. Склад каталоги річок та озер України.

Автор багатьох наукових праць, зокрема: *Розподіл стоку річок УРСР по сезонах і місяцях.* — К., 1946; *Каталог річок України.* — К., 1957 (у співавторстві); *Водність Дніпра.* — К., 1960; *Характеристики водності річок України.* — К., 1964; *Голубі перлини України.* — К., 1969; *Выдающиеся гидрологические явления на юго-западе СССР.* — Л., 1972; *Многовековая изменчивость стока Днепра.* — Л., 1978.

Помер 16 червня 1987 р. у м. Києві.

ШВЕЦЬ
Іван
Семенович
гідролог

Народився 26 серпня 1918 р. у с. Ново-Івановка (нині — Мечетинський район Ростовської області, Російська Федерація).

Закінчив Ростовський гідрометеорологічний технікум (1938 р.) та Вищий Військовий Гідрометеорологічний інститут (1941 р.) та аспірантуру Московського державного університету (1947 р.). Учасник Великої Вітчизняної війни.

У 1944–1947 рр. — начальник Підмосковної воднобалансової станції, у 1948–1949 рр. — старший науковий співробітник Центрального інституту прогнозів, у 1949–1953 рр. — зав. відділу стоку Валдайської гідрологічної лабораторії, 1953–1957 рр. — зав. відділу гідрологічних досліджень Цимлянської науково-дослідної гідрометеорологічної обсерваторії.

Кандидат географічних наук (1949 р.).

У 1957–1965 рр. — старший науковий співробітник Українського гідрометеорологічного інституту, в 1966–1971 та 1979–1983 рр. — у Раді по вивченню продуктивних сил УРСР АН УРСР, у 1971–1979 та з 1983 рр. — в Українському НДІ гідротехніки та меліорації. З 1983 р. — старший науковий співробітник-консультант.

Займався воднобалансовими дослідженнями малих водойм та зрошувальними землями, а також заплавною гідрологією.

Автор понад 100 наукових праць, зокрема *Влияние леса на водный баланс водосборов.*

ШЕВЧЕНКО
Олексій
Леонідович
гідроеколог

Народився 16 вересня 1962 р. у Мукачевому Закарпатської області.

Закінчив геологічний факультет Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка (1984 р.) за спеціальністю «гідрогеологія та інженерна геологія» та аспірантуру Інституту гідротехніки і меліорації УААН (1994 р.).

У 1984–1998 рр. — інженер, науковий співробітник, завідувач лабораторії Інституту гідротехніки і меліорації УААН; з 1998 р. — старший науковий співробітник Науково-інженерного центра радіогідроекологічних полігонних досліджень при Президії НАН України.

Кандидат технічних наук, у 1994 р. захистив дисертацію «Система радіоекологічної оцінки меліорованих земель».

Започаткував напрямок «гідромеліоративна радіоекологія»; розробив систему радіоекологічної оцінки меліорованих земель; метод дезактивації поверхневого стоку за рахунок переведення в ґрунтовий стік через штучне фільтруюче поле. Впроваджував: перелік еталонних меліоративних систем Київської області, наукове обґрунтування реконструкції Прип'ятської меліоративної системи на основі розрахунків водно-радіаційного балансу, переліку додаткових об'єктів радіоекологічного моніторингу Чорнобильської зони відчуження та ін.

Експедиційні дослідження — пошук корисних копалин у Бурятії, Східних Саянах (1982 р.); гідрогеологічна зйомка у Корякському нац. окрузі, Камчатка (1983 р.); меліоративні системи Українського Полісся (1984–1994 рр.); Кам'янська зрошувальна система Запорізької обл. (1990–1992 рр.); Каховська і Краснознам'янська зрошувальні системи (1991–1993 рр.); зрошувальні системи в районі Южноукраїнської АЕС (1991–1994 рр.); меліоративні системи Чорнобильської зони відчуження (1995–2001 рр.).

Автор 75 наукових праць, зокрема (у співавторстві): *Автореабілітаційні процеси в екосистемах Чорнобильської зони відчуження* (2001 р.); *Водообмен в гидрогеологических структурах и Чернобыльская катастрофа* (2000 р.) та статей: *Модельювання вторинного радіоактивного забруднення вод меліоративних каналів // Меліорація і водне господарство. — Вип. 87* (2001 р.); *Strontium-90 in surface*

and ground waters of the reclamation systems at the Chernobyl Exclusion zone // Environmental Geology. — Vol 40, Issue 10 (2001 p.); Гідрогеохімічні умови формування вторинного забруднення поверхневих і ґрунтових вод меліоративних систем Зони відчуження // Геологічний журнал. — № 3 (2001 p.)
Відзначений Грамотою Міністерства з надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (2001 р.).

ШЕВЧУК
Ірина
Олександрівна
гідрохімік

Народилася 26 січня 1958 р. у Києві.
Закінчила 1984 р. Київський державний університет імені Т. Г. Шевченка за спеціальністю «географ, фізико-географ, викладач».
Працює в Київському державному університеті імені Т. Г. Шевченка з 1975 р. З 1976 р. — на інженерних посадах науково-дослідної лабораторії гідроекології та гідрохімії географічного факультету; з 1989 р. — молодшим науковим співробітником.
Наукові дослідження пов'язані з вивченням умов міграції хімічних речовин у різних типах природних вод на осушувальних системах Українського Полісся, гідрохімічного режиму малих і середніх річок басейну Дніпра, Південного Бугу та Українського Приазов'я в умовах техногенезу, гідролого-гідрохімічних характеристик мінімального стоку річок басейну Дніпра.
Експедиційні дослідження — у 1977-1980 рр. річки басейну Верхнього Дніпра; 1987 р. — басейн Південного Бугу, 1988 р. — водойма-охолоджувач Запорізької АЕС та Каховське водоймище.
Автор близько 30 публікацій, зокрема статті: *Взаємозв'язок між витратами і мінералізацією води річок басейну Дніпра // Вісник Київського університету. Серія Географія. — вип. 31 (1989 р., у співавторстві); Винос солей річками Українського Приазов'я як джерело забруднення Азовського моря // Меліорація і водне господарство. — вип. 85 (1998 р., у співавторстві); Особливості вмісту і розподілу розчинних органічних речовин у річкових водах // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — вип. 3 (2002 р.); Про гідрохімічний режим річки в умовах техногенезу // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — вип. 5 (2003 р., у співавторстві).*

ШЕРЕШЕВСЬКИЙ
Анатолій
Ісакович
гідролог

Народився 22 жовтня 1938 р. в Одесі. Закінчив у 1962 р. Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «інженер-гідролог». Працював у 1962 р. в інституті гідрології і гідротехніки НАН України, з 1963 р. — в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті на посадах інженера, старшого інженера, молодшого наукового співробітника, старшого наукового співробітника, зав. лабораторією (з 1981 р.). Кандидат технічних наук, у 1971 р. захистив дисертацію «Приток до водосховища та трансформація стоку у верхньому та нижньому б'єфах ГЕС (на прикладі Київського гідровузла)». Наукові дослідження пов'язані із розробкою методів розрахунку припливу води до водосховища, трансформації повеней у великих водосховищах та розповсюдження хвиль попусків у нижніх б'єфах ГЕС, оцінкою впливу Дніпровського каскаду водосховищ на стік; розробленням методики відновлення природного стоку та змінених під впливом господарської діяльності водних ресурсів, режиму річок та водоймищ України. Нині займається дослідженням водних ресурсів України; зонами затоплень у заплавах річок при проходженні повеней та паводків різної забезпеченості, мінімізацією збитків при проходженні катастрофічних паводків у Закарпатті, впливом зміни клімату на режим та водні ресурси річок України. Експедиційні дослідження формування стоку в Прикарпатті та на південних річках України. Опубліковано 120 наукових праць, зокрема: *Вразливість і адаптація екологічних та економічних систем до зміни клімату* (1998 р., у співавторстві) та статті: *Норма и изменчивость годового стока рек Украины // Гидробиологический журнал*. — Т.33 (1997 р.); *Основы инженерных расчетов и опыт математического моделирования перемещения наводочных волн по Днепро́вскому каскаду // Труды IV Гидрологического съезда СССР* (1975 р., у співавторстві); *Расчет зарегулированных меженных расходов в створах Днепровских гидроузлов в зависимости от водности и режима эксплуатации // Труды УкрНИГМИ*. — вып. 162 (1977 р.); *Водные ресурсы водохозяйственной системы Дунай-Днепр на перспективу с учетом асинхронности стока и хозяйственной деятельности // Труды УкрНИИ Госкомгидромета*. — вып. 194 (1983 р., у співавторстві); *Гидро-*

логическое обоснование водохозяйственного комплекса Дунай-Днепр // Труды V Всесоюзного гидрологического съезда «Гидрологическое обоснование водохозяйственных мероприятий» — Т. 4 (1989 р.).

Нагороджений медаллю.

ШУЛЯРЕНКО

Ірина

Петрівна

гідролог

Народилася 30 червня 1970 р. у с. Новооріхівка Лубенського району Полтавської області.

У 1992 р. закінчила географічний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «гідрологія».

Закінчила аспірантуру в 1996 р., працювала науковим співробітником (1997–2001 рр.) у НДЧ Київського національного університету імені Тараса Шевченка. З 2001 р. — у Канаді.

Кандидат географічних наук, у 1998 р. захистила дисертацію «Оцінка горизонтальних руслових деформацій та стійкості русел річок басейну Дніпра (в межах України)» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія».

Основними напрямками досліджень є вивчення природних та антропогенних чинників руслоформування малих та середніх річок України та горизонтальних руслових деформацій їх русел; оцінка стійкості русел річок та розробка критеріальної залежності для визначення стійкості русла в різних природних та антропогенних умовах.

Лауреат Премії НАН України для молодих вчених. Автор близько 20 наукових праць, зокрема статей: *Оцінка стійкості русел річок Середнього та Нижнього Придніпров'я // Меліорація та водне господарство — Вип. 84 (1997 р.); Оцінка антропогенного впливу на русловий режим малих та середніх річок басейну Дніпра // II з'їзд Гідроекологічного товариства України. — Т. 2 (1997 р.); Сучасні підходи до визначення стійкості річкових русел // Меліорація і водне господарство. — №86 (1999 р., у співавторстві); Гідролого-геоморфологічне районування басейну Дніпра як основа вивчення горизонтальних руслових деформацій // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — Т.1 (2000 р.); Екологічні аспекти руслоформування малих річок (аналіз проблеми) // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — Т. 2 (2001 р.).*

**ЩЕРБАК
Анатолій
Васильович**
гідролог

Народився 16 травня 1937 р. у с. Шрамівка Драбівського району Черкаської області.

Закінчив Владивостокський гідрометеорологічний технікум у 1956 р.

Закінчив у 1961 р. Одеський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «гідрологія суші».

Працював старшим інженером Архангельського бюро погоди, сектор гідрологічних прогнозів (1961–1963 рр.). З 1963 р. — в Українському науково-дослідному гідрометеорологічному інституті: аспірант, молодший науковий співробітник, старший науковий працівник, завідувач відділу.

Кандидат географічних наук, у 1968 р. захистив дисертацію «Весняний стік р. Дністер і можливість його прогнозу» за спеціальністю «гідрологія суші». Наукові дослідження пов'язані з розробкою та впровадженням в практику методики довгострокових і короткострокових прогнозів характеристик льодового режиму річок України і Дніпровських водосховищ, декадних і місячних рівнів/витрат води р. Дунай, дослідженнями умов формування річкового стоку з метою прогнозування його характеристик, вивчення селевих явищ в Українських Карпатах.

Експедиційні дослідження сніголавинних і сільових осередків та наслідків проходження паводків у басейнах карпатських річок та експериментальні дослідження змиву радіонуклідів у зоні Чорнобильської АЕС.

Опубліковано близько 90 наукових праць, зокрема статті: *Весенний сток Днестра и возможности его прогноза // Труды УкрНИГМИ. — вып. 76 (1968 р.); Исследование режима нарастания толщины льда в низовьях Дуная для целей продолжения навигации // Труды УкрНИГМИ. — вып. 194 (1983 р., у співавторстві); Метод краткосрочного прогноза дат установления ледостава на Нижнем Дунае // Методы долгосрочных и краткосрочных гидрологических прогнозов для целей судоходства по Дунаю (1985 р.); Исследование прогностических характеристик тающего льда для расчета и прогноза вскрытия рек Украины // Труды УкрНИГМИ. — вып. 240 (1991 р., у співавторстві); Экспериментальное исследование смыва радионуклидов, вытравших на почву в результате аварии на Чернобыльской атомной станции // Метеорология и гидрология. — №11 (1988 р., у співавторстві).*

Нагороджений двома медалями.

ЮРОВСЬКИЙ
Юрій
Георгійович
гідролог

Народився 20 жовтня 1939 р. у Сімферополі. Закінчив у 1963 р. Ленінградський гідрометеорологічний інститут за спеціальністю «інженер гідролог».

Працював начальником гідрометеостанції Усть-Міль, начальником гідрометеостанції Чернишевський Якутського УГМС (1963–1966 рр.); ст. інженером НДС Ленінградського гідрометеорологічного інституту (1966–1970 рр.); старшим науковим співробітником (1973–1981 рр.); з 1981 р. — провідний науковий співробітник, завідувач лабораторії Українського державного інституту мінеральних ресурсів, а з 2000 р. — Кримського відділення Українського державного геологорозвідувального інституту.

У 1973 р. захистив кандидатську дисертацію «Дослідження процесів активної субмаринного розвантаження підземних вод» за спеціальністю «гідрологія суші».

У 1993 р. захистив дисертацію «Особливості природних процесів у зонах субмаринного розвантаження підземних вод» за спеціальністю «геологія океанів і морів», доктор геолого-мінералогічних наук.

Основні напрямки досліджень пов'язані з організацією мережі гідргеологічних постів і прогноз паводків на Чернишевській ГЕС (першої ГЕС на вічній мерзлоті), організація повітряної льодової розвідки на ріках Вілюй і Лена, забезпечення водопостачання Сахалінської ГРЕС; оцінка підземного стоку на Кавказькому узбережжі; інженерно-геологічне забезпечення геологорозвідувальних робіт на шельфі Баренцового моря й в усті р. Печора.

Експедиційні дослідження басейнів річок Алдан і Вілюй; узбережжя Охотського і Японського морів; Кольського півострова та басейну р. Печора; Чорноморського узбережжя Кавказу, прибережжя Чорноморської зони Кримського півострова; газо-геохімічні дослідження Донбасу; о. Зміїний; узбережжя і гирлові ділянки рік в Українській частині Азовського моря.

Автор близько 145 наукових праць, зокрема: *Гидрогеология шельфовых областей* (1980 р., у співавторстві); *Гидрогеологические исследования в прибрежной зоне моря при изучении субмаринной разгрузки подземных вод* (1984 р.); *Геология и геодинамика Крымской АЭС* (1992 р., у співавторстві); *Выполне-*

ние эколого-геологических, гидрогеохимических и гидробиологических исследований на наблюдательном полигоне устья Дунай — о. Змеиный (1997 р., у співавторстві); Критерии оценки экологического состояния морских вод и донных осадков // Экологическая безопасность прибрежной и шельфовой зон и комплексное использование ресурсов шельфа (1999 р.).
Лауреат премії Міністерства геології СРСР, нагороджений медаллю Лучицького.

ЯБЛОНСЬКИЙ
Віктор
Валентинович
гідролог

Народився 10 січня 1940 р. у Харкові.
Закінчив у 1962 р. Чернівецький державний університет за спеціальністю «гідрологія суші».
Працював старшим лаборантом, старшим науковим співробітником, Чернівецького державного університету (1962–1967 рр.); інженером, начальником експедиції, молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту (1967–1992 рр.).
Кандидат географічних наук, у 1991 р. захистив дисертацію «Природні чинники селеформування та характеристики селів ландшафтів Українських Карпат».
Основні наукові дослідження пов'язані з вивченням селевих явищ та розрахунки їх характеристик. Експедиційні дослідження паводків та селевих явищ у гірських районах України.
Автор 64 наукових праць, серед них статті: *Исследование зон затопления паводками прибрежных участков рек Украинских Карпат // Водные ресурсы в народном хозяйстве* (1966 р., у співавторстві); *Исследование селей в бассейне р. Черемош // Труды УкрНИГМИ, вып. 119* (1972 р., у співавторстві); *Селевые потоки в бассейне р. Тисы и их количественные характеристики // Труды УкрНИГМИ. — вып. 143* (1976 р., у співавторстві); *Дистанционные методы и средства изменения характеристик селей и перспективы их применения // Труды УкрНИГМИ. — вып. 235* (1990 р., у співавторстві); *Связь масштабовности селей Карпат с природными и антропогенными факторами селеформирования // Труды УкрНИГМИ. — вып. 240* (1990 р.).
Помер 17 лютого 1992 р. у Києві.

**ЯЦИК
Анатолій
Васильович**

гідротехнік, гідроеколог

Народився 5 квітня 1948 у м. Гоща Рівненської області.

Закінчив Український інститут інженерів водного господарства у 1973 р. В 1973–1980 рр. працював в Українському науково-дослідному інституті гідротехніки і меліорації, 1981–1984 рр. — помічник міністра меліорації і водного господарства України. 1984–2001 рр. — директор Українського науково-дослідного інституту водогосподарсько-екологічних проблем, у 1999–2000 рр. — заступник міністра охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України, Головний державний інспектор України з охорони навколишнього природного середовища.

Доктор технічних наук (1997 р.).

Наукова діяльність в галузі екології та екологічної політики, наукового забезпечення розвитку водного господарства. Засновник нового напрямку в українській науці — водогосподарської екології. ним розроблені наукові основи екологічно безпечного водокористування.

Автор понад 260 наукових праць, зокрема: *Екологічні основи раціонального водокористування* (1997 р.), словників, довідників та 4 винаходів.

У 1986 р. значну роботу провів у зоні ЧАЕС із захисту водних ресурсів басейну р. Дніпро від радіоактивного забруднення. Брав участь у розробці низки Законів України і законодавчих актів.

Академік Академії інженерних наук України (1991), її Віце-президент. Міжнародний експерт Всесвітньої організації охорони здоров'я з проблем екології, член низки міжнародних екологічних організацій. Віце-президент Товариства працівників водного господарства України (з 1991), низки екологічних благодійних фондів.

Заслужений діяч науки і техніки України (2001 р.). Відзначений медалями «В пам'ять 1500-річчя Києва» (1982 р.), «Учасник ліквідації аварії на ЧАЕС» (1987 р.), «Ветеран праці» (1990 р.). Відзначений Подякою міського голови м. Києва (1998 р.) та Подякою Президента України (2000 р.), орденом Церкви «Різдво Христове-2000» (2000 р.).

**ЯЦЮК
Михайло
Васильович**

гідролог, гідроеколог

Народився 1 листопада 1972 р. у с. Новофастів Погребищенський району Вінницької області.

У 1995 р. закінчив географічний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «гідролог-гідрохімік». Працював провідним спеціалістом (1997 р.), головним спеціалістом (1998 р.), начальником відділу Дніпровського Басейного водного управління. З 2001 р. — начальник відділу Держводгоспу України.

Кандидат географічних наук, у 2001 р. захистив дисертацію «Оцінка, прогнозування та оптимізація гідрохімічного режиму в умовах техногенезу (на прикладі басейну р. Самара)» за спеціальністю 11.00.07 — «гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія».

У 2001–2003 рр. проходив стажування в Данському Гідралічному інституті (м. Хорсхольм).

Вивчав методику оцінки та довгострокового прогнозування гідрохімічного режиму річок на основі моделювання змін якості води. Нині займається гідрологічними та гідроекологічними проблемами транскордонних водойм України.

Експедиції на рр. Лена (1993–1994 рр.), Дніпро, Прип'ять, Тиса.

Автор 15 наукових праць, зокрема статей: *Формування гідрохімічного режиму річок басейну р. Самара в умовах техногенного впливу // Вісник Київського університету. Серія Географія. — вип. 44 (1999 р.); Оцінка автоматизації них розрахунків гідрохімічного балансу та їх застосування для річкових басейнів на прикладі басейну р. Самара // Україна та глобальні процеси: географічний вимір. — т. 2 (2000 р.); Оцінка і прогноз динаміки якості води для своєчасного прийняття рішень щодо оптимізації водогосподарської ситуації в басейні // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. — т. 1 (2000 р.); Основні проблеми екологічного стану басейну р. Самара в умовах інтенсивного техногенного впливу // Экологическая и техногенная безопасность (2000 р., у співавторстві); Особливості оперативного прогнозування змін хімічного складу річкових вод в умовах техногенного впливу // Картографія та вища школа. — вип. 4 (2000 р.).*

Перелік персоналій, що вміщені у довідник «Українські гідрологи, гідрохіміки, гідроекологи»

Айзенберг М. М.	11	Грінвальд Д. І.	48
Алієв К. А.	11	Громовий В. О.	49
Алмазов О. М.	12	Гушля О. В.	50
Амєлічев Г. М.	13	Даус М. Є.	50
Анісімова С. В.	14	Дезірон О. В.	51
Аніщенко Л. Я.	14	Денисова О. І.	52
Барсамова (Сааджан) З. А.	16	Дрозд Н. Й.	53
Бенда Б. Ф.	16	Дублянський В. М.	54
Бефані А. М.	17	Дубняк С. А.	56
Бефані Н. Ф.	18	Дубняк С. С.	57
Белов В. В.	18	Євтушенко М. Ю.	58
Бишовець Л. Б.	19	Єщенко М. Д.	60
Білоус Й. М.	21	Железняк Й. А.	61
Богатир Т. К.	22	Жукинський В. М.	62
Бойко В. М.	22	Журавльова Л. О.	63
Борік С. А.	24	Закорчевна Н. Б.	64
Бояринцев Є. Л.	24	Закревський Д. В.	65
Будкіна Л. Г.	25	Запольський І. О.	67
Буднік С. В.	26	Зузанський М. Б.	68
Бурлай І. Ф.	27	Іваненко О. Г.	69
Бурлуцька М. Е.	28	Ільїн Л. В.	70
Васенко О. Г.	28	Іскра І. В.	71
Верниченко Г. А.	30	Каганер Є. М.	71
Вишневський В. І.	31	Каганер М. А.-С.	72
Вишневський П. Ф.	32	Каркуцієв Г. М.	73
Войцехович О. В.	33	Кирилюк М. І.	74
Волошин І. І.	34	Кіндюк В. Б.	75
Галущенко М. Г.	35	Ковальчук І. П.	76
Гандзюра В. П.	35	Козінцева Л. М.	77
Гольдін Б. М.	36	Козловський Б. І.	78
Гольдін Є. Б.	38	Колодеєв Є. І.	78
Гопченко Є. Д.	39	Кордюм А. Б.	79
Горецька З. О.	40	Косовець О. О.	80
Горєв Л. М.	41	Костін В. І.	81
Гребінь В. В.	42	Кочелаба Є. І.	82
Гриб Й. В.	43	Кочерін Д. І.	83
Гринько О. С.	45	Крес Л. Є.	83
Гриценко А. В.	46	Крижанівська А. Б.	84
Гриценко В. Ф.	47	Кукурудза С. І.	85

Курило С. М.	85	Пашова Л. Т.	127
Лебедєв В. Б.	86	Пелешенко В. І.	128
Левківський С. С.	86	Перехрест С. М.	130
Лило В. М.	87	Пишкін Б. А.	131
Линник П. М.	88	Потурідіс Г. Г.	132
Лисенко К. А.	90	Пустовойт С. П.	133
Лисогор С. М.	91	Ревера О. З.	133
Литовченко О. Ф.	92	Рибалова О. В.	134
Ліпінський В. М.	92	Романенко В. А.	135
Лобода Н. С.	94	Романенко В. Д.	136
Лозовіцький П. С.	95	Ромась М. І.	138
Лужбин А. М.	96	Рубцов І. Г.	139
Лук'янець О. І.	96	Савицький В. М.	140
Лютик П. М.	97	Самойленко В. М.	141
Максимов В. С.	98	Сербов М. Г.	144
Максимович М. І.	98	Скрипник М. П.	145
Максимчук В. Л.	99	Сніжко С. І.	146
Манукало В. О.	99	Сусідко М. М.	147
Мартинюк В. О.	101	Тавров Ю. С.	148
Маслова Т. В.	102	Тищенко О. С.	149
Медведєв О. Ю.	103	Тімченко В. М.	150
Михальська Л. Д.	104	Фоменко Я. О.	152
Мозгунов Г. І.	104	Хільчевський В. К.	153
Мокляк В. І.	105	Цайтц Є. С.	156
Мольчак Я. О.	106	Чеботарьов М. П.	157
Набиванець Б. Й.	107	Чернов М. І.	158
Набиванець Ю. Б.	108	Чернявська А. П.	158
Нагаєва С. П.	110	Шакірманова Ж. Р.	159
Назаров В. О.	110	Швебс Г. І.	160
Ободовський О. Г.	111	Швебс О. Г.	161
Овчарук В. А.	112	Швейкін Ю. В.	161
Огієвський А. В.	113	Швець Г. І.	162
Одрова Т. В.	114	Швець І. С.	163
Оксіюк О. П.	115	Шевченко О. Л.	164
Оліферов А. М.	116	Шевчук І. О.	165
Онищук В. В.	117	Шерешевський А. І.	166
Онуфрієнко Л. Г.	119	Шулярєнко І. П.	167
Опоков Є. В.	120	Щербак А. В.	168
Осадча Н. М.	121	Юровський Ю. І.	169
Осадчий В. І.	122	Яблонський В. В.	170
Павленко Г. В.	124	Яцик А. В.	171
Падун М. М.	125	Яцюк М. В.	172
Паламарчук М. М.	126		

Науково-довідкове видання

УКРАЇНСЬКІ ГІДРОЛОГИ, ГІДРОХІМІКИ, ГІДРОЕКОЛОГИ

Довідник

Хільчевський Валентин Кирилович

Осадчий Володимир Іванович

Гребінь Василь Васильович

Манукало В'ячеслав Олександрович

Самойленко Віктор Миколайович

Комп'ютерний набір: Є. Цвєлих

Технічне редагування: М. Матвєєва

Наукове редагування: В. Хільчевський

Підписано до друку 16.05.2004. Формат 70x100/16. Умов. друк. арк. 14,2.

Обл.-видав. арк. 8,7. Папір офсетний. Друк офсетний.

Наклад 250 прим. Зам. № 653.

Видавництво "Ніка-Центр".

01135, Київ-135, а/с 192.

т./ф. (044) 242-61-56; e-mail:psyhea@uprotel.net.ua, servic57@i.com.ua

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру

суб'єктів видавничої справи ДК №1399 від 18.06.2003

Віддруковано у ТОВ "Видавництво "Аспект-Поліграф".

16610, Чернігівська обл., м. Ніжин, вул. Шевченка, 109-а.

т./ф. (04631) 3-11-08; т. (04631) 3-18-03; e-mail: aspekt@ne.cg.ukrtel.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру

суб'єктів видавничої справи ДК № 1115 від 12.11.2002

1834 – 2004 рр.

**КИЇВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
170 років**

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ЗАСНОВАНИЙ 1933 р.

**Кафедри гідрології та гідроекології географічного факультету
(1949–2004 рр.)**

55 років:

- 1949 р. – кафедра гідрології суші,
- 1976 р. – кафедра гідрології та гідрохімії,
- 2002 р. – кафедра гідрології та гідроекології

1921 – 2006 рр.

**ДЕРЖАВНИЙ ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНИЙ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
85 років**

**УКРАЇНСЬКОМУ НАУКОВО-ДОСЛІДНОМУ
ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНОМУ ІНСТИТУТУ
та
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ГЕОФІЗИЧНИЙ ОБСЕРВАТОРІЇ
(1855–2005 рр.)
150 років**

